

T.C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Emre ÇALIK

Danışman: Doç. Dr. Yakup KOÇ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

ANABİLİM DALI

ERZİNCAN

Ağustos 2023

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Emre ÇALIK

Danışman: Doç. Dr. Yakup KOÇ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

ANABİLİM DALI

ERZİNCAN

Ağustos 2023

Her Hakkı Saklıdır.

Bilimsel Etiğe Uygunluk

"Ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" isimli "Yüksek Lisans" tezim tarafımca intihal tespit programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

(İmza)

Emre ÇALIK

ÖZET

Yüksek Lisans

ORTAÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Emre ÇALIK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Yakup KOÇ

Amaç: Bu araştırmada beden eğitimi ve spor (BES) öğretmenlerinin 2018 yılında uygulanmaya başlanan ortaöğretim BES dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve metot: Araştırma, Erzincan ilinde, 2021-2022 eğitim öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan 20 BES öğretmeni ile görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemleri ile incelenmiştir. Verilerin incelenmesinde betimsel analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların görüşleri sonucunda çalışmanın bulguları incelendiğinde BES dersinin uygulanmasında öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate aldıklarını, öğretim programının perspektifinde yer alan değerleri ve yetkinlikleri derste kısmen kullandıklarını ve bunları hayata transfer etmeleri için imkân sağladıkları anlaşılmıştır. Bunun yanında BES öğretmenlerinin öğretim programının amacına uygun hareket etmedikleri, BES'in özel amaçlarını öğrencilere aktarmada sınırlı kaldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca iş sağlığı ve güvenlik kurulları ve okul aile hekimiyle öğrencilerin sağlık kontrollerinden geçirilmesi için herhangi bir çalışma yapmadıkları görülmüştür.

Sonuç: Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, öğretmenlerin programa ilişkin bilgilerinin arttırılmasını sağlayacak çalışmaların yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

2022, 110 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Öğretim Programı.

ABSTRACT

MSc

EXAMINATION OF TEACHER'S OPINIONS ON SECONDARY EDUCATIONAL EDUCATION AND SPORTS TEACHING PROGRAM

Emre ÇALIK

Erzincan Binali Yıldırım University
Graduate School of Health Sciences
Department of physical education and sports

Supervisor: Associate Professor Yakup KOÇ

Aim: In this study, it is aimed to examine the views of physical education and sports teachers about the secondary school physical education and sports curriculum, which started to be implemented in 2018.

Material and method: The research was conducted with 20 physical education and sports teachers working in secondary education institutions in the province of Erzincan in the 2021-2022 academic year and the data obtained were carried out with qualitative data analysis methods and methods. Descriptive analysis technique was used to analyze the data.

Results: When the findings of the study were examined as a result of the opinions of the participants, it was understood that they took into account the interests and wishes of the students in the implementation of the physical education and sports course, partially used the values and competencies in the perspective of the curriculum in the course and provided them with the opportunity to transfer them to life.In addition, it has been determined that physical education and sports lesson teachers do not act in accordance with the purpose of the curriculum, and they are limited in conveying the special objectives of physical education and sports lesson to students.In addition, it was observed that the occupational health and safety committees and the school family physician did not carry out any work for students to undergo health checks.

Conclusion: In the light of the findings obtained in the study, it is clearly seen that it is necessary to carry out studies that will increase the knowledge of teachers about the program.

2022, 110 Pages

Keywords: Curriculum, Physical education, Physical education and sports teacher.

TEŞEKKÜR

Bu zorlu ve uzun süreçte desteğini benden esirgemeyen Sayın Hocam Doç.Dr. Yakup KOÇ'a,

Araştırma kapsamında tezde jüri üyesi olarak katkılar sağlayan değerli Hocalarım Doç. Dr. Sonnur KÜÇÜK KILIÇ ve Doç. Dr. Öztürk AĞIRBAŞ' a,

Araştırma kapsamında görüşme yaptığım bütün öğretmenlerimize,

Araştırma sürecinde desteğini, olumlu değerlendirmelerini, gündüzünü ve gecesini benden esirgemeyen kıymetli eşim Seval ÇALIK'a,

Araştırma sürecimde ilham kaynağım, canım kızım Duru ÇALIK'a,

Ayrıca araştırmanın her aşamasında yanımda hissettiğim aile bireylerime, arkadaşlarıma ve dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Emre ÇALIK
Ağustos, 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Kabul ve Onay…….. i
Bilimsel Etiğe Uygunluk…… ii
ÖZET……...iii
TEŞEKKÜR……v
İÇİNDEKİLER……...vi
1. GİRİŞ……1
Araştırmanın Amacı……...3
Araştırmanın Ana Problemi ve Alt Problemler……..3
Araştırmanın sınırlılıkları……...4
Araştırmanın varsayımları……..4
2. GENEL BİLGİLER…… 5
2.1. Beden Eğitimi ve Spor……5
2.2. Türkiye'de BES'in Tarihsel Gelişimi……6
2.3. BES Dersi……7
2.4. BES Öğretmeni……... 8
2.4.1. BES Öğretmeni Yeterlikleri……... 10
2.5. Eğitim, Öğretim ve Öğretim Programı…… 13
2.5.1. Öğretim Programı……...14
2.6. Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları…… 14
2.7. BES Dersi Öğretim Programları……... 15
2.8. Konuyla İlgili Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar…….. 17
3. MATERYAL VE METOT……22
3.1. Araştırmanın Deseni…… 22
3.2. Araştırma Grubu……... 23
3.3. Veri Toplama Araçları…….. 25
3.4. Veri Toplama Süresi…… 25
3.5. Verilerin Analizi……... 25
3.6. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği…… 26

3.7. Araştırmacının Rolü……..27
4. BULGULAR VE TARTIŞMA…… 28
4.1. "Öğretim Programı" Kavramına Yönelik Görüşler…….. 28
4.2. Öğretim Programının Amaçları Hakkındaki Görüşler…… 31
4.3. Öğretim Programının Perspektifi Hakkındaki Görüşler……... 34
4.4. Öğretim Programındaki Ölçme ve Değerlendirme Hakkındaki Görüşler…… 41
4.5. Öğretim Programında Öğrencilerin Bireysel Gelişimleri Hakkındaki Görüşler.. 43
4.6. BES Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları Hakkındaki Görüşler……... 49
4.7. BES Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar Hakkındaki Görüşler……52
4.8. BES Dersi Öğretim Programının Yapısı Hakkındaki Görüşler…… 58
4.9. Güncel BES Öğretim Programı Hakkındaki Genel Görüşler……... 61
5. SONUÇ VE ÖNERİLER…….. 66
KAYNAKLAR……...69
EKLER……... 80
Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı…….. 81
Ek-2. Kişisel Bilgi Formu ve Görüşme Soruları……... 106
Ek-3. MEB İzin Yazısı…….. 109
Ek-4. Etik Kurul Kararı…… 110
ÖZGEÇMİŞ…… 111

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1 Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri (MEB, 2017) 11

Tablo 2.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri 24

Tablo 3.1. "Öğretim Programı" Kavramına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları 28

Tablo 4.1. Öğretim Programının amaçlarına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları..... 31

Tablo 5.1. Güncel BES Öğretim Programına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları..... 61

KISALTMALAR

BES	Beden eğitimi ve spor
E	Erkek
K	Kadın
KPSS	Kamu personeli seçme sınavı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Vb	Ve benzeri
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor (BES) derslerinde, öğrencilerin ulaşılmak istenilen davranışları elde etmesinde en önemli görev, önce BES öğretmenine aittir. Dersin verimli olması, öğretmenin meslekî yeterliliği ve BES dersine yönelik tutumları ile ilişkilidir (Arslan ve Altay, 2008). Eğitim-öğretim sürecinde BES öğretmenlerinin, bütün öğrencilerin aktif olmalarını sağlayabilecek yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Yıldız ve Kangalgil, 2014). Programlarda belirtilen hedeflerin, eğitim öğretim yılı bitiminde, öğrencilerin hedeflenen öğrenme davranışlarını öğrenecek biçimde; bilişsel, devinişsel ve duyuşsal yeterliliklere sahip olması ve aynı zamanda programa yönelik üst düzeyde bilgi sahibi olması, BES dersi öğretmenlerinden beklenmektedir (Türkoğlu, 2016).

BES dersi öğretim programlarında; BES'e katılım sürecinde, öğrencilerin istenilen becerilere ulaşması aynı zamanda boş zaman değerlendirme uğraşlarıyla devamlı olarak gerçekleştirilen fiziksel aktiviteleri içselleştirmesi için gerekli tutumlarını geliştirmeleri amaçlanmaktadır (Deacon, 2001). Toplumların eğitim sistemleri ihtiyaç duyulan nitelikli bireyleri yetiştirmeye odaklanmıştır. Bu amaca yönelik yapılandırılan eğitim sistemlerinde öğrenme ortamları ve gerçekleştirilen etkinlikler; öğrencilerin bilgi düzeylerinin artmasını ve hareket becerilerinin gelişmesini destekler. Öğrencilerin birçok özellik yönünden gelişim göstermesini sağlar (Akyüz, 2011). Dolayısıyla, öğretim programlarının insanlarda oluşabilecek yeni sıkıntılara ve ihtiyaçlarına çözüm üretebilecek şekilde plânlanması ve uygulanması için, yürütülen program geliştirme çalışmalarının başarılı bir biçimde tamamlanabilmesi önemlidir. Program geliştirme, öğrenene kazandırılması istenen davranışların belirlendiği hedef, hedeflere uygun konuların oluşturduğu içerik, hedeflere ulaşmada kullanılacak öğrenme-öğretme strateji ve yöntemlerinin belirlendiği öğrenme durumları ve ulaşılması istenilen davranışlara ne derece ulaşıldığını tespit etmek üzere yapılan testler ve eğitimin denetlendiği ölçme-değerlendirme öğeleri arasındaki ilişkilerin tümü olarak nitelenmektedir (Demirel, 2012).

Dünya'da gerçekleşen bilim ve teknoloji alanına yönelik gelişmeler ve bu gelişmelerin yaşama etkisi düşünüldüğünde; insanların hızlı değişime adapte olmasına fırsat verecek çalışmaların eğitim ve öğretim kapsamında olması ve program geliştirme çalışmalarının bu süreci katkı sağlayacak biçimde eğitim yaklaşımları doğrultusunda hazırlanması, bireyin kendini gerçekleştirmesi ve toplumsal hedeflere ulaşılması açısından önemlidir (Erdoğdu ve Öçalan, 2010; Güllü ve ark., 2011). Bu kapsamda oluşturulacak öğretim programlarının, kişinin birçok gereksiniminin yanında, ona aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırarak, onun sağlıklı bir biçimde yaşamını devam ettirmesini sağlayacak ve kişisel gelişim gereksinimlerine cevap verecek çalışmalardan oluşması gerekmektedir. BES dersi, bir yandan bireye aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırmayı amaçlarken; diğer yandan erken yaşlardan itibaren onların fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal açıdan gelişimine katkı sağlar (Dalaman, 2010). BES derslerinin program geliştirme çalışmalarında, öğrencilerin hareketli yaşam becerileri kazanarak yaşamları boyunca bu davranışları sürdürmeleri etkili olmuştur. BES programlarının geliştirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik uygulanmış araştırmalarda; okullarda gerçekleştirilen BES dersleri, öğrencilerin BES dersi programlarında bulunan farklı spor branşlarına aktif katılım sağladığı bir değer olarak görülmüş; Toplumu oluşturan bireylerin, küçük yaştan itibaren yaşam boyu hareket becerilerine ve fiziksel etkinliklere hazırlayan okul BES derslerinin ve BES programlarının olduğu belirtilmiştir (Sallis ve McKenzie, 1991).

Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, BES öğretmenlerinin BES dersi programına ve programın uygulanmasına ilişkin yaptığı çalışmaların nicel yöntemlerle sınırlı kaldığı görülmüştür. Araştırmalar sonucunda sınırlı sayıda elde edilen çalışmaların daha çok 2018 öncesi eski öğretim programına ve ortaokul BES dersi programına yönelik olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların bazıları Taşkın (2018), ortaokul BES dersi öğretim programına yönelik öğrenci ve öğretmen düşünceleri başlıklı çalışmasında 2013 MEB ortaöğretim BES dersi programına yönelik düşünceleri araştırmıştır. Türkoğlu (2016), BES öğretmenlerinin ortaokul BES dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi adlı çalışmasında 2013 MEB ortaöğretim BES dersi programına yönelik farkındalıkları araştırmayı hedeflemiştir.

Çağlayan ve Ağgön (2021), BES dersi öğretim programının temel felsefi ve genel amaçlarına yönelik öğretmen görüşleri isimli çalışmalarında BES öğretmenlerinin BES programının temel felsefesi ve öğretim çıktılarına yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Gündoğdu (2008), ders öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ilköğretim BES öğretim programı ve öğretim sürecinin incelenmesidir. Bu çalışmalarda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde BES öğretmenlerinin BES dersi öğretim programlarına tam anlamıyla hâkim olmadıkları, programda yer alan kavramları eksik ve yetersiz tanımlayabildikleri ve bu eksik bilgiler doğrultusunda öğrencilere çalışmalar yaptırdıkları tespit edilmiştir. Ortaöğretim BES dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin daha kapsamlı ve derinlemesine anlaşılması için nitel araştırmanın yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Ortaöğretim okullarında görev yapan BES öğretmenlerinin güncel ortaöğretim BES dersi öğretim programı hakkındaki görüşlerinin incelenerek, elde edilen sonuçların öğretmen eğitimcilerine, öğretim programı geliştiricilerine ve öğretmenler gibi çeşitli paydaşlara yarar getirmesi ve bu alanda sonradan yapılabilecek çalışmalara yol gösterici olması bakımından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; BES öğretmenlerinin, ortaöğretim BES dersi öğretim programı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır

Araştırmanın Ana Problemi ve Alt Problemler

- Araştırmanın ana problemini “BES öğretmenlerinin güncel ortaöğretim BES dersi öğretim programı hakkındaki görüşleri nedir?" sorusu oluşturmaktadır.

Bunun yanında çalışmada aşağıdaki alt problemler de incelenecektir;

- “BES öğretmenlerinin öğretim programına ve öğretim programının amaçlarına yönelik görüşleri nedir?”

- "BES öğretmenlerinin, ortaöğretim BES dersi öğretim programını okullarında uygulama durumları nasıldır?”

- "BES öğretmenlerinin, ortaöğretim BES dersi öğretim programına yönelik önerileri nelerdir?”

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu çalışma,

1. 2021-2022 öğretim yılında Erzincan ilinde bulunan lise kademesindeki devlet kurumlarında görev yapan BES öğretmenleriyle,

2. BES öğretmenlerinin ortaöğretim BES öğretim programı ile ilgili görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın varsayımları

Bu araştırmada:

•Katılımcıların cevaplamalarına etki edecek hiçbir etken altında kalmadan cevaplandırdıkları,

•Araştırma sorularının, öğretim programı öğeleri ile sınırlı kaldığı varsayılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Beden Eğitimi ve Spor

Sağlıklı nesiller yetiştirmede BES'in rolü büyüktür. Tamer ve Pulur (2001), "Beden eğitimi, kişinin fiziksel hareketlere katılmak suretiyle davranışlarında kasıtlı olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamışlardır." BES, insan bedenini etkili kullanmayı, kişinin kendisine güven duymasını sağlarken; gençlerin kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasına da yardımcı olur. BES, insanın bedensel ve ruhsal eğitimine doğrudan olumlu etkilerde bulunurken, kişinin bu eylem içinde kendini tanımasına ve tanıtmasına, toplum yaşamında yerini almasına yardımcı olur (Yolcu, 1992). BES; eğitim programlarının tamamlayıcı bir parçası olması sebebiyle öğrencilerin, bedensel hareketleri neticesinde fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyalleşme hususunda gelişimine, günlük yaşamda sporu ve fiziksel etkinlikleri yaşayış biçimi görmesine, boş vakitlerini kültürel ve sportif faaliyetlerle geçirmesine katkı sağlar (MEB, 2018).

Bireylerin sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişimini sağlamasının yanında, ayrıca milli bilincin oluşturulmasında, toplumsal yönden ortak duygu ve düşünce etrafında birleşilmesinde önemli bir rol oynayan BES dersleri devletlerin eğitim politikalarında önemli bir yer tutmaktadır (İnal, 2003).

BES'in kişilik gelişimine çok faydası vardır. Çünkü insanı zihinsel, ruhsal hem de fiziksel anlamda geliştirir. Kişinin öğrenmesi, bildiklerini uygulaması, sosyalleşmesi ve iletişim becerilerinin gelişmesi gibi faydaları mevcuttur. Bireyler birbirleriyle benzer gelişim gösterebileceği gibi aynı olmayan gelişim özellikleri de gösterebilirler. BES, insanların fiziksel ve zihinsel eğitimini olumlu olarak etkilemesinin yanında bireyin BES etkinlikleri içerisinde yer alarak kendinin farkında olması ve kendini geliştirmesine, sosyal olarak da insanlarla iyi bir iletişim sağlayarak toplum içerisinde kendini gerçekleştirmesine fayda sağlaması gibi yararları söylenebilir (Yetim, 2011).

2.2. Türkiye'de BES'in Tarihsel Gelişimi

Yakın tarihimiz incelendiğinde BES'in batı kültüründe olduğu gibi yaşama katkı sağlayan bir alan olduğu, işlenen derslerin plan ve programlarında yerini alması Tanzimat Dönemiyle beraber başlamıştır. BES derslerinin ülkemizde ki programlarda yerini alması, 1869 senesinde yayınlanan Umumiye Nizamnamesiyle gerçekleşti (Duman, 1991). Bu nizamname hükümleri ile ilk kez Erkek Rüştiyelerinde (Ortaokul) jimnastik dersi görülmeye başlandı. Bu tarihte Osmanlı sınırlarında batılı öğretim veren Mektebi-i Sultani (Galatasaray Lisesi) açıldı. Bu lisenin programında BES dersleri de yer aldı (Çumralıgil, 1995).

1910-1911 yıllarında Maarif Nazırı Emrullah Efendi zamanında ilk lise açılmış; haftada 1 saat Terbiye-i Bedeniyye adı altında BES dersi konulmuştur. 1913'de sultanilerde haftada 2 saat BES dersi yapıldı.1915'de kız ve erkek sultanilerde haftada birer saat BES dersi vardı. Cumhuriyet ilan edildikten sonra Atatürk BES çalışmalarını milli eğitim 'in ana unsuru olarak kabul etmiştir. Atatürk BES'in önemine vurgu yaparak ders olarak örgün eğitimde bulunmasını sağlamıştır. Ayrıca yaş ayırt etmeksizin herkese spor fırsatının sağlanmasını belirtmiştir (Tezcan, 1982).

1926'da okulların müfredat programlarına jimnastik adı altında girmiş daha sonra adı BES olmuştur.1932-1933 eğitim öğretim yılında Ankara'da orta dereceli okullarda çeşitli branş öğretmenleri yetiştiren Gazi eğitim enstitüsü BES bölümünü açtı.1967 yılına kadar ülkemizin tek spor eğitim kurumu olan Gazi eğitim enstitüsüne önce İstanbul daha sonra Bursa, İzmir ve Diyarbakır illerinde ki eğitim enstitüleri eklendi.1974 yılında ilk olarak Ankara 19 Mayıs Gençlik ve spor akademisi ardından Manisa ve Anadoluhisarı gençlik ve spor akademileri kuruldu.

1982 yılı Türkiye Cumhuriyeti'nin 59 yıllık tarihinde BES'in, anayasada ilk kez bulunması açısından önemlidir. T.C. Anayasanın 59. maddesine göre: Devlet her yaşta ki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek önlemler alır, sporun bütün millete yayılmasını teşvik eder, başarılı ve çalışkan sporcuyu korur. Böylece Türkiye'de spor ve sporcu ilk kez anayasa güvencesine girmiştir.

Türk Eğitim tarihinde ilk sistemli çalışma olarak yer alan birinci Heyet-i İlmiye toplantısına BES ile ilgili olarak Darul Muallimi Aliye Beden Terbiyesi Muallimi Sırrı Bey davet edilmiştir. 1983-1992 arasında, MEB ile Spor ve Gençlik Bakanlıkları birleştirilmiştir.

2.3. BES Dersi

BES dersi okullarda öğrencilerin fiziksel çalışmalar sayesinde eğitimini destekleyen bir derstir. BES dersi öğrencilerin sağlıklı yaşamasını, kişilik oluşumunu ve diğer branşlarla bağlantılar kurarak gelişimlerinin artmasına yardımcı olan bir alandır. BES öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken, ulusal kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış bireyler olarak yetiştirilmeleri için önemli bir araçtır (Güneş, 2004).

BES dersleri eğitimin her kademesinde kendine yer bulmuştur. BES dersleri her ülkenin öğretim kademelerinde ve programlarında farklı şekillerde yer almaktadır. Türkiye'de eğitim ve öğretimin ilk dört yılını oluşturan ilkokullarda ilk üç sınıfta haftada 5 ders, 4. sınıf düzeyinde ise haftada 2 ders BES dersi adı altında öğretim programında yer almaktadır. Ortaokullar seviyesinde haftada 2 ders, imam hatip ortaokulları düzeyinde ise 5. sınıfta 2 saat diğer sınıflarda 1'er saat olarak BES dersi okutulurken, ortaöğretim kurumlarında haftada 2 saat BES dersi zorunlu olarak yer almaktadır. Ortaöğretim kurumları içerisinde yer alan güzel sanatlar liselerinde müzik ve Türk sanat müziği bölümlerinde her sınıfta 2 saat, Türk halk müziği ve görsel sanatlar bölümlerinde 10. sınıflarda 1 saat diğer sınıflarda 2 saat BES dersi okutulmaktadır. Ortaokullarda haftada 2 veya 4 ders, imam hatip ortaokullarında ise 1 saat olarak her şubede spor ve fiziki etkinlikler dersi adı altında BES etkinliklerinin yapılabileceği dersler öğrenciler tarafından seçilebilmektedir. Liselerde ise hazırlık sınıfları haricinde her şubede haftada 2 saat seçmeli BES dersi seçilebilmektedir. Güzel sanatlar liselerinde, müzik, Türk halk müziği ve Türk sanat müziği bölümlerinde 9.10.11. ve 12. sınıflarda 2 ders, görsel sanatlar bölümünde ise 9. ve 12. sınıflarda haftada 2 ders seçmeli BES dersi ayrıca seçilebilmektedir.

BES dersi BES öğretmeni tarafından spor salonunda ya da okul bahçesinde işlenir. BES dersinin amacı öğrencileri çok yönlü geliştirerek var olan yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlamaktır (Morpa, 1997).

BES derslerindeki çalışmalar ve aktiviteler dersin planlanmasına uygun bir biçimde hazırlanmalı, dersin planı dışına çıkılmamalıdır. Sınıfta doğru ve etkili bir uygulama yapılabilmesi için öncelikle öğrenciden istenilen davranışlar ve uygulanması hedeflenen kurallar BES öğretmeni tarafından okulun ilk haftasından itibaren öğrencilere aktarılmalıdır (Fink ve Siedentop, 1989).

Eğitim programlarında bulunan ve eğitim sistemimizin önemli bir unsuru olan BES dersinin amacına ulaşabilmesi; kaliteli, gelişime açık, araştıran ve güncel BES öğretmenleri ile mümkündür (Doğan ve Filiz, 2019).

2.4. BES Öğretmeni

BES öğretmeninin çoğunlukla öğretmenliğin tanımında belirtilen özelliklerden farklı görev ve yükümlülükleri vardır. Bunun için BES öğretmeninin tanımı yapılırken, değişik tanımlamaların yapılması gerekebilmektedir (Güllü, 2016). Başka bir tanımda ise BES öğretmeni, mesleğinin önemini bilen, Türk eğitim-öğretim programlarına uygun biçimde dersini işleyen, siyaset ile ilgili konuşmayan, hür iradesiyle düşünebilen, bunun yanı sıra yanlıştan kaçınan doğru davranış sergileyen öğretmen olarak tanımlanmıştır (Tamer ve Pulur, 2001).

Okullarda BES öğretmenleri öğrencileriyle ders saatleri içerisinde ya da okul dışında, ders dışında güvenli bir ortam oluşturabilmesi için sadece sert kurallar uygulamamalı gerektiğinde öğrencilere kuralları güzellikle aktarabilmelidir. BES öğretmeni; kişilik ve öğretmenlik mesleğinin gereği kurallar dâhilinde öğrencileriyle hoşgörülü bir yaklaşımla, kendini sevdirerek disiplin oluşturmalıdır. Katı kurallarla disiplin sağlamaya çalışılması öğrenci öğretmen ilişkisini zedeleyecek ulaşılmak istenen disiplin davranışına da ulaşılamayacaktır. Bu şekilde bir yaklaşım da eğitim öğretim amaçları dışında kalmaktadır (Çöndü, 1999).

BES öğretmeni, BES derslerinin verimli bir şekilde işlenmesini önemsiyorsa, derslerini öğrencilere ve eğitim öğretim sürecine göre planlamalıdır (Tamer ve Pulur, 2001). Okullarda olumlu etkileşim, sohbet ve muhabbet içerisinde karşılıklı anlayış gibi kavramların oluşması için BES öğretmenlerinin okul içi ve okul dışındaki etkileri çok önemlidir. Bu şekilde BES öğretmeninin ders içi ve ders dışı çalışmalarda okulun önemsenmesi hususunda olumlu anlamda örnek olma durumu vardır. Eğitim ortamının istenilen düzeyde oluşturulması için okul idaresi ve BES öğretmenlerinin ortak bir fikir içerisinde hareket edebilme konusunda devamlı birbirleriyle istişare yapmaları önemli bir husustur (Ünlü ve ark., 2009).

BES öğretmeni, BES dersinin işleneceği alanı kendi imkânlarıyla oluşturabileceği gibi bu ortamın hazırlanmasını öğrencilerle birlikte de yapabilir (Ünlü, 2008). BES öğretmeninde bulunması gereken özellikler ile BES öğretim programlarını başarı ile tamamlayan kişilerin BES öğretmeni olabilecekleri belirtilmektedir (Demirhan, 2003).

Farklı alan öğretmenlerinin yetiştirilmesinde olduğu gibi, BES öğretmenlerinin yetiştirilmesinde de mesleki yaşamlarına katkı sağlayacak çağdaş programların uygulanması önem arz etmektedir. BES öğretmeninin bir yandan toplumsal beklentilere karşılık vermesi gerekirken, diğer yandan da öğrencilerinin bireysel anlamda gelişmelerini, çağdaş eğitim kapsamında oluşturulması gerekmektedir (Karaküçük ve Yenel, 2000).

Öğretmenlerin eğitim anlamındaki davranışları taşıdığı karakter özellikleriyle ilişkilidir. Öğrencilerin doğruyu öğrenmelerinde ve kişiliklerinin gelişmesinde öğretmenlerin kişilik özellikleri etki gösterir. Buna göre, bir BES öğretmenin de bulunması gereken özellikler aşağıda sıralanmıştır (Tamer ve Pulur, 2001);

-Etkili bir iletişim kurabilmesi,

-Etkili bir disipline sahip olması,

-Motive edici yeteneğinin olması,

-Karakterli olması.

Öğrencilerin BES dersinin amaçlarına doğru bir biçimde ulaşabilmesi, hedeflenen davranışları kavrayabilmesi için öncelikle nizami bir eğitim programına gereksinim duyulmaktadır. Eğitim programının öğrencilere öğretilebilmesi, etkili bir sınıf düzeni ile doğrudan bağlantılıdır. Bu kapsamda BES dersi öğretmeni; sınıfın etkili olarak kullanılması, dersin hedefleri kapsamında gerçekleştirilmesi noktasında başroldeki kişidir. Çünkü BES öğretmeni sadece fiziksel yeterliliği bulunan değil, bunların yanı sıra bilgileri ve becerileri öğrencilerine öğretebilen ve uygulamaları konusunda yardımcı olan kişidir (Güngör, 2019).

BES öğretmenleri 2023 yılında uygulanan sisteme göre; BES yüksekokullarının, spor bilimleri ve eğitim fakültelerinin lisans seviyesinde 4 senelik eğitim veren BES öğretmenliği bölümünü tamamlayarak ya da antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyona bölümünü tamamladıktan sonra formasyon eğitimini alarak öğretmenliğe adım atmaktadırlar. Bu sayede MEB bünyesinde ki kurumlarda çalışma imkânları sağlamaktadırlar. Günümüzde MEB personeli olmak isteyen BES öğretmeni; KPSS'ye girmeli, genel yetenek-genel kültür soruları ile eğitim bilimleri sorularını, öğretmenlik alan bilgisi sorularını gerektiği derecede doğru olarak cevaplandırmalıdır. Bu testlerden alınan ve belirli şartlara uygun olarak hesaplanan puanla birlikte adaylar personel alım zamanlarında başvurularını gerçekleştirmektedirler (Güngör, 2019).

2.4.1. BES Öğretmeni Yeterlikleri

Günümüzde öğrencileri başarılı kişiler olarak yetiştirmek, öğretmenlerin görev ve sorumluluğu olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlerden yalnız bir öğretici değil, aynı zamanda birer eğitici olarak öğrencileri geliştirmeleri beklenmektedir. Öğretmenlerin iyi bir eğitimci olarak öğrencileri yetiştirmesi için yeterli mesleki bilgiye sahip olması gerekmektedir (Özden, 1998). Öğretmen yeterlikleri genel alan yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri olmak üzere 2'ye ayrılır.

2.4.1.1. BES Öğretmeni Genel Alan Yeterlikleri

Eğitimin süreç başında planlanan hedeflere ulaşabilmesi, öğretmenlerin alanları ve farklı bazı özellikleriyle yakından ilişkilidir. Öğretmenlerde bulunması gereken bu özelliklerin seçimi MEB tarafından yapılmaktadır.

2017 senesinde MEB tarafından gerçekleştirilen öğretmen yeterliklerini değiştirme ve yenileştirme çalışmaları sürecinde öğretmenlik yeterlik alanlarına alan ve alan eğitimi bilgileri eklenmiştir. Sonuç olarak öğretmenlerin alanlarına yönelik yeterliklerini de içerecek şekilde düzenleme yapılmıştır. Son şekliyle öğretmenlerin yeterlikleri birbiri ile ilişkili ve birbirlerini tamamlayan 3 yeterlik alanı ile bu 3 yeterlik alanıyla ilişkili 11 yeterlik ve bu yeterliklerle ilgili 65 göstergeden oluşmaktadır (MEB, 2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri aşağıdaki şekildeki gibi belirlenmiştir (Tablo 1.1):

Tablo 1.1 Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri (MEB, 2017)

<table>
<tr><th>A.Mesleki Bilgi</th><th>B.Mesleki Beceri</th><th>C.Tutum ve Değerler</th></tr>
<tr><td>A1. Alan Bilgisi
Alanında sorgulayıcı bakış açısınıu kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.</td><td>B1. Eğitim Öğretim Planlama
Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.</td><td>C1. Milli Manevi ve Evrensel Değerler
Milli, manevbi ve evrensel değerleri gözetir.</td></tr>
<tr><td>A2. Alan Eğitimi Bilgisi
Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hakimdir.</td><td>B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma
Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleştirilebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.</td><td>C2. Öğrenciye Yaklaşım
Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">A3. Mevzuat Bilgisi
Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.</td><td>B3. Ölçme ve Değerlendirme
Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.</td><td>C3. İletişim ve İşbirliği
Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.</td></tr>
<tr><td>B4. Ölçme ve Değerlendirme
Ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.</td><td>C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim
Öz değerlendirme yaparak kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır.</td></tr>
</table>

2.4.1.2. BES Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Öğretmen mesleği genel yeterlikleri dışında BES öğretmenlerinde bulunması gereken özel alan yeterlikleri yer almaktadır. MEB 2017 yılında BES öğretmeninin özel alan yeterliklerini belirlemiştir. Belirlenen yeterliklerde altı ayrı yeterlik alanı vardır. Yeterlik alanlarına bağlı olarak da yeterlikler oluşturulmuştur (MEB, 2017). Yeterlikler şu şekildedir;

1-Öğretim sürecini planlama ve düzenleme yeterlik alanı,

2- Fiziksel performans geliştirmeyi sağlama ve koruma yeterlik alanı,

3- Ulusal bayramları anlam ve önemine yaraşır şekilde kutlama yeterlik alanı,

4- Gelişim performansını izleme ve değerlendirme yeterlik alanı,

5- Okul, aile ve toplumla işbirliği yapma yeterlik alanı,

6- Mesleki gelişimi sağlama yeterlik alanı.

"Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri" öğretmenlerin kendi yetkinlik düzeylerini ve geliştirilmesi gereken yönlerinin belirlemelerinde, öğretmen adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının öğretim programlarının düzenlenmesinde, öğretmenlerin mesleğe kabul ve adaylık süreçlerinde, mesleki gelişim ihtiyaçlarının tespit edilmesinde ve bu ihtiyaçları gidermeye yönelik faaliyetlerin planlanmasında, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde, kariyerlerini geliştirmelerinde ve öğretmenlik mesleğinin statüsünün güçlendirilmesi çalışmalarında dikkate alınacak temel bir referans metin olma özelliği taşımaktadır (MEB, 2017).

Yeterlik alanı 1: Öğretim sürecini planlama ve düzenleme: Bu alan; BES dersi öğretim sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.

Yeterlik 1: Öğretime uygun plan yapabilme

Performans göstergeleri: A1 düzeyinde öğretim programı doğrultusunda öğretim sürecini planlama ve plan yaparken zaman ve süreç yönetimini etkin kullanmaktan oluşmaktadır. A2 düzeyinde öğretim sürecini, BES programı doğrultusunda, öğrencilerin gelişim düzeylerini, öğrenme stillerini dikkate alarak planlamayı ve planlarını yaparken ön koşul olarak ilişkileri, o günkü koşulları ve fırsat eğitimlerini hesaba katmayı kapsamaktadır. A3 düzeyinde ise öğretim sürecini BES programı doğrultusunda, öğrencilerin tamamının bedensel gelişim düzeylerine, öğrenme stillerine ve öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenlendirerek yapılandırmayı, ders planında esneklik, çeşitlilik sağlanması ve planların disiplinler arası bakış açısıyla yapılmasını kapsamaktadır.

BES öğretmeni adaylarının da BES öğretmenliği mesleğini başarılı bir şekilde yerine getirebilmelerinde hizmet öncesi eğitimlerindeki yeterlikleri önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarına sunulacak nitelikli bir eğitim ortamı ve yaşantısı; onlara mesleğin gereklerini yerine getirebilmeleri için yeterlik kazandırabileceği gibi öğretmen adaylarının mesleğe bakış açıları, meslek ile ilgili duygu ve düşüncelerini de etkilemektedir (Aydın ve Tekneci, 2013).

BES dersi öğretmenlerinin genel yeterliklerin dışında özel alan yeterliklerine sahip olması; oluşturdukları planlamalarla zamanı etkili kullanabilmeyi, öğrencilerin gelişim özelliklerine göre hareket edebilmeyi ve öğrencilerin BES dersinde gelişimlerinin desteklenmesini sağlamıştır.

2.5. Eğitim, Öğretim ve Öğretim Programı

Ortaöğretim BES dersi öğretim programının daha iyi anlaşılabilmesi için eğitim, öğretim ve öğretim programı gibi temel kavramların açıklanması ve birbirleriyle bağlantılarının aktarılması gerekmektedir.

Eğitimin amacı; araştıran, geliştiren, bulgulara ulaşan ve edindiği bilgileri uygun şekilde davranışlarla dönüştürebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır (Türkoğlu, 2009).

Çeşitli tekrarlarla yaşantılar sonucu bireyin davranışlarında ortaya çıkan kalıcı değişimler" olarak nitelendirilen "öğrenme" kişinin yaşına göre çevresiyle etkileşimi sonucu oluşur (Aracı, 2006).

Öğrenme sürecinden eğitim sürecine geçiş ise; öğretmenlerin öğrencilere öğretim ile ilgili bilgi, beceri ve davranışları aktarabilmenin yanında fiziksel ve mental anlamda öğrencilerin gelişimini desteklemek amacıyla gerçekleştirdiği planlı ve devamlı etkinlikler de öğretim olarak ifade edilmektedir (Aracı, 2006).

2.5.1. Öğretim Programı

Öğretim programı**:** "Belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını gösteren kılavuzdur (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

Öğretim programı eğitim içerisinde, takip edilecek yol, izlence gibi ifadelerle tanımlanmıştır (Demirel, 2014). Öğretim programı üzerine çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Demirel (2014), Öğretim programının "öğrenene, okulda ve okul dışında plânlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği" olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir.

2.6. Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları

Gelişen ve değişen yaşam şartlarına uyum sağlama gayretinde bulunan milletler, insanların zamanla değişim ve gelişime tabi olarak çeşitlilik gösteren gereksinimlerini karşılamak ve insanların içinde bulunulan düzene adapte olmalarını kolaylaştırmak maksadıyla, eğitim ve öğretim planlamalarını da bu değişime göre ayarlama gereksinimi duymuşlardır (Erdoğdu ve Öçalan, 2010). Dolayısıyla yaşadıkları dönemin ihtiyaçlarına ayak uydurma uğraşındaki milletler, içinde yaşayan insanların bu ihtiyaçlar doğrultusunda yetişeceği eğitim politikaları ve stratejileri doğrultusunda eğitim plânlamaları yapmışlardır (Güllü ve ark., 2011). Özetle eğitim içerisinde plân oluşturma, eğitim öğretim etkinliklerinin düzenli ve kaliteli bir şekilde gerçekleşmesi için nasıl olacağına dair yapılan tüm düzenlemelerdir (Demirel, 2012). Eğitim faaliyetlerinin plân program doğrultusunda oluşturulması, uygulanacak öğretim programının seçilmesi ve belirlenmesi, program geliştirilme çalışmalarının faydasını göstermiştir.

Osmanlı Devleti'nde, devletin idarî yapılanması ile birlikte sosyal ve siyasal birçok alanı ilgilendiren, Tanzimat Fermanı ile başlayan eğitimde batılılaşma ve modernleşme çabaları, Türkiye Cumhuriyeti döneminde de devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde program geliştirilme çalışmaları 3 Mart 1924 tarihinde çıkartılan Tevhidi-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile başlamıştır (Çelenk ve ark., 2000). Tevhidi-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması ile Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren tüm öğretim kurumları, MEB çatısı altında toplanarak, eğitim öğretim faaliyetlerinde kullandıkları programlar üzerinde, önemli ve büyük değişikliklere gidilmiştir (Demirel, 1992; Özkan, 2014, Akyüz, 2011).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında öncelikli olarak halkın eğitim düzeyini temel eğitim seviyesine yükseltmek amacıyla ilkokul programlarının geliştirilmesine odaklanıldığı görülmektedir. Türkiye'de özellikle 1924-1953 yılları arasında ilkokul programlarının geliştirilmesine ağırlık verilirken (Gürol ve Bavlı, 2015), 1953-1954 yıllarında ortaöğretimde program geliştirme çalışmaları önem kazanmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1995 ve 2005 yıllarında geliştirilen eğitim programlarının iz bırakan programlar olduğu ve çeşitli özellikleri ile program geliştirme tarihinde önemli bir konum elde ettiği görülmektedir. Ülkemizde 2005 yılından sonra en kapsamlı program çalışması 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu programlar, farklı dönemlerdeki eğitim programı anlayışımıza ve ülkemizde eğitim alanında sağlanan gelişmeler ile karşılaşılan sorunlara ayna tutmaktadır (Demirel, 1992).

2.7. BES Dersi Öğretim Programları

İlk yenileşme hareketlerinin (1773–1839) olduğu dönemlerde açılan askeri okullardan Harbiye Askeri Okulu, Harbiye İdadileri lüzumlu aletler ve tesisler yaptırarak BES jimnastik ilk olarak 1863'de ders programlarında yer almaya başlamıştır.

1994 yılından itibaren ilköğretim okullarında BES dersi 1.2.3.4.5. sınıflarda ikişer saat, 6.7.8. sınıflarda birer saattir. M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı kararı ile 4. ve 5. sınıflarda 4'er 6. 7. ve 8. sınıflarda 3'er saat olmak üzere seçmeli dersler konulmuştur. Bu seçmeli dersler içinde BES dersi de mevcuttur.

Eğitim sistemimizde, 1997-1998 yılında gerçekleştirilen değişiklik ile ilköğretim düzeyinde eğitim 8 yıla çıkartılarak kesintisiz olarak verilmeye başlanmıştır (Akyüz, 2011). Eğitim ve öğretimde davranışçı yaklaşımın terk edilerek, yapılandırıcı yaklaşımın benimsenmesi üzerine 2006 yılından itibaren diğer pek çok derste olduğu gibi BES dersi öğretim programı da yapılandırmacı yaklaşım temelinde yeniden hazırlanarak uygulanmaya başlamıştır (MEB, 2006). 1998'de 8 yıllık eğitim veren, 2006'da yeniden uygulanan ilköğretim BES dersi, 2012'den itibaren 4+4+4 eğitim sistemi olarak anılan, ilk ve orta öğretimi 4' er yıla ayırmış ve ortaokulları bağımsız hale getirmiştir. 1. kademede 4 yıllık ilkokullarda "oyun ve fiziksel etkinlikler dersi" (MEB, 2012), 2. kademe ortaokullarda "BES dersi" (MEB, 2013) ve 3. Kademede ortaöğretim seviyesindeki liselerde "Beden Eğitimi Dersi" adıyla verilmeye başlanmıştır (MEB, 2009).

BES öğretmenliği bölümü mezunlarının istihdam yeri MEB'e bağlı devlet ve özel okullardır. MEB çağın gereklerine uygun olarak öğretim programını sürekli değiştirmekte ve yenilemektedir. 2006'dan bu zamana kadar yapılan yenilikler şunlardır: 2006 yılında yenilenen ilköğretim BES öğretim programı (1-8. sınıflar), 2009 yılında yenilenen ortaöğretim BES öğretim programı (9-12. sınıflar), 2013 yılında yenilenen ortaokul BES öğretim programını (5-8. sınıfları) kapsamaktadır.

BES dersi öğretim programı; yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencilerin yaparak-yaşayarak aktif öğrenme etkinliklerine katılmaları ve süreçte ne kadar gelişme sağladıklarının farkında olmaları hedeflenerek oluşturulmuştur. 2018 yılında yenilenen öğretim programı ile birlikte öğretmen, ders ünitelerini (futbol, voleybol, jimnastik vb.) seçerken alan bilgisi, saha, araç-gereç, öğrenci ilgisi, velinin isteği ve okul idaresinin beklentileri doğrultusunda ünite seçimleri yapmalıdır (MEB, 2017). 2018 yılı güncel ortaöğretim programında ünite seçim kriteri geçerliğini korurken, dersin özel amaçları ayrıntılı biçimde tanımlanmış olup öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmaları amaçlanmıştır (MEB, 2018).

Bu vizyon doğrultusunda yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıyla hazırlanan BES dersi programının temel hedefi eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik gibi temel becerilerle birlikte dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, vatanseverlik, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, sorumluluk ve centilmenlik gibi değerlerin kazandırılması hedeflenmektedir (Pehlevan ve ark., 2019).

2018 yılında güncellenen hâlihazırda kullanılan ortaöğretim BES programı öncelikle anayasamız olmak şartıyla ilgili mevzuat, hükümet programları, şûra kararları ve sivil toplum kuruluşları vb. dokümanlar analiz edilmiş, ülke içinde ve ülke dışındaki eğitim-öğretim çalışmaları incelenmiş ve diğer ülkelerin öğretim programları araştırılarak oluşturulmuştur. Bunun yanında program öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik düşünceleri toplanarak, illerden branşlarla ilgili zümre raporları incelerek, branşlara yönelik anket verileri derlenerek ve eğitim fakültelerinin branşlara yönelik raporları araştırılarak hazırlanmıştır.

Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, bakanlığın yetkili bölümlerin de görevli uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden kurulmuş çalışmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan çıkarımlar sonucunda öğretim programları incelenip yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim yılı itibarıyla başlanmıştır. Sonrasında izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılarak gerekli görüldüğünde güncellemeler yapılacağı belirtilmiştir. Böylelikle program gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla devamlılığı sağlanmıştır.

2.8. Konuyla İlgili Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında BES dersleri ve derslerin öğretim programlarına yönelik alanda yapılan az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bu çalışmalarda dersin öğretim programlarında yapılan değişiklikler, programın hedeflerine ulaşma düzeyleri, uygulama sürecinde yaşanan sorunlar, öğretmen yeterlilikleri üzerine öğretmen, öğrenci ve okul yöneticilerinin tutum, algı ve görüşlerinin araştırıldığı görülmüştür. Yapılan araştırmalar aşağıda özetlenmiştir.

Solmaz (2006), tarafından MEB çatısı altında bulunan okullarda BES derslerinin işlevsel yönünü belirlemek ve BES dersi öğretim programları içerisinde bulunan davranış ve amaçların derse ne derecede etki ettiğini belirlemek amacıyla yaptığı araştırma; ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 50 BES öğretmenine uygulamıştır. Araştırmacı, öğretmenlerin BES derslerinin uygulanmasında malzeme yetersizlikleri, ders süresinin kısıtlı oluşu gibi faktörlerden dolayı sorun yaşadıklarını gözlemlemiştir. BES öğretmenleri tarafından aktarılan görüşlerden yola çıkarak programın yeterince uygulanamadığı, programın uygulanabilmesi için ders süresinin uzatılması ve yeterli malzeme imkânının sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

BES öğretmenleri ve üniversite öğretim elemanlarının BES dersi öğretim programı; BES öğretmenleri ve okul müdürlerinin BES dersinin işlenişinde ortaya çıkan eksiklikler; BES öğretmenleri ve öğrencilerin BES dersi kapsamında yer alması gereken etkinliklere ilişkin görüşlerine yönelik Demirhan ve ark., (2008), çalışmalarında anket uygulamışlardır. Araştırmaya katılan BES öğretmenlerinin çoğu, BES dersi öğretim programının amaçlarının yeterli düzeyde olma derecesinin "iyi", amaçlara ulaşılma derecesinin "orta" seviyede olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Söz konusu çalışmada BES dersi içeriğinin dersin amaçlarını gerçekleştirme derecesine ilişkin görüşlerini belirten BES dersi öğretmenleri, çoğunlukla gerçekleştirme derecesinin "orta" seviyede olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmaya katılanlar, derslerin işlenmesindeki sorunların başında malzeme yetersizliği ve tesis imkânlarının yetersizliğini aktarmışlardır.

Ünlü (2008), çalışmasında BES öğretmenlerinin katıldığı cinsiyet, meslekî kıdem, spor branşı, hizmet içi eğitim alma durumları, çalıştıkları okulun düzeyi, görev yaptıkları okullarda çalıştırdıkları okul takımlarının başarıları ve düzenli spor yapma alışkanlıkları gibi değişkenler üzerinden BES öğretmenlerinin yeterlilik algıları ve sınıf yönetimi davranışlarını karşılaştırmıştır. Araştırmacı, BES öğretmenlerinin tüm alanlarda kendilerini yeterli olarak algıladıklarını ve BES öğretmenleri arasında cinsiyet, hizmet içi eğitim alma, okullarında çalıştırdıkları takımların başarılı olması ve düzenli spor yapma alışkanlıkları gibi durumlarda yeterlilik algıları arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Selvi (2010), çalışmasında öğretmen yeterliklerinin genel çerçevesini çizmeyi amaçlamıştır. Öğretmen eğitiminin temel amacının öğretmenlere sınırları net çizilmiş yeterlikleri kazandırarak eğitim sisteminde etkili planlama, yönetim ve gelişimi sağlamak olarak tanımlandığı araştırmada bu yeterlikler dokuz başlık altında değerlendirilmiştir. Araştırmada bu yeterliklerden biri olan program yeterliği 38 (curriculum competencies) iki alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar program geliştirme yeterlikleri ve programı uygulama yeterlikleri olarak adlandırılmıştır. Araştırmaya göre program yeterliği; programların felsefesi ve program geliştirme süreci (program geliştirme alanın temel unsurları, program geliştirme modelleri, tasarımları, içeriğin seçimi ve düzenlenmesi, öğretimin planlanması, programın denenmesi vb.) hakkında bilgi ve beceri sahibi olmayı kapsamaktadır. Araştırmada program yeterliği, etkili öğrenme ve öğretim için program planlarının anlaşılması bağlamında yorumlanmış, hem teoriye dönük hem de uygulamaya dönük yeterliklerle bağlantılı olduğu vurgulanmıştır.

BES dersi öğretim programının ne derecede uygulandığı, uygulanılan alan özellikleri ve koşulları hakkında BES öğretmenlerinin düşüncelerini analiz etmek maksadıyla Gülüm ve Bilir (2011), 133 BES öğretmeni ile yürüttükleri çalışmalarında hazırladıkları "BES programı değerlendirme anketini uygulamışlardır. Araştırmacılar, eski BES öğretmenlerinin davranışçı yaklaşımı benimsediklerinden dolayı yenilenen yapılandırmacı yaklaşıma geçiş yapamadıklarını, yapılandırmacı yaklaşımın gerek görülmediğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Araştırmacılar BES öğretim programının sınıfların kalabalık oluşu, yeterli malzeme olmayışı ve ders işlenilen yerin uygun olmayışı gibi sebeplerden dolayı uygulanmadığı görüşüne ulaşmışlardır.

Gündoğdu ve Şirinkan (2011), BES öğretmenlerinin İlkokullardaki BES dersi öğretim programına yönelik düşüncelerini incelemişlerdir. Araştırmaları sonucunda BES öğretim programı hedef ve kazanımlarının içerik, metot, teknik ve değerlendirme süreci bakımından arzu edilen ile mevcut durum arasında farklılıkları olduğu; eğitim ve öğretim programı ile amacın bir birine uymadığı; hedef ve kazanımların önemli olduğunun vurgulanmasına rağmen öğrenciler tarafından yeterince hedef ve kazanımlara ulaşılamadığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Tokat (2013); BES öğretmenleri ve okul yöneticilerinin BES dersinin etkinliğine yönelik görüşlerini incelediği araştırmasında, Ankara ilinde görev yapan 255 BES öğretmeni ve 230 okul idarecisi ile görüşerek BES dersinin etkinliğini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmacı; öğrenci velilerinin BES dersine gerekli önemi vermedikleri, dersin öğrencilere birlikte hareket etme alışkanlığı kazandırdığı ve yeni sporcuların yetişmesine katkı sağladığı gibi bulgulara ulaşmıştır.

BES öğretmenlerinin dersleri uygularken karşılaştıkları sıkıntılar ve bu sıkıntılara yönelik çözümlere yönelik Demirhan ve ark., (2014) 16 BES öğretmeni ile odak grup görüşmesi yaptığı çalışmadan elde ettiği verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanmışlardır. Araştırmada katılımcıların karşılaştıkları en önemli sorunların; okul yöneticilerinin BES dersini önemli görmemeleri, müfettişlerin BES dersini değerlendirebilecek yeterli bilgide olmamaları, velilerin dersi küçümsemeleri, malzeme ve mekân yetersizliği, vb. gibi birçok bulguya ulaşmışlardır.

Süral ve Dedebali (2018), Pamukkale ve Sinop Üniversitesinde okulöncesi, sınıf, fen bilgisi ve sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı 3. ve 4. Sınıflarında öğrenim gören 895 öğrencinin program okuryazarlık düzeyleri ve bilgi okuryazarlık düzeylerini ve aralarındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemeye çalışmışlardır. Bilgi okuryazarlığı ve program okuryazarlığı arasında düşük ve orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Program okuryazarlığın hem toplamda hem de alt boyutlardaki düzeyinin üniversite değişkenine göre Sinop Üniversitesi lehine, sınıf değişkenine göre 4. sınıf lehine ve bölüm değişkenine göre ise sosyal bilgiler eğitimi ile okul öncesi eğitim anabil dalı arasında sosyal bilgiler lehine farklılaştığını belirtmişlerdir.

Aslan (2019), bir devlet üniversitesinde farklı bölümlerde öğrenim gören 383 dördüncü sınıf öğretmen adayının eğitim programı okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada öğretmen adaylarının, eğitim programı okuryazarlık ölçeğinin alt boyutları olan okuma ve yazma boyutlarındaki düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Öğretmen adaylarının tümü program okuryazarlığını yüksek düzeyde yeterli gördüklerini belirtmiştir. Bölümler arası, cinsiyet ve program geliştirme eğitimi alma değişkenine göre aralarında bir farklılığın olmadığını bildirmiştir.

Aslan ve Gürlen (2019), çalışmalarında ortaokul öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerini tespit etmeye çalışmışlardır. Ankara ilinde görev yapan 311 öğretmen ile yürüttükleri çalışmalarında öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerini program bilgisi, programı planlama ve uygulama alt boyutlarında ele aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tümünün yüksek düzeyde program okuryazarı olduğunu, cinsiyet, branş, meslekteki hizmet yılı ve mezun olunan okul türü değişkenine göre yaptıkları incelemede yalnızca mezun olunan okul türünde, beklenenin aksine diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlere göre planlama alt boyutunda daha yüksek puanlar elde ettiğini belirtmişlerdir.

Gülpek (2020), BES öğretmenleri ve BES öğretmen adaylarının program okuryazarlık düzeyini incelemiş bu kapsamda 106 öğretmen adayı ve 128 BES öğretmenini çalışmaya dâhil etmiştir. Çalışmanın sonucunda hem öğretmen adaylarının hem de BES öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerinin oldukça iyi seviyede olduğunu belirlemiştir.

Kasapoğlu (2020), BES öğretmenlerinin çeşitli değişkenlere göre program okuryazarlık algı düzeylerini incelediği çalışmasında, program okuryazarlığı ile ilgili geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmiştir. Çalışmasında öğretmen adaylarının program okuryazarlık düzeylerinin yüksek seviyede olduğunu rapor etmiştir.

Konuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde BES öğretmenleri genel olarak malzeme imkânlarının yetersizliği ve ders süresinin az olması gibi sebeplerden dolayı içinde bulundukları döneme ait programı tam anlamıyla uygulayamadıklarını ifade ettiler.

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, araştırma deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süresi, araştırmanın geçerliği ve güvenirliği, verilerin analizi ve araştırmacının rolü çalışmaları yer almıştır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan BES öğretmenlerinin, ortaöğretim BES dersi öğretim programı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda amaç; incelenen olguları ortaya çıktıkları durumlarda, kişileri ise kendi ortamlarında, onlara özgü davranış ve tutumlar ile tüm yönleriyle anlamaya ve kavramaya çalışmaktır (Merriam, 2009). Bu araştırmanın amacı ve doğası belli bir grup ortaöğretim BES öğretmeninin BES dersi öğretim programı hakkındaki görüşlerinin bütünsel ve açıklayıcı bir yolla anlamayı gerektirir. Dolayısıyla bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenemoloji (olgubilim) deseni (Büyüköztürk ve ark., 2020) kullanılmıştır. Durum çalışması deseni normal koşullarda açıkça tanımlanabilir bir duruma ait bir konunun karmaşıklığını açıklamak üzere tercih edilebilmekteyken, Olgubilim deseni, yaşanan olgunun birey veya grupların deneyimlerinin anlamını ve özünü ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Çapar ve Ceylan, 2022). Araştırmada BES öğretmenlerinin deneyimleri incelenmeye çalışıldığından dolayı olgubilim deseni tercih edilmiştir. Araştırmacılar olgu ile ilgili belirli tecrübeye sahip katılımcılardan bilgi toplayarak bütünsel bir betimleme yapar. Betimlemelerde neyi nasıl tecrübe ettikleri konusu üzerinde durulur (Creswell, 2013).

3.2. Araştırma Grubu

Bu araştırma, Erzincan ilinde MEB'e bağlı liselerde 2021-2022 eğitim öğretim yılında görev yapan ve araştırmaya katılmak üzere davet edilen 23 BES öğretmeninden gönüllü olarak araştırmayı tamamlayan 20 öğretmenle yürütülmüştür. Nitel araştırmalarda büyük gruplar yerine, araştırmanın amaçlarını karşılayan, detaylı veri sunabilecek örneklemlerin belirlenmesi gereklidir (Coyne, 1997). Araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntem duruma yönelik geniş bilgi sahibi olan örneklemleri seçilmesine olanak sağlar (Büyüköztürk ve ark., 2020). Katılımcı seçiminde farklı üniversite mezunları, farklı deneyim süresi dağılımının olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca cinsiyet dağılımının da yakın olması sağlanmıştır.

Araştırmaya katılan BES öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 2.1'de verilmiştir.

Aşağıda verilen Tablo2.1'de görüldüğü gibi araştırmaya 9'u kadın (%45), 11'i erkek (%55) olmak üzere toplam 20 öğretmen katılmıştır. Katılımcılardan 1-10 yıl arası görev yapan 10, 10-20 yıl arası görev yapan 5, 20-30 yıl arası görev yapan 5 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 11'i anadolu lisesi, 4'ü meslek lisesi, 4'ü spor lisesi ve 1'i sosyal bilimler lisesinde görev yapmaktadır. Katılımcıların 16'sı lisans, 4'ü ise lisansüstü mezunudur. Araştırmaya 8'i EBYU olmak üzere toplamda 7 farklı üniversiteden mezun olan öğretmenler katılmıştır. Katılımcıların 18'i BES öğretmenliği bölümünden 2 katılımcı ise spor yöneticiliği bölümünden mezun olduğu belirtilmiştir.

Tablo 2.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Kıdem(yıl)	Okul Türü	Eğitim Durumu	Mezun Olunan Üniversite	Mezun Olunan Bölüm
1K27	Kadın	27	Anadolu Lisesi	Lisans	Karadeniz Teknik	BES Öğretmenliği
2K11	Kadın	11	Anadolu Lisesi	Lisans	Sakarya	Spor Yöneticiliği
3K10	Kadın	11	Anadolu Lisesi	Lisans	Çukurova	BES Öğretmenliği
4K2	Kadın	2	Anadolu Lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
5E7	Erkek	7	Meslek Lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
6E10	Erkek	12	Meslek Lisesi	Lisans	Kars Kafkas	BES Öğretmenliği
7E30	Erkek	30	Anadolu Lisesi	Lisans	Erzurum Atatürk	BES Öğretmenliği
8K27	Kadın	27	Meslek Lisesi	Lisansüstü	İnönü	BES Öğretmenliği
9E7	Erkek	7	Spor Lisesi	Lisansüstü	EBYU*	BES Öğretmenliği
10E9	Erkek	9	Anadolu Lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
11E6	Erkek	6	Sosyal bilimler lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
12E4	Erkek	4	Anadolu Lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
13E12	Erkek	12	Spor Lisesi	Lisans	Erzurum Atatürk	BES Öğretmenliği
14K15	Kadın	15	Meslek Lisesi	Lisansüstü	Sakarya	BES Öğretmenliği
15K20	Kadın	21	Anadolu Lisesi	Lisans	Erzurum Atatürk	BES Öğretmenliği
16K3	Kadın	3	Anadolu Lisesi	Lisansüstü	EBYU*	BES Öğretmenliği
17E3	Erkek	3	Anadolu Lisesi	Lisans	Erzurum Atatürk	Spor Yöneticiliği
18E9	Erkek	9	Spor Lisesi	Lisans	Samsun 19 Mayıs	BES Öğretmenliği
19E8	Erkek	8	Spor Lisesi	Lisans	EBYU*	BES Öğretmenliği
20K25	Kadın	25	Anadolu Lisesi	Lisans	Erzurum Atatürk	BES Öğretmenliği

*EBYU= Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde katılımcıların bazı kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu: Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, mesleki kıdem, görev yaptığı okul türü, eğitim durumu, mezun olunan üniversite ve mezun olunan bölümü öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur.

Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmanın sürecinde gerçekleştirilen görüşmelerde uzman görüşü alınarak hazırlanan ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu ile katılımcıların ortaöğretim BES dersi öğretim programı öğeleri hakkındaki görüşleri tespit etmeye çalışılmıştır. Formda yer alan sorular MEB tarafından 2017 yılında hazırlanan ortaöğretim BES dersi programı kaynak alınarak hazırlanmıştır. Genel olarak açık uçlu soruların tercih edildiği form 13 soru ve alt sorulardan oluşmuştur. Soruların hazırlanmasında 2 alan uzmanının ve bir ölçme ve değerlendirme alanında öğretim üyesinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan görüşme formunun açıklığı ve anlaşılırlığı açısından araştırma grubu dışında bir öğretmen ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda görüşme formunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

3.4. Veri Toplama Süresi

BES öğretmenlerinin güncel ortaöğretim BES dersi öğretim programa yönelik görüşleri ses kaydına alınmış ve yazıya geçirilmiştir. Görüşmelerin güvenirliği açısından sessiz bir ortam oluşturulmuştur. Görüşme süreleri ortalama 42 dk sürmüştür. Toplanan veriler kişisel bilgiler gizli olacak şekilde saklanmış, araştırmacı tarafından muhafazası sağlanmıştır. Üçüncü şahıslara ulaşması engellenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada nitel veri çözümleme tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, içerik analizine göre daha yüzeyseldir ve daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu analiz sürecinde önce katılımcılara kod isimler verilmiştir. Daha sonra, katılımcılardan elde edilen görüşme kayıtları yazıya aktarılmıştır. Sonrasında bilgilerin doğruluğunun teyit edilmesi için yazıya aktarılan bu bilgiler katılımcılara sunulmuş, eksik kalan bilgilerin tamamlanması sağlanmış ve katılımcılardan elde edilen ortak görüşler ve frekanslar tespit edilmiştir. Veriler analiz edildikten sonra kodlamalar ve temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların kodlaması aşağıdaki gibi yapılmıştır:

Kodlamalar görüşme numarası, cinsiyet durumu ve kaç yıllık öğretmen olduğuna göre oluşturulmuştur.

Örnek 1: 1K27 => 1= Görüşme no, K= Kadın, 27= Kaç yıllık öğretmen olduğu.

Örnek 2: 5E7 => 7= Görüşme no, E= Erkek, 5= Kaç yıllık öğretmen olduğu.

3.6. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmalar, olay ve olguların gerçekleşme anına ilişkin derin analizler ve araştırmacının özel betimlemelerini sıklıkla içerirler (Golafshani, 2003). Araştırmacı, olay ve olguların gerçekliğini bozmadan sunmakla yükümlüdür; olay ve olgular kendi gerçekliklerinden ya da bağlamından koparılmaz ve oluştukları halleri ile muhafaza edilmeye çalışılır (Miles ve Huberman, 1994).

Nitel araştırmalarda, araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için, araştırmanın inandırıcılığının olması, tutarlı ve teyit edilebilir olması gerekmektedir. (Yıldırım ve şimşek, 2006). Lincoln ve Guba (1985)' ya göre inandırıcılığın sağlanması için rastgele örnekleme, katılımcılarının araştırmaya gönüllü katılımı, araştırmacının alandaki geçmişinin açıklığa kavuşturulması, araştırmacının araştırmadaki rolü ve tecrübesi, araştırılan olgunun ayrıntılı betimlemesi, verilerin çeşitliliği gibi stratejilerin araştırmada kullanılması gerekir. Bu bağlamda araştırmada BES öğretmenlerinin araştırmaya gönüllü katılımı sağlanmıştır. Araştırmacı hakkındaki bilgiler ve bu araştırmadaki rolü ayrıntılı olarak aktarılmıştır.

Bu araştırmada, veri çeşitliğinin sağlanması amacıyla BES öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sürecini başından sonuna izleyen alanında uzman iki araştırmacı tarafından araştırmanın incelenmesi sağlanmış, uzmanların görüşleri ve dönütleri doğrultusunda verilerin analizi için kullanılacak yöntem ve stratejiler belirlenmiş, oluşturulan kod ve temalar gözden geçirilerek düzenlenmiştir.

Ayrıca, BES öğretmenliği alanında akademik çalışmalar yapan, nitel araştırmalarda veri analizinde ve kod oluşturmada tecrübeli bir öğretim üyesi tarafından verilerin analiz edilmesi ve kodlar oluşturulması sağlanmıştır. BES dersi öğretim programı ve öğretmenlerin program farkındalıkları üzerine araştırmalar yapmış bu meslektaş ile verilerin analizi sürecinde sık sık bir araya gelinerek oluşturulacak kodlar ve temalar üzerine, bu kod ve temalar son halini alana kadar tartışılmış, kod ve temaların hepsinde fikir birliği sağlanmıştır.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı Erzincan ilinde MEB'e bağlı bir ortaöğretim kurumunda BES öğretmenliği yapmaktadır. Araştırmacının ve katılımcıların meslekî olarak benzer özellikler taşıması, aynı il merkezinde görev yapması, araştırmacıya araştırmanın katılımcıları ile yakın temas kurmasına olanak sağladığı gibi katılımcıların da görüşmeler esnasında kendilerini daha rahat hissetmelerine imkân tanımıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, görüşme sorularına katılımcıların verdiği yanıtların analizinden elde edilen bulgular öğretmen görüşlerinden örneklerle açıklanmıştır.

Görüşme de yer alan 13 soru ve alt sorulara verilen cevapların içeriğine göre bulgular 9 başlık altında toplanarak tartışılmıştır. Aşağıda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Görüşme sorularından 1. bölüm öğretim programı ile ilgili bilgileri anlamaya yönelik, 2. 3. 4. ve 5.bölüm öğretim programı ile ilgili bilgileri anlamayı hedeflerken bu bölümlerde bulunan soruların alt soruları BES'e yöneliktir. Görüşme sorularından 6. 7. 8. 9. bölüm ise BES dersi ile ilgili bilgileri anlamaya yöneliktir.

Güncel ortaöğretim BES dersi öğretim programını temin etme durumlarına göre 2K11, 3K10, 7E30 ve 14K15 program ile ilgili bilgi sahibi olduklarını yalnız dosyalarında programın bulunmadıklarını belirttiler. Diğer 16 katılımcı ise dosyalarında bulunduğunu, internet üzerinden temin ettiklerini belirttiler.

4.1. "Öğretim Programı" Kavramına Yönelik Görüşler

Tablo 3.1. "Öğretim Programı" Kavramına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	**f**	**%**	**Katılımcı kodu**
Yol göstericilik ve rehber olma	5	25	6E10,13E12,15K20,19E8,7E30
Sistem, düzen ve planlama	6	30	1K27,2K11,5E7,10E9,11E6,17E3
Öğrenci gelişimini destekleme ve öğrenci merkezli olma	6	30	4K2, 9E7, 12E4, 14K15, 16K23, 20K25
Okul içi ve okul dışı tüm faaliyetleri kapsaması	2	10	3K10, 8K27
Güncel, sade ve anlaşılır olma	1	5	18E9

Tablo 3.1. incelendiğinde katılımcılar öğretim programına yönelik 5 farklı tema belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan katılımcılar tarafından birden fazla oluşturulan tema sayısına göre; Sistem, düzen ve planlama (6), öğrenci gelişimini destekleme ve öğrenci merkezli olma (6), Yol göstericiliği ve rehber olma (5), okul içi ve okul dışı tüm faaliyetleri kapsaması (2), güncel, sade ve anlaşılır olması (1)'dır.

Katılımcıların öğretim programı hakkındaki genel görüşleri ve tanımlamaları incelendiğinde; çoğunlukla öğretim programının planlama, sistem ve düzen açısından önemini vurguladıkları görülmüştür. Katılımcılardan bazıları bu konu ile ilgili: "Öğretim programları aktardığımız bilgilerin düzenli olmasını sağlar" (6E10), "Öğretim programı eğitimin daha sistemli olmasını sağlar" (11E6), "Öğretim programı genel olarak ilkokul, ortaokul ve lise gibi düzeylerde ders sürelerini ve dersin içeriklerini düzenlememiz için oluşturulmuş çalışmalardır" (2K11), "Öğretim programı öğrencilerin, öğretmenlerin okuldaki davranışlarını düzenleyen programdır" (5E7) şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Demirel (2014), öğretim programının tanımında "plânlanmış etkinlikler" kavramını kullanmıştır. Katılımcılardan bazıları bu konu ile ilgili "Öğretim programı eğitimin kalitesini arttırmak maksadıyla MEB tarafından belirlenmiş planlamalardır" (13E12), "Öğretim programı geniş kapsamlı eğitim –öğretimle ilgili tüm planlamalardır." (7E30) şeklinde açıklama yapmışlardır. Çalışır (2008), öğretim programını eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin gelişimlerinin sağlanması için faydalanılan planlamalar bütünü olarak ifade etmiştir.

Katılımcılar ayrıca öğretim programının kalitesine, kaynak niteliğine, güncelliğine ve yol göstericiliğine dikkate çekmişlerdir. Katılımcıların bazıları bu konuda: "Öğretim programı öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmesi için kaynak niteliğindedir" (10E9), "Öğretim programı öğrencilerimize yardımcı olabileceğimiz, bizlere yol gösterici genel kapsamlı bir programdır" (7E30), "Öğretim programı öğretmenler olarak bizlerin eğitimi en doğru biçimde öğrencilere aktarabilmemiz için ilham alacağımız çalışmalar bütünüdür" (15K20) şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Büyükkaragöz ve Çivi (1999), öğretim programı tanımında öğretimde kılavuz rolüne vurgu yapmıştır. Başka bir çalışmada ise Özçelik (1998), öğretim programını; bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinde nelerin niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka bir deyişle bu nitelikte bir proje planı olarak tanımlamıştır.

Katılımcılardan bazıları öğretim programında öğrencilerin gelişimlerini destekleyerek, bilgilerini arttırma hususuna vurgu yapmıştır. Mouly (1973), çalışmasında öğretim programını öğrenci gelişimini teşvik etme stratejileri olarak tanımlamıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu öğretim programının öğrencilerin kendini geliştirmesinden, bilgilerini arttırmasından, dersi daha iyi kavrama özelliğinden bahsetmiştir. Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: "Öğretim programı genel olarak öğrenciye değer veren, öğrenci merkezli öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıracak şekilde hazırlanmış diyebilirim. Öğrendiklerini aktif olarak yaşam içerisinde kullanmasına imkân sağlayacak bir programdır" (9E7), "Öğretim programı öğrencilerin gelişimlerini destekler. Esasicilik ve daimicilikten uzak yapılandırmacı yaklaşımı benimser" (4K2), "Öğretim programı öğrencilerin bilgilerini arttırmayı ve bu bilgileri en doğru zamanda kullanmayı hedeflemektedir" (14K15) şeklinde ifade etmişlerdir. Caswell ve Campbell (1935), öğretim programını, öğrencinin ön planda olduğu, öğretmenlerin yol göstermesiyle öğrencilerin kazandığı davranışlar olarak ifade etmiştir.

Bazı katılımcılar öğretim programının eğitim-öğretim sürecindeki tüm etkinlikler olduğundan ve okul içi okul dışı tüm faaliyetleri kapsadığından bahsetmiştir. Bazı katılımcılar bu konuda: "Öğretim programı dersin öğrencilere kazandırılması için okul içi ve okul dışı yaptığımız bütün çalışmaların planlanmasıdır" (3K10), "Öğretim programı müfredatla aynı anlama gelmeyen kavramdır. Müfredat sadece içeriği kapsar öğretim programı eğitim programları doğrultusunda bir dersin öğretimiyle ilgili öğrencilere kazandırılması hedeflenen okul içi ve okul dışı etkinlikleri kapsar diyebilirim" (8K27) şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Demirel (2005), öğretim programını okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlamıştır.

Bu görüşlerin yanı sıra bazı katılımcılar öğretim programının güncel, sade ve anlaşılır olma özellikleri üzerine açıklamalar yapmışlardır. Örneğin katılımcılardan biri bu konu ile ilgili: "Öğretim programı öğrencilerin ileri seviyelere gelebilmeleri için güncel, sade, anlaşılır bizleri ve öğrencileri zorlamayan bir anlayışla oluşturulmuş programlardır" (18E9) şeklinde görüş beyan etmiştir.

Bloom (1979), öğretim programının amaçlarını sıralarken ilk bakışta göze çarpacak biçimde açık ve anlaşılır olması noktasına değinmiştir. Bazı katılımcılar ise öğretim programının sistemli olmasının öğrencilerin gelişimine katkısı olacağını ifade etmiştir. Oliva (2005), öğretim programı, aynı zamanda bir dersle ilgili öğretim etkinliklerini sistematik olarak düzenlediğine değinmiştir.

4.2. Öğretim Programının Amaçları Hakkındaki Görüşler

Tablo 4.1. Öğretim Programının amaçlarına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Tema	**f**	**%**	**Katılımcı kodu**
Üst eğitim seviyesine hazır hale gelme	4	20	18E9,12E4,16K3,17E3
Bilgi aktarmak ve bilgileri hayatta kullanma	3	15	2K11,5E7,19E8
Öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleme	2	10	3K10,9E7
Milli ve manevi değerleri benimseme	2	10	7E30,20K25
Eleştirel düşünebilme ve sorumluluk sahibi olma	2	10	1K27,11E6
Eğitimin kalitesini arttırma ve üretken bireyler yetiştirme	2	10	4K2,13E12
Öğrenmeyi öğrenme	2	10	15K20, 6E10
Özgüvenli ve aktif bireyler yetiştirme	2	10	14K15,10E9
Doğru hedeflere yöneltme	1	5	8K27

Tablo 4.1. incelendiğinde katılımcılar öğretim programının amaçlarına yönelik 8 farklı tema belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcılar tarafından birden fazla oluşturulan tema sayısına göre; Üst eğitim seviyesine hazır hale gelme (4), bilgi aktarmak ve bilgileri hayatta kullanabilmek (3), öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleme (2), milli ve manevi değerleri benimseme (2), eleştirel düşünebilme ve sorumluluk sahibi olma (2), eğitimin kalitesini arttırmak ve üretken bireyler yetiştirmek (2), öğrenmeyi öğrenme (2), özgüvenli ve aktif bireyler yetiştirme (2), doğru hedeflere yöneltme (1)'dir.

Katılımcıların öğretim programının amacı hakkındaki düşüncelerine bakıldığında; öğretim programının amacının öğrencilere doğru bilgileri aktarmak ve bu bilgileri hayatta kullanabilmeleri için imkân oluşturmak olarak genellemişlerdir. Örneğin katılımcılardan birkaçı bu konuda: "Öğretim programının amacı öğrencilerin okulda öğrendiklerini yaşam içerisinde doğru yerde kullanmayı hedefler.

Matematik dersinde öğrendiği bir problemle alışverişte kendisine kolaylık sağlaması, BES dersinde yaptığı sporlar sayesinde yaşam içerisinde daha enerjik ve sportif bireyler olmalarına yardımcı olur" (2K11), "Öğretim programının amaçları çocukların zihinsel ve duygusal olarak gelişmesini sağlamak; bunların haricinde öğrencilerin hayat içerisinde ihtiyaç duyduklarını temel düzeyde becerileri yerine getirebilmelerine imkân oluşturarak özgüvenlerini artırabiliriz" (5E7) şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları da öğrencilerin bireysel gelişimlerini desteklemenin de öğretim programının amaçları arasında yer aldığını vurgulamışlardır. Türkoğlu (2009), öğretimin amacında edinilen birikimlerin uygun şekilde davranışlara dönüştürülebilmesini önemsemiştir. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuyla ilgili: "Öğretim programının amacı öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleyerek hayat içerisinde ihtiyacı olan bütün gelişim aşamalarını öğrenmelerini sağlamaktır. Sadece eğitim öğretim ve ders başarısını değil milli manevi değerlerimizi öğrenmemizi de sağlamayı hedeflemektedir"(3K10), "Öğretim programının amaçları MEB temel bileşenlerinden olan anaokulundan liseye kadar neler öğretmemiz gerektiğini bizlere aktaran, öğrencilerin bireysel gelişimlerini dikkate alarak üretken, aktif, çalışkan bir toplum yetiştirme anlamında bizleri destekleyen bir programdır" (9E7) şeklinde görüş ifade etmişlerdir.

Katılımcıların bazıları Türk kültürüne hâkim milli ve manevi değerleri benimseyen öğrenciler yetiştirmenin öğretim programının en önemli amaçlarından olduğunu söylemişlerdir. Örneğin katılımcılardan biri bu konuda: "Öğretim programının amacı öğrencilerin milli ve manevi değerleri benimseyebilmelerini sağlamak diyebilirim" (7E30), "Öğretim programının amacı öğrencileri geliştirmek, vatansever ve donanımlı bireyler olarak yetişmesini sağlamaktır" (20K25) şeklinde görüş ifade etmiştir.

Katılımcılardan birkaçı öğretim programında eleştirel düşünebilme ve sorumluluk sahibi olan öğrenciler yetiştirebilmesi noktasına değinmiştir. Örneğin bir katılımcı bu durumu: "Öğretim programının amacı eleştirel düşünebilen, problemlere çözüm üretebilen genç ve dinamik bireyler yetiştirebilmektir" (1K27) şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların bazıları öğretim programının amacını eğitimin kalitesini arttırmak bu sayede daha üretken bireyler yetiştirmek olarak ifade etmiştir.

Örneğin katılımcılardan biri bu konu ile ilgili: "Öğretim programının amacı eğitimin kalitesini artırarak daha aktif, kendini geliştiren, ülkeye faydalı, kendine faydalı, çevresine faydalı ve bilinçli bireyler yetiştirmektir" (4K2) şeklinde görüş belirtmiştir.

Bazı katılımcılar ise öğretim programın amacını öğrencilerin bilgileri hazır elde etmesinden ziyade kendilerinin öğretmenlerin rehberliği sayesinde öğrenmesi olarak aktarmışlardır. Örneğin katılımcılardan biri bu konu ile ilgili: "Öğretim programının amacı öğrencilerin bilgiye hazır yoldan değil kendilerinin öğrenmesini sağlamaktır" (15K20) şeklinde görüş belirtmiştir. Aracı (2006), öğretim programının amacını öğretmenlerin okul içi ve okul dışı faaliyetlerde öğrencilere rehberlik etmesi ve bunun yanında düşünce yapılarını geliştirmesi olarak adlandırmıştır.

Bazı katılımcılar da öğretim programında ki amacın öğrencilerin bir üst eğitim seviyesine hazır hale gelmesi olarak ifade etmiştir. Örneğin katılımcılardan birkaçı bu konuda: "Öğretim programının amaçları bütün eğitim kademelerinde ilkokuldan liseye kadar öğrencileri bir üst kademeye hazır hale getirebilmek, üst kademeye geçtiği zaman yeterli bilgi birikimine sahip olmasını sağlamak olarak ifade edebilirim" **(**18E9), "Öğretim programının amaçları denilince ilkokuldan çocukları okulu sevdirerek sonraki aşamalara hazırlamaktır. İlkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye geçiş aşamalarında öğrencileri hazır halde aktarabilmektir" (12E4), "Öğretim programının amaçları MEB'in temel ilkelerinden olan anaokulundan başlayıp liseye kadar neler öğretmemiz gerektiğini bize sunan bu amaçlar doğrultusunda ortaokul düzeyinde nasıl dersler işleriz, lise düzeyinde nasıl dersler işleriz bunları bize aktaran amaçlardır" (16K3) şeklinde görüş bildirmişlerdir. Şimşek (2015), öğretim programının amaçlarından, okullarda çeşitli kademelerde belli aşamalara geçmenin önemine değinmiştir.

Katılımcıların bazıları öğretim programının amacında öğrencilerin doğru hedeflere yöneltilmesinin başarı düzeyini arttıracağını belirtmiştir. Katılımcılardan biri bu konuda: "Öğretim programının amacı öğrencileri ileri seviyelere getirebilmek, öğretmenlere yol göstermek ve velilere çocukları için doğru hedef ve beklentiler oluşturabilmektir" (8K27) şeklinde görüş belirtmiştir.

Lund ve Tannehill (2015)'e göre bir öğretim programı, okul programı içerisinde yer alan bilgi, yetenek ve öğrencilerin belirlenmiş hedeflere ulaşmalarının kritik önemi olduğundan bahsetmiştir.

Bunların yanı sıra katılımcılar öğretim programının amacını öğrencilerin gelişimlerini destekleyerek özgüvenli, aktif ve üretken nesiller yetiştirmek olarak tanımlamıştır. Katılımcılardan birkaçı bu konuda: "Öğretim programının amacı öğrencilerin gelişim düzeylerini dikkate alan, günlük hayatta karşılaştıkları zorluklara kendi başına çözüm üretebilen ve üst eğitim seviyelerinde hayatın belirli alanlarına kendisini hazırlayıp ülkesine katkı sunan değerler yetiştirmektir" (14K15), "Öğretim programının amacı öğrencilerin daha özgüvenli olmalarını sağlamak bunun yanı sıra kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine imkân oluşturmaktır" (10E9) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Harmandar (2004), ise öğretimi programının amacı içerisinde "öğrencileri aktif hale getirmenin ve istenilen konuda öğrenmeyi sağlamanın gelişimi desteklemesi konusuna değinmiştir.

4.3. Öğretim Programının Perspektifi Hakkındaki Görüşler

Katılımcılar öğretim programının perspektifi ile ilgili soruya çoğunlukla öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri ve öğretmenlerin öğrencilere rehber olması ile ilgili ifadeler kullanmışlardır. Örneğin katılımcılardan birkaçı bu konuda: "Öğretim programı perspektifinin öğrencileri hayata doğru bir şekilde hazırlamamız, onların yaşam içerisinde en verimli şekilde hayatını devam ettirecek bireyler olması için rehberlik etmemiz olarak tanımlarım" (17E3), "Öğretim programının perspektifi öğrencilerin bilgili ve becerili olmaları, kendi ayakları üzerinde durabilmeleri ve günümüz yaşam şartlarına ayak uydurarak sürekli kendini geliştiren aktif bireyler olmalarını sağlamaktır" (3K10) şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Katılımcılar planlı bir şekilde yaparak yaşayarak çalışmanın öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlayacağını belirttiler. Örneğin bu konu ile ilgili bazı katılımcılar: "Öğretim programının perspektifi plan ve programların belirli bir sırayla uygulanması diyebilirim" (6E10), "Öğretim programının perspektifi öğrencilere bilgi beceri kazandırmayı sağlar. Yaparak yaşayarak öğrenmelerine imkân sunar" (11E6) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcıların bazıları öğretim programının perspektifinde yer alan değerlerimiz ve yetkinliklerden bahsetmiş, değerlerimiz ve yetkinliklerle öğretimin kalitesini artırmayı hedeflenmenin ve milli manevi değerlerin gelecek nesillere aktarılmasının öğretim programının perspektifini oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: "Öğretim programının perspektifi değerlerimizi ve yetkinlikleri kapsar. Öğretim programının perspektifi değerlerimiz ve yetkinliklerle öğretimin kalitesini artırmayı hedefler" (2K11), "Öğretim programının perspektifi öz değerlerimizi benimseyen vatanını milletini seven büyüklerine, küçüklerine karşı nasıl davranılması gerektiğini bilen ve çevresine karşı sorumluluklarının farkında olan kaliteli bireyler yetiştirmeyi amaçlar" (4K2) şeklinde görüş belirtmişlerdir. İnal (2003), milli bilincin oluşturulmasında, toplumsal yönden ortak duygu ve düşünce etrafında birleştirilmesinin eğitim politikalarında önemli bir yeri olduğundan bahsetmiştir.

Bunun yanı sıra bazı katılımcılar öğrencilerin aktif bir biçimde çalışmalara katılarak sosyalleşmelerini öğretim programının perspektifi olarak belirtmişlerdir. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Öğretim programının perspektifi öğrencilerin teorik bilgilerle sınırlı kalmadan kendilerini sosyal olarak da geliştirebilmelerini sağlamaktır" (8K27) şeklinde görüş belirtmiştir. Öğretim programının perspektifine bakıldığında değerlerimiz ve yetkinlikler sayesinde bilgi ve becerinin arasında bağlantı kurulmasıdır. Katılımcıların öğretim programının perspektifi hakkındaki düşünceleri değerlendirildiğinde bazı katılımcıların öğretim programının perspektifi ile ilgili doğru ifadeler kullanırken bazı katılımcılar tam anlamıyla öğretim programının perspektifi ile ilgili olmayan açıklamalar yapmışlardır.

Katılımcıların öğretim programının perspektifi ile ilgili doğru olmayan bazı ifadeleri şu şekildedir:

"Öğretim programının perspektifi öğretim hayatını tamamlayan öğrencilerin bir alanda uzmanlaşmak için öğrenmesi gereken bütün değerler diyebilirim" (1K27).

"Öğretim programının perspektifi öğrencilerin milli sporcuları tanımaları ve milli değerlerler ilgili bilgi sahibi olmalarıdır" (9E7).

“Öğretim programının perspektifi öğrencilerin bilgi beceri ve davranışlarının doğru bir biçimde ölçülmesidir” (19E8).

“Öğretim programının perspektifi eğitim öğretimi en ileri seviyede tutarak, öğrencileri bulundukları eğitim seviyesinden daha üst düzeye geçerken hazır hale getirmektir” (20K25).

Katılımcılar kök değerleri genel olarak insanlığın temelini oluşturan, iyi insan olan herkesin uygulaması gereken temel davranışlar olarak nitelendirdiler. Katılımcılar belirttikleri kök değerlerden BES dersinde kullandıklarını örneklerle açıkladılar. Örneğin bir katılımcı bu konuda: “Kök değerler sevgi, saygı doğruluk, dostluk, adalet, gibi temel kavramlardan oluşmaktadır. BES dersinde örnek verirsem sakatlık yaşayan arkadaşlarına sadece kendi takımındaki değil rakipteki arkadaşlarının da yardımcı olması, kazanmaya çalışırken haksızlık yapılmaması yapılan yanlışların dürüst bir biçimde söylenmesi ve BES’in temel kavramının fair play rakibe saygı ve centilmenlik olduğunu bilmesi ve uygulamalarını söyleyebilirim” (14K15) şeklinde görüş beyan etmiştir.

Katılımcıların genel olarak programda yer alan tüm kök değerlerle ilgili bilgi sahibi olmadıkları fakat bazı kök değerler ile ilgili görüş dile getirdikleri gözlemlenmiştir. Öğretim programına bakıldığında değerlerimiz milli ve manevi değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını ifade etmektedir. Değerlerimiz kök değerlerden oluşmaktadır. Katılımcıların öğretim programının perspektifini oluşturan kök değerler ile ilgili bazı ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

“Kök değerler doğruluk, dürüstlük, sabır, sevgi, saygı gibi temel kavramlardır. BES dersinde öğrencilerin derslerde anlatılanı dinlemeleri, uygulamalarda birbirlerine yardımcı olmaları ve sıralarını beklemeleri, oyun oynarken fırsatçılık yapmadan kendi çıkarlarını gözetmeden oyunun kurallarını uyarak adil olmalarını kök değerlere örnek olarak söyleyebilirim” (1K27).

“Öğretim programının perspektifinde yer alan kök değerlerden dostluk, adalet, sevgi ve saygı kavramlarını söyleyebilirim. BES dersinde öğrencilerin oyunlarda kazanmaları ve kaybetmeleri halinde tebrik etmeyi bilmelerini örnek olarak söyleyebilirim” (2K11).

“Dostluk, adalet, özdenetim, vatanseverlik, yardımseverlik ve sorumluluk gibi kök değerler mevcuttur. BES dersinde örnek olarak öğrencilerin oyunlarda hata yaptıkları zaman kendilerini bilmeleri, nerede hata yaptıklarının farkına varmaları ve bir sonraki oyunda hatalardan ders çıkarmaları özdenetime örnek teşkil eder” (3K10).

“Öğretim programının perspektifinde yer alan kök değerlerden adalet, dostluk, dürüstlük, sevgi ve sabır kavramlarını söyleyebilirim. BES dersinde örnek söyleyecek olursam öğrencilerin bana karşı oyunda ne kadar hırslı olsalar da oynadıkları oyunda yanlış kararda versem onların büyüğü olduğumu unutmamaları ve saygı kavramını takınmalarını söyleyebilirim. Bunun yanı sıra oyunlarda yetenek düzeyleri daha düşük olan arkadaşlarını küçümsememelerini de örnek verebilirim” (4K2).

“Kök değerlerin sevgi, saygı, dostluk gibi kavramlar olduğunu söyleyebilirim. BES dersi kapsamında oynattığımız oyunlarda derslerde önce öğrencilerin sporu ve dersi sonrasında birbirlerini sevmelerini sağlamaya çalışıyoruz. Sevmeden yapılan derste çok başarı getirmez” (6E10).

“Kök değerler sevgi, saygı, sabır, adalet ve dostluk gibi temel kavramlardan oluşmaktadır. BES dersi kapsamında bu kök değerlerin hepsinin önemi vardır. Çünkü bunlar insani değerleri oluşturmaktadır” (9E7).

“Öğretim programının perspektifinde yer alan kök değerler; sorumluluk, vatanseverlik ve adalet diyebilirim. BES dersinde örnek olarak öğrencilerin derse zamanında ve uygun kıyafetler katılmaları sorumluluk bilincinde olmalarını, milli bayramlarda yaptığımız hazırlıklarda vatanseverliği ve oyunlarda eşit takımlar kurarak bencillikten uzak olmaları, yaptıkları yanlış davranışları söylemeleri ise adaletle ilgili kök değerlere örnektir” (15K20).

“Kök değerlerden sevgi, saygı, sabır, dostluk ve dürüstlük gibi kavramlardan oluşmaktadır. BES dersinden örnek verecek olursam hakem yanlış kararlar verebilir, doğruyu söyleyebilmeliler. Oyun kötü gittiği zaman kendilerine hâkim olup sabırlı olmalılar bu anlamda bütün kök değerler bizim dersimiz için önemlidir” (18E9).

Katılımcıların öğretim programının perspektifin de yer alan Türkiye yeterlikler çerçevesi içerisindeki yetkinlikler hakkındaki görüşlerine bakıldığında katılımcılar programda yer alan 8 yeterlikten tümünü hatırlayamamış olsalar da bazıları ile ilgili bilgiler vererek bu yetkinliklerden derslerinde uygulamaya çalıştıklarını örneklerle açıklamışlardır. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Yetkinlikler içerisinde sosyal ve vatandaşlıklarla ilgili yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme ve girişimcilikten bulunmaktadır. BES dersinden bu yetkinliklerden biriyle ilgili örnek verecek olursam öğrencilerin oyunlarda iletişim kurarak birbirlerini desteklemeleri ve takımların dizilimlerinle sürekli birbirleriyle iletişim halinde olmaları öğrencilerimin sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır" (3K10) şeklinde görüş beyan etmiştir.

Katılımcılardan bazıları yetkinliklerin, öğrenmenin kalıcılığını arttıracağından ve yetkinliklerin öğrenme alanlarına göre farklılaşabileceğinden bahsetmiştir. Mesleki Yeterlik Kurumu (2015), Türkiye yeterlikler çerçevesinde yer alan yetkinlikler, hayat boyu öğrenme kapsamında her bireyin kazanması beklenen yetkinlikler olarak ifade edilmiştir. Yetkinliklerin farklı öğrenim düzeylerinde, farklı öğretim programları aracılığıyla da geliştirilebileceğine değinmiştir.

Katılımcıların öğretim programının perspektifinde yer alan Türkiye Yeterlikler Çerçevesi içerisindeki yetkinliklerle ile ilgili bazı ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

"Yetkinliklerden öğrenme, iletişim ve dijital yetkinliği söyleyebilirim. Bu yetkinlikler BES dersinde düşünecek olursam öğrencilerimin beni dinlemeyi bilmeleri ve anlayamadığı yerlerde sorular sormaları hem iletişimi hem de öğrenmeyi kapsar. Bu şekilde öğrenciler benden geri bildirimler alarak iletişim becerileri sayesinde öğrenmeyi öğrenmiş olurlar" (1K27).

"Yetkinliklerden öğrenmeyi öğrenme ve sosyal yetkinlikleri söyleyebilirim. BES dersinden bu yetkinliklerle ilgili örnek olarak öğrenciler bizlerin söylediklerini unutabilir ama uygulama fırsatı bulduklarında öğrenmeyi de daha iyi kavramış olur ve öğrendiklerini kalıcı bir hale getirmiş olur bu da öğrenmeyi öğrenme yetkinliği kapsamında yer alır. Sosyal yetkinliklere de örnek olarak okul sporları müsabakalarında birbirlerini hiç tanımayan öğrencilerin arkadaş olmalarını söyleyebilirim" (2K11).

“Yetkinlikler dijital ve teknolojik yetkinlik, sosyal yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme ve iletişim yetkinliğinden oluşur” (4K2).

“Yetkinlikler sosyal ve vatandaşlıklarla ilgili yetkinlikler, girişimcilik ve ana dilde iletişim yetkinliklerini kapsar. BES dersinden bu yetkinliklerle ilgili örnek verecek olursam girişimcilik kapsamında öğrencileri oyunlara, derslere katılım göstermeleri kendilerini iyi hissettikleri spor dallarında hedefler koyarak çalışmalarını sürdürmeleri okul dışında kulüplerde faaliyetlerine devam etmelerini söyleyebilirim” (7E30).

“Yetkinlikler ana dilde iletişim, dijital yetkinlik ve öğrenmeyi öğrenme kavramlarından oluşmaktadır. BES dersinden bu yetkinliklerle ilgili örnek verecek olursam öğrencilerimizin derste konuşma becerilerini geliştirmeleri, hatalarını uyarmaları ve doğru davranışlarını tebrik etmeleri anadilde iletişim kapsamında yer alır” (8K27).

“Yetkinliklerden bazıları yabancı diller ve iletişimi, teknolojik çalışmalar, öğrenmeyi öğrenme ve sosyal yetkinliklerdir. BES dersi kapsamında bu yetkinliklerden yabancı dilde iletişim spor faaliyetleri ile başarı sağlamış öğrencilerimizin yurt dışı faaliyetlerinden onlara katkıda bulunur” (9E7).

“Yetkinliklerden bazıları bilim ve teknolojik yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik ile sosyal yetkinliklerdir. BES dersi kapsamında bilimden yararlanmak kanıtlanmış sportif becerileri araştırmak ve bilgi sahibi olmak bunun yanı sıra teknolojik yetkinlikler içerisinde de öğrencilerin spor faaliyetleri internet üzerinden araştırmaları, spor müsabakalarını izleyip incelemeleri ve bunlar üzerinde tartışmalarını örnek verebilirim” (10E9).

“Yetkinliklerden öğrenmeyi öğrenme, anadilde ve yabancı dilde iletişim, dijital yetkinlik ve girişimciliği söyleyebilirim. BES dersinden örnek verecek olursam öğrencilerime parkur kurduğum zaman oyunun bitişi ile ilgili onların fikirlerini alıyorum veya bir davranışı öğreteceğim zaman parçalara bölerek öğrettikten sonra bütünü onların yapmasını istiyorum. Öğrenciler daha önceki öğrenmelerinden yola çıkarak yeni öğrenmeleri öğrenebilmiş oluyorlar” (11E6).

“Yetkinliklerden bazıları inisiyatif alma ve girişimcilik, öğrenmeyi öğrenme ve dijital yetkinliklerdir. BES dersinden örnek verecek olursam Öğrencilerin ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerinin önemini anlattıktan sonra bütün derslerimizde de bunu uyguluyoruz. Öğrencilerin ders öncesi ısınmaları için içlerinden bir arkadaşı öğrendiği ısınma hareketlerini yaptırarak arkadaşlarını ısındırıyor aynı şekilde öğrendikleri soğuma egzersizlerini de uygulayarak ders sonu soğuma egzersizlerini bir öğrencimiz yaptırıyor. Böylelikle öğrencilerimiz inisiyatif almış cesaretlenmiş topluluk içerisinde bir şeyler öğretebilme, gösterebilme kabiliyetine erişmiş girişimci bireyler oluyorlar bunu örnek olarak söyleyebilirim” (13E12).

“Yetkinliklerden girişimcilik, anadilde ve yabancı dilde iletişim ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinden oluşmaktadır. BES dersinden bu yetkinliklerle ilgili örnek olarak en son yaptığımız bir projede öğrencimizin okul bahçesine sabit bisikletler konularak teneffüslerde hem pedal çevirerek spor yapan hem de okulun elektrik enerjisine katkı sağlayan bir sistem oluşturması projesi bu öğrencimizin girişimcilik yetkinliğine güzel bir örnek olarak söyleyebilirim” (15K20).

“Programı incelememden aklımda kaldığı kadarıyla 7-8 yetkinlik mevcuttur. İletişim, öğrenme, kültür kavramları, dijital yetkinlik gibi kavramlardan oluşmaktadır. İletişim hayatımızın her anlamında olmazsa olmaz öğrencilerin birbirlerini uyarmaları, motive etmeleri, sevinmeleri, üzülmeleri bütün duygu düşünce ve davranışlarını iletişim kanalıyla ifade etmeleri bu yetkinliğin en önemli yetkinliklerden biri olduğunu ve BES dersi kapsamında değerli bir yetkinlik olduğunu göstermektedir” (18E9).

“Yetkinliklerden bazıları inisiyatif alma ve girişimcilik, dijital yetkinlik, sosyal ve kültürel yetkinliklerdir. BES dersinden bu yetkinliklerle ilgili örnek olarak başarısız olmayı bile göze alıp kendini oyunların içerisine sokan öğrencilerimiz var bunlar inisiyatif alarak özgüvenlerini geliştiriyorlar. Bende bu öğrencilerimi ödüllendirerek arkadaşlarının da sorumluluk almaktan kaçmamalarını, girişimci bireyler olmalarını sağlamaya çalışıyorum” (20K25).

4.4. Öğretim Programındaki Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşımına yönelik görüşlerine bakıldığında çoğunlukla planlamada yer verilen branşlardan, çok boyutlu ölçme ve değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. Fakat katılımcıların görüşlerine bakıldığında çok boyutlu ölçme değerlendirme hususunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmıştır. Çok boyutlu ölçme hususunda; öğrenci merkezli ölçme ve değerlendirme konusunda katılımcılar görüş beyan etmemişlerdir. Oysa çok boyutlu ölçme, sadece öğretmenin ölçme ve değerlendirme yapması değil öğrencilerin kendilerini (Öz değerlendirme) ve arkadaşlarını (akran değerlendirme) da ölçme ve değerlendirme yapmaları gerektiği programdaki kazanımlar ile birlikte istenmektedir (MEB,2018).

Katılımcıların bazıları sadece öğrenme davranışı üzerine görüş beyan etmişlerdir. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuda: **"**Ölçme ve değerlendirme öğrencilerde öğrettiğimiz özelliklerin var olup olmadığını varsa ne derece de olduğunu belirlememizdir" (8K27), "Ölçme ve değerlendirme dersteki bütün konuları, bütün uygulamaları gözlemleyerek bir sonuca varmamızdır" (3K10) şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Oysa BES dersi programı ölçme ve değerlendirmede özellikle eğitim sadece "bilme" için değil, "hissetme ve "yapma" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemediği vurgulamaktadır (MEB, 2018).

Katılımcılar genel anlamda ölçme ve değerlendirmenin sabit olmaması gerektiğini, her öğrencinin farklı olduğunu belirttiler. Weatherson, McKay, Gainforth ve Jung (2017), çalışmalarında ölçme ve değerlendirmenin sabit bir standardının olmadığından bahsetmişlerdir.Bunun yanı sıra bazı katılımcılar ise: "Ölçme ve değerlendirmenin standartları belirli, herkese uygun güvenilir olması gerekir" (11E6) şeklinde ifade belirtmiştir. Ancak BES ortaöğretim programında da belirtildiği gibi bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer ve standart bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir (MEB, 2018). Bireysel farklılıkları dikkate alan bazı katılımcıların görüşleri ise şu şekildedir:

“Ölçme ve değerlendirme sabit olmaması gerektiğini söyleyebilirim. Doğru zamanda birden çok değerlendirme yapılmalıdır” (6E10).

“Ölçme ve değerlendirme anlamında her öğrencinin farklı olduğunu unutmadan değerlendirme yapılması gerekir” (9E7).

“Ölçme ve değerlendirme anlamında her öğrenci aynı şekilde ölçülmemeli, bireysel farklılıkların dikkate alınmalıdır” (16K3).

Katılımcıların büyük bir kısmı ölçme ve değerlendirmenin güvenilir ve geçerli olmasına dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: “Ölçme ve değerlendirme güvenilir ve geçerli olmalıdır. Öğrencilerin özelliklerini tek bir zamanda değil süreç içerisinde genel olarak ölçmemiz gerekir” (2K11), “Ölçme ve değerlendirmenin geçerli ve güvenilir olması gerekir. Öğrencilerin doğru bir şekilde değerlendirilmesi gerekir. Öğrencinin örneğin hasta olduğu bir gün olur burada yapılan değerlendirmeyi tek seferlik yapıp buna göre sonuca gidersek bu yanlış olur” (18E9) şeklinde ifade etmişlerdir.

Özçelik (2010), öğrencilere kazandırılan davranışların geçerlik ve güvenilirliğinin öğrenilen davranışın niteliğini arttırmanın yanında uygun olan ölçme teknikleri ile ölçülmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Farklı bir çalışmada ise Bloom (2012), öğretmenlerin geçerliği ve güvenirliği yüksek sağlıklı bir ölçme işlemi yapabilmesi oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir.

Bazı katılımcılar ölçme ve değerlendirme kavramını; öğrencilerin sahip olduğu bilgileri ve davranışları ne derecede öğrendiklerini ve eksiklerini belirlemek olarak tanımlamışlardır. Örneğin bir katılımcı bu konuda: “Ölçme ve değerlendirme öğrencilerin bir davranışa sahip olup olmadıklarını ve uygulama becerileri varsa bunların derecelerini test edebilmemizi ifade eder” (15K20) şeklinde görüş belirtmiştir. Yıldırım ve Öztürk (2009), eğitim-öğretim sistemi içerisinde öğrencilerin belirlenen hedef ve amaçlara ne kadar ulaştıklarını tespit etmek ve öğrenme eksikliklerini belirlemek, bunlara ek olarak gelişim seviyelerini izleyebilmek için ölçme ve değerlendirmeye gereksinim olduğunu aktarmışlardır.

Farklı bir çalışmada Seçer (2015), kişilerin bazı durum veya konulara karşı ilgilerini, özelliklerini ve tutumlarını ya da o niteliğe sahip olma seviyesini tespit etmek için ölçme işleminden faydalanılacağını belirterek ölçmenin önemine vurgu yapmıştır.

Bazı katılımcılar ise ölçme ve değerlendirmenin sadece sonuç kısmının değil sürecin tamamının değerlendirilmesinin doğru olacağını aktarmışlardır. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Ölçme ve değerlendirme yaptığımız çalışmaları incelememizdir. Ölçme değerlendirme de sadece sonuç kısmını yani sınavı değerlendirmek doğru olmaz, tüm süreci göz önünde bulundurmak gerekir" (14K15) şeklinde görüş belirtmiştir. MEB (2018), kişilerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişiklik gösterebilir. Bu nedenle bahsedilen özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç boyunca gerçekleşen değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmanın esas olduğuna değinmiştir.

Katılımcıların bazıları BES dersinde genel olarak ölçme ve değerlendirmeyi uygulama şeklinde yaptırarak gözlem tekniğinden yararlandıklarını belirttiler. Örneğin katılımcıların bazıları bu konuda: "BES derslerinde uygulamalar yaptırıp gözlem tekniğiyle ölçme yapıyorum" (1K27), "Ölçme ve değerlendirmeyi dönem boyunca yaptığım çalışmaları gözlemleme olarak tanımlayabilirim" (4K2) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Hensley (1997), çalışmasında BES dersi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçlarının seçiminde, öğrencilerin performanslarındaki takip edilebilmek için en çok gözlem tekniğini kullandıklarından bahsetmiştir.

Katılımcıların bazıları ise ölçme ve değerlendirmenin bütün öğrenciler için uygun ve zor olmaması gerektiğini vurguladılar. Örneğin katılımcılardan biri bu konu ile ilgili: "Ölçme ve değerlendirme herkese uygun bir biçimde, basit bir düzeyde yapılması gerekir" (10E9) şeklinde görüş belirtmiştir.

4.5. Öğretim Programında Öğrencilerin Bireysel Gelişimleri Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların büyük bir kısmı öğretim programındaki öğrencilerin bireysel gelişimlerini dikkate aldıklarını ifade ettiler. Öğrencilerin fiziksel ve düşünce anlamında sürekli değişim ve gelişim halinde olduğunu belirttiler.

Derslerde öğrencilerin düşüncelerini dikkate alarak öğrencileri motive etmenin öneminden bahsettiler. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuda: "Öğrencilerin özellikleri birbirinden farklıdır. Sadece fiziksel olarak değil zihinsel anlamda da psikolojik anlamda da öğrenciler eşit değil hepsinin farklı bir fiziksel yapısı olduğu gibi hepsinin de farklı düşünleri ve psikolojik yapıları bulunmaktadır. Bizler de öğrencilerin farklılıklarını dikkate alarak davranmalıyız. Nasıl öğretmenler olarak hepimiz farklıysak onlar da öğrenciler olarak farklılıklar oluşturuyor" (2K11), "Öğrencilerin gelişimlerini dikkate alıyorum. Aralarında ki ilişkileri, konuşma becerileri ve zihinsel olarak düşünme becerileri sürekli gelişim içerisindedirler" (1K27), "Öğrencilerin sürekli gelişim halinde oldukları kaçınılmaz. Öğrencilerin cinsiyetlerini, yaşlarını ve yaşantılarını dikkate alıyorum" (13E12), "Öğrencilerin gelişim içerisinde olduklarını dikkate alıyorum. Sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi içerisinde olmamız için bunu bilmemiz gerekir" (8K27), "Öğrencilerin bireysel gelişimlerinin hayat boyu devam edeceğini biliyorum" (18E9) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Yolcu (2010), öğretmen dersi işlerken öğrenci seviyelerini ve gelişim özelliklerini dikkate alarak buna uygun anlatım tarzı kullanmalıdır. Diğer türlü öğretmeni tam manasıyla anlamayan öğrencilerin derse ilgilerini toplayamayacağını ifade etmiştir.

Katılımcıların bazıları öğrencilerin hepsinin farklı özellikleri olduğunu, fikirlerinin de her geçen gün farklılaştığını belirtmişlerdir. Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: "Öğrencilerin bazıları hızlı öğrenmekte bazıları yavaş öğrenmektedir. Bazı öğrenciler benim rehberliğimde daha hızlı öğrenirken bazıları da benim kısa bir gösterimimden sonra hızlı bir biçimde hareketi kavrıyorlar. Hepsinin öğrenme becerileri ve kapasiteleri farklılık gösteriyor. Bazı öğrencilerim alt sınıf düzeylerinde daha geç öğrenirken sonrasında büyüdükçe öğrenme kapasitelerinde de gözle görülür bir değişim meydana geliyor. Öğrencilerin bireysel gelişimlerinde yaşlarına, sınıfta arkadaşlarının birbirlerine bakış açılarına, öğrencinin ilgilerine, yaşayış biçimlerine ve bulunduğumuz okulda ki imkânları dikkate alıyorum. Her sınıf düzeyinde öğrenciler farklı özellikler sergilemektedirler" (15K20), "Öğrencilerin bazıları sözel bazıları dilsel anlamda iyi olabilir. Kendi alanımdan yola çıkarak yapılan çalışmaları öğrencilerin bir kısmı tekrar yöntemiyle, bazıları arkadaşlarından, bazıları yaparak yaşayarak öğrenebilir bu gelişim süreçlerini dikkate alıyorum "(16K3), şeklinde görüş ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcılar da öğrencilerin bireysel gelişimlerinde sınıflar arası farklılığın ve yaş farklarının önemine vurgu yapmıştır. Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: Öğrencilerin yaşlarıyla birlikte davranışlarında da değişimler oluyor. Fiziksel olarak geliştiklerinde kuvvetlendiklerin de sportif çalışmaları daha iyi yapabiliyorlar. Bunun yanında zihinsel anlamda da 3-4 yaş küçük veya büyük olmaları düşünce yapılarında da farklılık oluşturmaktadır" (4K2), "Sınıf kademeleri ilerledikçe düşünceler ve davranışlar da değişimler meydana geliyor Bazı öğrencilerde gelecek kaygısı, bazı öğrencilerde sınav stresi oluşabiliyor" (14K15), "Öğrencilerin yaşlarını ve gelişim dönemlerini dikkate alıyorum. Yaşlarının gerektirdiği enerjiklik var bunları en doğru şekilde kullanabilmeleri için rehber oluyorum. Sınıf düzeyleri arasındaki farklılıkları önemsiyorum. Derslerde branşları anlatarak uygulama yaptırıyorum. Yeteneğini fark ettiğim öğrencilerimi o branştan hazırlayarak okul sporları müsabakalarına hazırlıyorum" (19E8), "Öğrencilerin yaşlarını, ilgi, isteklerini, gelişim dönemlerini dikkate alarak davranmaya çalışıyorum" (9E7) şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Yıldız Kuzgun (2004), öğrencilerin gelişiminde yaş faktörü, zekâ gelişimi, dil gelişimi, ahlaki gelişim süreçleri herkeste farklılık gösteren özellikler olduğundan bahsetmiştir.

Katılımcıların bazıları öğrencilerin konuşma becerileri, kendini ifade edebilme ve duygudaşlık kurma davranışlarının gelişimlerine katkı sağlayacağına bu davranışların geliştirilmesi için öğretmenlerin sınıftaki tutum ve davranışlarının önemine değinmişlerdir. Katılımcılardan biri bu konuda: "Öğrencilerin gelişimlerini dikkate alıyorum. Birbirleri aralarında ilişkileri, konuşma becerileri ve zihinsel olarak düşünme becerileri sürekli gelişim içerisindeler" (1K27) şeklinde görüş belirtmiştir.

Ağaoğlu (2006), öğretmen sınıf içi faaliyetleri organize ederken ve uygularken öğrencilerin gelişim evrelerine uygun olan programları seçmesinin öneminden bahsetmiştir.

Katılımcılardan birkaçı öğrenciyi yenilenen yaşam standartlarına hazır hale getirmenin öğretmenin sorumluluğu olduğunu belirterek öğrencileri güncel yaşam standartlarına getirmenin öneminden bahsetmiştir.

Irzık (2002), istenilen bilgilere ulaşılmasının kolaylaştığı günümüzde, öğrenilen yeni bilgiler bir süzgeçten geçirilerek hedeflenen davranışa uygun olarak kullanılmasının toplumların yaşam kalitesini arttıracağından bahsetmiştir. Farklı bir çalışma da toplumda yenilikçi özelliklere sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için eğitim sistemine sorumluluklar düşmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri de belli bir seviyede olmalıdır. Çünkü öğretmenlerin yenilikçi bireyler olmaları öğrencilerine de olumlu yansıyacak ve yenilikçi bireylerin yetişmesinin önünü açacaktır (Yılmaz, 2018).

Katılımcıların bazıları öğrenmenin etkili gerçekleşmesi sağlanırsa öğrencilerin özgüven düzeylerinin yükseldiği hususuna değinmiştir. Atlı (2019), gelişime açık bir şekilde üreten ve özgüvene sahip bireylerin yetiştirilmesinin ülke için önemli hedefler arasında olduğundan bahsetmiştir.

Bazı katılımcılar öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmesinin kendilerini geliştirmede önemli bir kavram olduğundan bahsetmiştir. Örneğin bir katılımcı bu durumu: "Teknoloji olarak sürekli gelişen bir çağdayız öğrencilerin de sürekli yenilenen bu hayata alışmaları için onları desteklemeye çalışıyorum. Etkili bir öğrenmenin sağlanması için yetkinliklerimizde de bulunan öğrencilerin nasıl öğreneceklerini öğrenmeleri gerekir. Bizler de öğretmen olarak öğreten konumunda değil de rehber konumunda olmalıyız" (3K10) şeklinde açıklamıştır.

Bailey (2012), etkili sınıf yönetiminin amacı öğrencileri kontrol etmek değildir, etkili bir sınıf yönetimi öğrencilerin bireysel olarak aktiviteleri kendilerinin yapmasını ve öğrenim yoluyla kendilerini yönetmelerini destek olmayı sağlamak olduğunu belirtmiştir. Ürper (2015), günümüzde öğretmen bilgiyi aktarandan çok öğrencilerine bilgiye ulaşmayı ve bilgi çağında bilgi kirliliğinin olduğu bir ortamda elde ettikleri bilgileri sorgulamayı öğretmektedir. Bu durumun toplumda ortaya çıkan hızlı değişim ve gelişmeye bağlı olarak belirsizlikler meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan bazıları öğrencilerin yaşantılarının farklı olduğunu yetiştiği kültür farklılıklarının da önemli bir etken olduğunu ifade ettiler.

Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: "Öğrencilerin aile durumları, çevresi ve yaşadığı hayat şartları bir değil öğretmenlerin öğrencilerin ailelerini öncelikle tanımasının doğru olduğunu düşünüyorum" (11E6), "Öğrencilerin karakterleri, inanç ve görüşleri nasıl bir kültür içerisinde büyüdüklerini dikkate almak gerekir" (8K27) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcıların bireysel gelişimleri ile ilişkin görüşleri incelendiğinde özel öğrencisi bulunan okulda görev yapan katılımcılar (8K27, 9E7, 12E4, 13E12, 18E9, 19E8) planlamalarında özel öğrencilere göre çalışmalara yer verdiklerini ifade ettiler. Rodrigues (2005), özel eğitime ihtiyacı olan çocukların eğitimi, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi konulara programlarda yer verilmek zorunda olduğunu belirtmiştir.

Sabah ve Çankaya (2020), özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla kaliteli bir eğitim almasının öneminden bahsetmiştir.

Bu görüşlerin yanı sıra aşağıda bazı katılımcıların öğretim programında öğrencilerin bireysel gelişimlerine yönelik diğer ifadelerine yer verilmiştir:

"Öğrencilerin gelişimlerini dikkate alıyorum. Birbirleri aralarında ilişkileri, konuşma becerileri ve zihinsel olarak düşünme becerileri sürekli gelişim içerisindeler. Sınıfta öğrencilerin düşüncelerini dikkate aldığımız zaman katılım artıyor. Öğrencilerin gelişim halinde olduklarını, ortaokuldan gelenlerin uyum içinde olduklarını ve son sınıf öğrencilerimizin sınav sürecinde üniversiteye hazırlanma aşamalarında olduklarını dikkate alarak davranıyorum" (1K27).

"Öğrencilerin gelişim içerisinde olduklarını dikkate alıyorum. Sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi içerisinde olmamız için bunu bilmemiz gerekir. Öğrencilerin bazı davranışları onların gelişimleriyle alakalı olabilir. Öğretmenler olarak doğru rehberlik ve doğru sınıf içi uygulamalarla öğrencilerdeki yapmaları gereken davranışların açığa çıkmasına katkı sağlamalıyız. Derste öğrenci fikirlerini önemsememiz onların değerli olduğunu hissettiriyor. Bazen anlayışlı olmalıyız. Öğrencilerin karakterleri, inanç ve görüşleri nasıl bir kültür içerisinde büyüdükleri bunları dikkate almak gerekir.

Bireysel gelişimlerinde sınıflar arasında farklılıklar illa ki oluyor. Ders başarısı yüksek olan sınıflar var, spor faaliyetleri anlamında daha yetenekli sınıflar var bunları dikkate alarak davranıyorum" (8K27).

"Öğrencilerden başarı anlamında tek tek görüşmeler gerçekleştirerek onların daha da üzerine koymasına çabalıyorum. Sorun yaşayan öğrencilerimle de tüm sınıf önünde değil de bireysel olarak görüşme gerçekleştirdiğim zaman sorunların en aza indirilmesi kolaylaşmış oluyor. Öğrencilerin yaşlarını, ilgi, isteklerini, gelişim dönemlerini dikkate alarak davranmaya çalışıyorum" (9E7).

"Öğrencilerin bireysel gelişimlerinde yeteneklerine dikkat ediyorum" (10E9).

"Öğrenciler sınıf içerisinde bir bütün olmayı, birlikte hareket edebilmeyi öğrenirken aynı zamanda bireysel olarak da geleceğe hazırlanan kendini geliştiren bireyler olma yolunda gelişim sergiliyorlar. Sınıf kademeleri ilerledikçe düşünceler ve davranışlar da değişimler meydana geliyor. Bazı öğrencilerde gelecek kaygısı, bazı öğrencilerde sınav stresi oluşabiliyor. Bizler de öğrencilere bu anlamda rehber olmaya çalışıyoruz. Öğrenciler nasıl öğrendiklerini bildikleri zaman kendilerini bireysel anlamda daha hızlı geliştirebiliyorlar. Öğrencilerin boy ve kilo gibi fiziksel özelliklerine, yaşına ve kendi branşımdan yola çıkarak vücut esneklik durumlarına dikkat etmek gerektiğini düşünüyorum" (14K15).

"Öğrencilerin yaşlarını ve gelişim dönemlerini dikkate alarak davranmaya; onları anlamaya çalışıyorum. Empati yapıyorum. 9.sınıf öğrencileri ortaokuldan yeni gelmiş onlara uyum sürecinde yardımcı olarak dersleri işlemeye çalışırken daha üst sınıflarda önceki çalışmaların üzerine koyarak yeni bilgiler aktarmaya çalışıyorum" (16K13).

"Öğrencilerin bireysel gelişimlerinin hayat boyu devam edeceğini biliyorum. Benim bile ilk öğretmen olduğum gün ile bugün arasında çok büyük değişim gelişim sergilemişimdir. Öğrencilerde bu anlamda sürekli bir değişim ve gelişim içindeler. Öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulunduruyorum" (18E9).

4.6. BES Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların BES dersi öğretim programının özel amaçlarına yönelik görüşlerinde öğrencilerin sporu sevmeleri, spor hakkında bilgi sahibi olmaları ve oyunlar yoluyla kazanma-kaybetmeyi öğrenmeye vurgu yapmışlardır. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuda: "BES dersinin özel amacı öğrencilerin sporu sevmeleri, spor hakkında bilgi sahibi olmaları, hareketin önemini kavramaları ve spor içerisinde adaletli olmayı, fair play içerisinde yarışmayı öğrenmeleri ve spor kültürünü oluşturmaları olarak söyleyebilirim" (3K10), "Öğrencilerin spor hakkında bilgilenmeleri, sporu sevmeleri ve yaşantılarında spora yer vermelerini sağlamaktır" (4K2), "BES'in özel amaçları denildiğinde BES'i sevmeleri, BES'in insanlar için önemini bilmeleri, sporun, beslenmenin ve fiziksel aktivitelerin önemini bilmelerini örnek verebilirim" (13E12) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Singleton (2003), amacın sadece kazanmak ve kaybetmeye indirgendiği sporlarda ve oyunlarda öğrenciler ahlak eğitimi sınırlı kalacağından ve öğrencilerin etik olmayan davranışa yönlendirmek için sadece sonuç odaklı olmamanın öneminden bahsetmiştir.

Katılımcılardan bazıları milli bayramların anlamını bilmenin ve milli sporcular hakkında bilgi sahibi olmanın BES'in özel amaçlarından olduğuna değinmişlerdir. Katılımcıların bu yaklaşımı programda yer alan BES'in özel amaçlarından 3. ve 6. maddesinde yer almaktadır (MEB, 2018). Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: "Türkiye ve dünyadaki genel sportif faaliyetlerden, spor insanlarından haberdar olmalarını söyleyebilirim. Milli bayramlarımızdan öğrencilerimizin haberdar olmaları ve hissetmeleri gerektiğini de söyleyebilirim" (5E7), "BES'in ne olduğunu öğretmek, sporun ne olduğunu öğretmek, milli değerlerimizin, milli bayramlarımızın ne olduğunu öğretmek olarak söyleyebilirim" (18E9) şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Bazı katılımcılar ise öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacakları yaşam becerileri, öz yönetim becerileri ve BES'in bireyin beden sağlığını geliştirdiğini ve spora dönük alıştırma ve çalışmalarla ilgili bilgi sahibi olmalarının BES'in özel amaçları arasında yer aldığını belirtmişlerdir.

Örneğin bir katılımcı bu konuda: “Öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacakları yaşam becerileri, özyönetim becerileri ve BES’in bireyin beden sağlığını geliştirdiğini ve spora dönük alıştırma ve çalışmalarla ilgili bilgi sahibi olmaları BES’in özel amaçları arasında diyebilirim” (1K27) şeklinde görüş belirtmiştir. Sallis ve McKenzie (1991), çalışmasında toplumu oluşturan kişileri, küçük yaştan itibaren yaşam boyu fiziksel aktiviteye hazırlayıcı nitelikte olmanın önemine değinmiştir.

Bazı katılımcılar fiziksel anlamda düzgün, obeziteden uzak, enerjik ve üretken bireyler yetiştirmenin BES’in özel amaçlarından olduğunu belirtmiştir. Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: “Beslenmenin insan ve sporcu üzerindeki önemini aktarmak bile çok önemli günümüzde obeziteye doğru giden bir toplumuzu var. Bunlardan kurtulmak için nasıl doğru davranışlar sergilememiz gerektiğini aktarmanın da BES’in özel bir amacı olduğunu söyleyebilirim” (18E9), “BES dersinin özel amacı toplum olarak sağlığın korunması, dengeli ve enerjik bireyler yetiştirmeyi hedefler” (2K11), “BES dersinin özel amacı öğrencilerin aktif bireyler olmalarını sağlamak, içine kapanık özgüveni düşük öğrencilerin BES dersi sayesinde özgüven kazanmalarını sağlamaktır” (15K20), “BES’in özel amacı öğrencileri hareketli kılmak, fiziksel aktivitelerle eğlendirerek öğretmektir diye düşünüyorum” (17E3) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Kale ve Erşen (2003), BES eğitimi sadece hareket ve fiziksel beceriler olarak değil zihinsel beceriler olarak da geliştirmeyi amaçlamaktadır. Farklı bir çalışmada Şimşek (2005), ülkemizde son dönemlerde öğrencilerin düzensiz beslenmeleri sonucu fazla kilo aldıklarını ve obezite sıkıntılarının oluşturduğunu ve bunun nedenlerinden birinin de, çocukların hareket etmemeleri olduğunu belirterek hareketli yaşamın önemine değinmiştir.

Katılımcıların bazıları fair play kavramının, adaletli olmanın BES’in özel amaçlarından olduğunu ifade etmiştir. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuda: “BES’in özel amacı oyunlar yoluyla kazanma, kaybetme, arkadaşlarıyla birlikte hareket edebilme, sorumluluk alma ve girişimcilik içerisinde yarışmayı öğrenen, fair play davranışlarını oyunlarda uygulayabilen bireyler yetiştirmektir” (14K15), “BES’in özel amacı öğrencilerin kendi vücutlarını tanımalarına imkân verme, iyi bir karakter sahibi olmalarını sağlayabilme, dostluk ve kardeşlik içerisinde oyunlar oynayabilmelerini sağlama diyebilirim” (8K27) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Gessmann (1995), öğretmen derste gergin bir atmosferin oluşmasına zamanında yapacağı uygun müdahalelerle meydan vermemelidir. Kararları adil olmalı ve kural ihlallerinde eşit yaptırımlar uygulaması öğrencilerin bilinçlenmesinden önemli olacağından bahsetmiştir. Farklı bir çalışmada Yıldıran (2005), fair play kavramını spordaki etik ve estetik niteliklerin geliştirilmesi, erdemli davranışların sergilenmesi olarak tanımlamıştır.

Bazı katılımcılar fiziksel aktiviteler yoluyla psikomotor, bilişsel, duyuşsal becerilerinin gelişmesine imkân sağlanması ve spor kültürü oluşturulmasının BES'in özel amaçlarından olduğu konusuna değinmiştir. Sönmez (2004), BES dersi öğrencilerin fiziksel olarak bedenlerini en iyi ne şekilde kullanabileceklerini öğretmekte, zihinsel, bilişsel ve duyuşsal olarak gelişimlerini desteklemektedir.

Katılımcıların bazıları BES'in özel amaçları içerisinde Türk sporunu ve Türk sporcuları tanımanın yer aldığını belirttiler. Örneğin katılımcılardan bazıları bu konuyla ilgili: "BES'in özel amacı öğrencilerin spor dallarıyla ilgili bilgilenmeleri, Türk spor tarihini öğrenmeleri, Türk milli sporcuları tanımaları diyebilirim" (20K25), "BES'in özel amacı öğrencilerin gelişimlerini desteklemektir. Öğrencilere değer vermek, bütün spor dalları ve Türk sporlarına değer vermek diyebilirim" (10E9) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcıların bazıları öğrencilerin oyunlar yoluyla girişimci duygularının artmasının ve sorumluluk almalarının önemini BES'in özel amaçları içerisinde değerlendirdiler. Ürper (2015), insan hayatını kolaylaştıran her eylem, içinde bir girişimcilik barındırır. İçerisinde hem düşünsellik ve hem hareket barındıran bu kavramın, süreçlerindeki süreklilik sayesinde başarıyı elde etme olarakda tanımlanabileceğini belirtmiştir. Farklı bir çalışmada Katzmarzyk (2016), sporun ve fiziksel aktivitenin öğrencilerde sorumluluk, takım çalışması, disiplin, sportmenlik ve liderlik gibi belli becerilerin gelişmesine etki ettiğini belirtmiştir.

Bu görüşlerin yanı sıra aşağıda bazı katılımcıların BES öğretim programının özel amaçlarına yönelik diğer ifadelerine yer verilmiştir:

"BES'in özel amacı öğrencilerin sporun ne olduğunu bilmeleridir. Spordaki ön ısınmayı bile biliyor olmaları özel bir amaçtır" (6E10).

"BES eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Fiziksel aktiviteler yoluyla psikomotor beceriler, bilişsel, duyuşsal becerilerinin gelişmesine imkân sağlanmış olur. Böylelikle öğrenciler spor kültürünü oturtturmuş ve bunu yaşam tarzı haline dönüştürmüş oluyorlar. Beden ve ruh sağlıklarının gelişmesinden bütün spor faaliyetleri hakkında bilgilenmelerinin hepsi BES'in özel açmaları kapsamına girmektedir" (9E7).

4.7. BES Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların BES dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlara yönelik görüşlerine bakıldığında genel olarak farklı branş seçiminde: futbol, hentbol, voleybol, basketbol, dart ve masa tenisi branşlarına planlamalarında yer vermişlerdir. Katılımcılar BES dersini uygularken programında arzu ettiği şekilde sınıf düzeylerine ve farklı branşlar seçilmesine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Hareket yetkinliği öğrenme alanında yer verilen seçili sporla ilgili kazanımlarda birden fazla branşa yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2018). Örneğin katılımcılardan birkaçı bu konuyla ilgili: "Planlamamı öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate alarak hazırlıyorum. Farklı branşlar seçerek dersi sıkıcılıktan kurtarıp öğrencileri aktif olarak derse katılım sağlamalarını hedefliyorum" (11E6), "Ders işlenirken sınıf düzeylerine ve sınıf mevcudunu da göz önüne alarak farklı branşlar seçilmesi gerekir. Sınıfın hepsini BES dersinde aktif hale getirmek için sayıyı dikkate alarak çalışmalar yaptırıyorum" (8K27), "BES dersi öğretim programının uygulanmasında öğrencileri tek branş üzerinde yoğunlaştırıp sıkıcı bir ortam olmasını engellerim farklı branşlara yer veririm" (14K15) şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Katılımcıların bir kısmı BES dersini uygularken öğrencilerin hepsinin derste aktif olabileceği şekilde planlama yapmaya özen gösterdiklerini belirttiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Yapılacak çalışmalarda öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalıdır (MEB, 2018).

Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: “BES dersini uygularken öğrencilerin etkin katılım göstermelerini yeteneklerini ve gelişimlerini dikkate alıyorum” (2K11), “Sınıfın hepsini BES dersinde aktif hale getirmek için sayıyı dikkate alarak çalışmalar yaptırıyorum” (8K27) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Eminoğlu ve Küçüktepe (2016), öğrencilerin öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılarak olaylara bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşıp kalıcı izli öğrenmeler sağlayabileceğinden bahsetmiştir. Başka bir çalışmada Fidan (1986), öğretmenin öğrenciye rehberlik etmesi ve fikir sunmasında, öğrenciyi öğrenme sürecine dâhil ederek öğrenmenin kalıcı hale getirebileceğini ifade etmiştir.

Katılımcılar BES dersi öncesinde ısınma çalışmalarını çoğunlukla yaptıklarını ifade ederken ders sonu soğuma egzersizlerini tüm katılımcılar sağlayamadıklarını bunun en önemli sebebinin ise dersin süresinin kısıtlı olmasından kaynaklandığını belirttiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Yapılacak çalışmalar öncesi eklem ve kas gruplarına yönelik yeterli ısınma yaptırılmalı, ısınma hareketleri alışkanlık haline getirilmeli ve asla ihmal edilmemelidir. Çalışmaların sonunda mutlaka soğuma egzersizi yaptırılmalıdır (MEB, 2018). Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: “Öğrencilerim gelişimlerine, yaşlarına dikkat edilebilir. Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizleri önemli ama gerçekçi olmak gerekirse bizim dersten önce kıyafet değişimi ve ders saatini düşününce bunları sürekli uygulama şansımız olmuyor” (20K25), “Ders öncesi kısa bir ısınma uygulamasını yaptırıyorum. Öğrencilerim de bunu öğrendi bazen direk oyuna geçmek istiyorlar ama kısa da olsa ısınma yapıyoruz sonrasında oyuna geçtiğimiz için ders sonuna kadar sürüyor dersin sonunda kıyafet değişme de zaman alıyor soğuma yaptırmıyorum” (2K11), “Ders öncesi ısınma uygulamasını yaptırmaya çalışıyorum ders zamanımızdan dolayı bunu uzun tutamıyorum. Öğrencilerin kıyafet değiştirmeleri zaman alıyor bu yüzden ders sonu soğuma egzersizleri yapmıyoruz” (3K10) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Malik (2004), ısınma egzersizleri yapılacak olan çalışmada kullanılacak kasları optimum düzeye getirmek ve iyi sonuç almak için gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çoğu soğuma egzersizlerini çeşitli sebeplerden dolayı yapamadıklarını ifade etseler de soğuma egzersizleri de ısınma kadar önemlidir. Akgün (1986), sportif aktivitelerden sonra yapılacak soğuma egzersizleri de ısınma gibi gereklidir.

Soğuma kalp atışını egzersiz öncesi seviyesine yavaşça indirmek ve kaslarda oluşan yorgunluk maddeleri vs. kimyasal atıkların tesirini asgari düzeye indirmede etkili olduğunu ifade ederek soğumanın önemine değinmiştir.

Yüklenme döneminden sonra artmış olan kalp hızının ve tansiyonun yavaş yavaş düşürülmesi gereklidir. Soğuma egzersizleri ile hamlık ağrıları ve sakatlık gelişme riski azaltılmış olur (Aygün, 2020).

Katılımcılardan 13 tanesinin okulda zümresi bulunmazken; 7 katılımcının (7E30, 8K27, 9E7, 13E12, 18E9, 19E8, 20K25) zümresi olduğunu ve sene içerisinde zümrelerin kendi aralarında sürekli görüşme içerisinde olduklarını ifade ettiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Okul türüne ve okul şartlarına göre zümre öğretmenleri tarafından kazanımların seçilmesinde ve işleniş sıralamasında değişiklik yapılabilir (MEB, 2018). Zümre öğretmenler kazanımların seçilmesinde ve değiştirilmesinde gerekli gördükleri zamanlarda değişiklikler yaptıklarını belirttiler. Yenipınar (2018), grupların bireylere oranla daha yeni fikirler üretme safhasında etkili olabileceği ve bu nedenle yapılan zümre kararlarının doğru bir şekilde kullanıldığında eğitimin verimini artırabileceğine değinmiştir. Başka bir çalışmada Schechter ve Tschannen (2006), öğretmenlerin aktif bir şekilde işbirliği yapmasının okulların üretkenliğinde önemli bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Zümre öğretmenlerin iş birliğinin önemine yönelik yapılan farklı bir çalışmada Goddard ve ark. (2007), öğretmenler kendi aralarındaki dayanışma düzeyi ne kadar artarsa yöntem, öğrenme ve öğretme süreçleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilirler ve böylece kendi öz eğitimini geliştirme şansı elde edebilecekleri hususuna değinmişlerdir.

Katılımcıların bir kısmı BES dersini uygularken sınıf mevcudunu göz önünde bulundurduklarını ifade ettiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Sınıf mevcuduna göre öğrencilerin maksimum katılımının sağlanması gereklidir (MEB, 2018).

Örneğin katılımlardan bazıları bu konuda: "Öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları farklılık gösterebilir. Bunun yanı sıra sınıf mevcudunu dikkate alarak planlamalarımı yapıyorum" (18E9), "Derslerin programın dışında olmamasına dikkat ediyorum. Bunun yanı sıra öğrencilerin yeteneklerine, dersi işlediğimiz spor salonu, okul bahçesi, sınıf mevcuduna ve sınıf düzeylerine dikkat edilmesi gerekir" (13E12), "Ders işlenirken sınıf düzeylerine ve sınıf mevcudunu da göz önüne alarak farklı branşlar seçilmesi gerekir" (8K27) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrenci sayısının öneminden bahseden Yavaş ve İlhan (1996), derslerde kullanılacak yöntemlerin belirlenmesinde sınıflardaki öğrenci sayılarının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Yöntemlerden bazılarının sınıfların kalabalık olduğu durumlarda etkili olmadığını ifade etmiştir. Farklı bir çalışmada Küçükahmet (1997), yöntemlerin o sınıf için uygun olup olmama durumunun öğrenci sayısına göre değişebileceğini belirtmiştir.

Katılımcıların bazıları okulun türü, okulun malzeme imkânları ve spor salonu olup olmaması gibi durumları dikkate alarak derslerini işlediklerini belirttiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Okul türüne ve okul imkânlarına göre hareket edilmelidir (MEB, 2018). Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerini spor salonumuz olmadığından dolayı tam anlamıyla yapamıyoruz. Okulumuzun yakınında bulunan spor salonuna gittiğimizde düzenli olarak ısınma ve soğuma egzersizlerini yapıyoruz, okul bahçesinde işlediğimiz derslerde de daha çok koşu çalışması ve yürüyüşler yaptırdıktan sonra derslerimi işliyorum" (16K3) şeklinde görüş belirtmiştir. Çiçek (1998), BES dersi öğretmenleriyle yaptığı araştırmasında, BES derslerinin hedeflere ulaşmada zorluklar yaşandığı, sınıflarda öğrenci sayısının çokluğu, BES dersinde lazım olan malzemelerin olmayışı, öğretmenlerin ders sorumluluklarının çok olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcılar eğitim-öğretim dönemi başında okul idaresi tarafından okul hekimi veya sağlık merkezleri ile iş birliği yapamadıklarını, bunun nedeninin ise; doktorun sıkıntı çıkarması ve hafta içi okul saatlerinde gidip gelmenin sorun olması gibi faktörlerden dolayı olduğunu belirttiler.

Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Öğrencilerin öğretim yılı başında okul yönetimi tarafından okul hekimi veya sağlık merkezleri ile işbirliği yapılarak sağlık kontrolünden geçirilmesi önerilir (MEB, 2018). Akalın (2006), aile hekimliği pratiğinde de spor yapmak için sağlık raporu almak isteyen çok kişiyle karşılaşılmaktadır. Sporcular için rutin bir tarama programı belirlenmesi ve bu rutin çerçevesinde hastanın spor yapmak için uygun olup olmadığına karar verilmesi, ani ölümlerin önlenmesi ve spor sağlığı açısından oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Örneğin: Benli (2018), 14 yaşında kız çocuk, annesiyle aile hekimliği polikliniğine sporcu olmak için sağlık raporu alma isteğiyle başvurdu. Yapılan muayenesinde; sistem muayeneleri normaldi. Hastaya kontrol amaçlı elektrokardiyografi (EKG) istendi. Hastanın EKG'si sonrası Wolf–Parkinson-white (WPW) teşhisi kondu. Hastaya tedaviden bir ay sonra tekrar spor yapabileceği söylendi. Bu gibi taramalar oluşabilecek daha büyük sıkıntıların önüne geçilmesi açısından önem arz etmektedir.

Aşağıda bazı katılımcıların BES dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar hakkındaki diğer bazı ifadelerine yer verilmiştir:

"Öğrencilerin yaşlarını, ilgi ve isteklerini unutmamamız gerekir. Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerini dışarıda işlediğimiz derslerde yapıyoruz. İçerde olduğumuz zaman bunu yapma şansımız olmuyor. İçeride dart ve masa tenisi oynayabiliyorlar. Bunun dışında teorik olarak sporla ilgili bilgilendirmeler yapıyorum" (6E10).

"Öğrencilerin ilgi istekleri farklılık gösteriyor. Bende bunları dikkate alarak öğrencilerime yaklaşmaya çalışıyorum. Ders öncesinde kısa koşular yaptırdıktan sonra genel bir ısınma yaptırıyorum. Örneğin voleybol oynamadan önce el, kol bölgelerinin ısınmasını sağladıktan sonra başlatıyorum. Ders sonunda soğuma egzersizlerini yaptırmaya çalışıyorum" (12E4).

"BES dersini uygularken dersin süresini, öğrenci profilini, okul idaresinin BES dersine bakış açısını, öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate almaya çalışıyorum. Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerini yeterli derecede yapıyorum. Öğrencilere derslerin başında bunun spor ve sağlık için önemini anlattım" (15K20).

“Okul türüne göre davranmak durumundayım. Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerini uygulayacağımız spor dallarına göre yapıyoruz. Futbol uygulayacağımız zaman ayak kısmına daha ağırlık verirken hentbol, voleybol çalışmalarında el ısınmalarına daha çok ağırlık veriyorum. Soğuma egzersizlerini de ders kapsamında dersin sonuna sığdırabildiğimiz kadar yapıyoruz” (17E3).

Katılımcılar iş sağlığı ve güvenlik kurullarının genelde formalite olarak kurulduğunu, bazı katılımcılar kendilerinin de kurulda olduğunu yalnız sadece imza attıklarını ifade ettiler. Güncel ortaöğretim BES programında bu konu ile ilgili dikkat edilecek hususlara yönelik açıklama şu şekildedir: Öğretmenler, iş sağlığı ve güvenliği kanunu gereği okullarda kurulan iş sağlığı ve güvenliği kurulları ile işbirliği yapmalıdır (MEB, 2018).

Spor içinde oluşabilecek risk faktörleri göz önüne alındığında iş sağlığı ve güvenliğinin önemli olduğu görülmektedir. Ağırbaş ve Karakaya (2013), insanların yaptıkları işten ve çevreden memnuniyetleri yüksek olduğunda daha verimli çalıştıkları da düşünüldüğünde, spor yapılan alanların iş sağlığı ve güvenliği açısından öneminin bir kez daha ortaya çıktığından bahsetmişlerdir. Kandakai (2002) ’e göre aileden sonra, çocuğun en çok vakit geçirdiği yer şüphesiz okuldur. Okullarda huzurun sağlanmasının temel etkeni güvenliğin sağlanmasına bağlıdır. Bu güvenlikte meydana gelen bozulmalar, eğitim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Okullar, başta öğrenciler olmak üzere öğretmenler ve çalışan tüm personel için rahat ve güvenli yerler olmalı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ile oluşabilecek sıkıntıların önüne geçilmelidir. Yıldız (2019), güvenli bir okul ortamını oluşturmak kadar bu güvenli ortamı koruyabilmenin ve devamlılığını sağlayabilmenin de iş güvenliği açısından çok önemli olduğunu belirtmiştir.

İş sağlığı ve güvenlik kurulları ile iş birliği içerisinde olan 2 katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade ettiler;

“ İş sağlığı ve güvenlik kurullarıyla görüşmeler yaparak gerektiği durumlarda önlemler alıyoruz. Malzemelerin korunması, potaların, kalelerin sabitlenmesi okul bahçesinde öğrencilerin oyun oynarken takılıp düşebileceği yerlerin onarılması konusunda önlemler alıyoruz” (13E12).

“Bu konuyla da ilgili görüşmeler yapıyoruz gerek spor salonumuzda gerek okul bahçesinde öğrencilerin başlarına herhangi bir sıkıntı gelmemesi amacıyla düzenlemeler yaparak kaleleri, potaları sabitleme hususunda kontroller gerçekleştiriyoruz” (19E8).

4.8. BES Dersi Öğretim Programının Yapısı Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların büyük bir kısmı BES dersi öğretim programının yapısı hakkında; öğrenme alanları ve kazanımları sınıf düzeylerine göre yazarak bu kazanımları doğru bir planlama sonucunda öğrencilere aktarmanın öğrenci gelişimini destekleyeceğini belirttiler. Bazı katılımcılar ise kazanımların sınıf düzeyine uygunluğuna dikkat çeken görüşler belirtmişlerdir. Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: “Sınıf düzeylerini baş tarafa yazıp kazanımların sınıf düzeylerine uygunluğuna bakıyorum. Planımda yer alan spor dallarını kazanımlarıma ekleyerek derslerimi işliyorum” (9E7), “Kazanımları yazarak öğrencileri desteklemek ve onları bulundukları gelişim düzeylerindeki en üst düzey bilgi birikimine sahip olmalarını sağlamayı amaçlıyorum” (1K27), “Öğrenme alanları ve kazanımları sınıf düzeylerine göre yazarak bu kazanımları uygulamaya çalışıyorum. Derslerde içeriklerin doğru şekilde aktarılması gerektiğini düşünüyorum. Planlamamda seçtiğim seçili sporları ve o sporlarla ilgili becerileri öğrencilerime aktarmaya çalışıyorum” (3K10) şeklinde açıklamışlardır. Erdoğdu (2009), öğrencilerin öğrenme davranışları önemli ancak bu davranışları hangi yöntemlerle öğrendikleri de önemlidir. Bu açıdan bakıldığında öğretim programı sayesinde öğrencilerin öğrenmesi istenilen davranışların öğretilmesi sürecinde doğru planlama yapılmasının önemli olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların 6 tanesi kazanımlara bağlı kalmadıklarını ifade ettiler. Bu rakam katılımcıların %30’unun kazanımlara bağlı kalmadığı anlamına gelmektedir. Örneğin bazı katılımcılar bu konuda: “Sınıf düzeylerine göre kazanımları yazıp öğrencilere ne yapacağımızı önceden açıklıyorum. Daha sonra uygulama yapıyoruz. Tamamen kazanıma bağlı kalamadığımız zamanlar oluyor. Benim için hava şartları, okul imkânları, gibi şartlarda kazanımların tam olarak uygulayamam da önemli bir etkendir” (12E4), “Plandaki kazanımını yazarak öğrencilerin sürecin sonunda bilmelerini ve yapmalarını istediğimiz davranışlardır. Kazanımlara bağlı kalmadığım zamanlar oluyor.

Öğrencilerin sevdiği eğitsel oyunlara ağırlık veriyorum" (8K27), "Sınıf düzeylerine göre kazanımları yazıyorum. Kazanımlara tam anlamıyla uyarak ders işlemiyorum doğrusu. Öğrencilerin ilgi isteklerine göre değişiklikler yapabiliyorum" (20K25), "Kazanımları sınıf düzeylerine uygun olacak biçimde yazarak çalışmaları yaptırıyorum. Tamamen kazanımlara uyuyorum dersem yalan olur. Eksik olan kısımlar olursa telafi yapmaya çalışıyorum" (4K2), "Kazanımları yazarak derslerimizi işliyoruz. Kazanıma uyamadığım zamanlar oluyor. Telafisini yapmaya çalışıyorum" (13E12) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcıların bazıları kazanımları uygulayarak öğrencilerin bilgi birikimlerini geliştirmeyi hedeflediklerini ifade ettiler. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Kazanımlar da dersler de planlamalarımızdaki branşlar yoluyla öğrencilere aktardığımız çalışmaları içermektedir. Dersteki içeriklerin, dersin yapısının dikkate alınması öğrenme sürecinde önemlidir. Planlamaları doğru yaparak bilgi becerilerini artırabileceğimizi düşünüyorum" (2K11) şeklinde görüş belirtmiştir. Özden (2000), çalışmasında kazanımların uygulanmasında öğretim sürecinde etkinliklerin zenginleştirilmesinin üç temel amacının olduğunu ifade etmiştir. Birincisi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmaktır. Öğrencilere kapasitelerini ortaya koyma fırsatı vermek ve öğrencileri motive etmek bu kapsamda yer alır. İkinci temel amaç, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel açılardan gelişimlerini sağmaktır. Karar verme, amaç belirleme, iletişim becerileri, organize etme, zaman kullanımı, problem çözme gibi boyutları geliştirmek bu kapsamdadır. Üçüncü temel amaç ise, öğrencinin bilgi üretmesi açısında gelişimini sağlamak olduğunu belirtmiştir. Farklı bir çalışmada Anderson ve Krathwoh (2001), eğitilenlere süreç boyunca planlanan kazanım ve içeriklerin işlenmesinde, eğitilenlerin öğrenme yaşantılarının yapılandırılmasında bununla birlikte sınama durumlarını tasarlamaya kaynak içermesi sebebiyle hedeflerin oldukça önemli olduğuna değinmiştir.

Katılımcıların bazıları kazanımları yazdıktan sonra basitten karmaşığa doğru öğretim yaptırdıklarını öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate aldıklarını belirttiler. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Kazanımları sınıf düzeylerinde ki farklılıklara göre yazdıktan sonra konuları parçalara ayırarak basitten karmaşığa olacak şekilde işlemeye özen gösteriyorum" (19E8) şeklinde görüş belirtmiştir.

Özden (2000), kazanımlar belirlenirken bireyin gelişim özellikleri, bilimsel araştırma bulguları ve bireyin gereksinimleri dikkate alınmasının dersteki verimi arttırdığını belirtmiştir. Tutkun ve Okay (2012), çalışmasında öğretmenlerin öğrencilerinin öğrenmesini hedefledikleri davranışları kolaydan zora doğru düzenlemesinin öğrenci gelişimini destekleyeceğini belirtmiştir.

Katılımcılardan bazıları kazanımlar ve alt öğrenme alanlarının parçalara ayırarak öğrencilere konuların en doğru şekilde aktarılmasının gerekliliğinden bahsettiler. Kazanımlar derste kazandırılması istenen davranışlara uygun olmalıdır. Örneğin bir katılımcı bu konuda: "Öğrenme alanları ile birlikte alt öğrenme alanları da öğrencilere konuların parça parça olarak aktarılmasını ifade eder" (2K11) şeklinde görüş belirtmiştir. Senemoğlu, 1998, öğrencilerin kazanımlara ulaşabilme derecesinin öğretim programının istenilen hedeflere ulaşması açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Zorluoğlu' na göre (2016), öğretim hizmetini istenilen amaçlar doğrultusunda gerçekleştirebilmek için öğretim programındaki kazanımların amaca uygun bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.

Katılımcılardan birkaçı kazanımlardaki hedeflere tam olarak ulaşılmadan yeni kazanımlara geçmediklerini, dersteki içeriklere ve dersin yapısını dikkate aldıklarını ifade ettiler. Örneğin bir katılımcı bu durumu: "Öğrencilerin çok ilgi duyduğu spor dalları üzerinde durduğumuz zaman diğer kazanımı yazsak da onu o hafta uygulayamıyoruz. Ama ben her zaman önemli olanın hızlı bir ilerleme değil de gerçekten öğrenme olduğunu düşünüyorum" (18E9) şeklinde açıklamıştır. Filiz ve Baysal (2019), eğitim ve öğretimin amaçlarını gerçekleştirme yolunda eğitim kurumları tarafından öğrencilere gösterilen dersler ile bu derslerin içerikleri etkin bir rol aldığını belirtmiştir.

Katılımcıların BES dersi öğretim programının yapısı hakkında diğer öne çıkan bazı görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

"Öğrencilere kazandırmayı hedeflediğimiz çalışmaları sene başında planlıyorum. Kazanımların doğru planlanmasının öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacağını düşünüyorum. Kazanımların derste kazandırılmasını istediğimizi tutum ve davranışlara uygun olması gerektiğini söyleyebilirim" (4K2).

"Öğrenme alanları hareket becerilerini ve aktif yaşamı oluşturur. Kazanımlarda sınıf düzeylerine göre seçili sporları yazıp uyguladığımız çalışmalardan oluşur. Kazanımlar işlenirken öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alınmalıdır" (15K20).

"BES dersi öğrenme alanları içerisinde sınıflar arasındaki farklılıkları öğrenme alanlarını, alt öğrenme alanlarını, konuları, kazanımları dikkate alıyorum. Sınıf düzeylerini başlangıç tarafa yazıp kazanımların sınıf düzeylerine uygunluğuna bakıyorum. Planlamamdaki branşları kazanımlarıma yazarak derslerimi işliyorum" (16K3).

Katılımcılar etkinlik planlamada veya uygulamada zorlandığı herhangi bir kazanım cümlesi olmadığını belirttiler. Katılımcılar eksik ya da gereksiz olduğunu düşündükleri herhangi bir kazanım cümlesi olmadığını ifade ettiler. Demirhan (2008), programın olumlu yönde geliştirilmesi, derslerdeki kazanımlarda bulunan eksiklerin ve yanlışların giderilerek alan yazındaki güncel çalışmaların takip edilmesi ile mümkün olacağını belirtmiştir.

4.9. Güncel BES Öğretim Programı Hakkındaki Genel Görüşler

Tablo 5.1. Güncel BES Öğretim Programına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Tema	f	%	Katılımcı kodu
BES dersi ile ilgili bilgi	8	40	19E8, 5E7, 7E30, 8K27, 11E6, 16K3, 17E3, 18E9,
Açık ve anlaşılır olma	7	35	1K27, 9E7, 13E12, 14K15, 20K25, 6E10, 10E9
Öğrenci merkezli olma	2	10	4K2, 12E
Öğretmenlere rehber olma	1	5	3K10
BES'e yönelik bilgi eksikliği	1	5	2K11
Kazanımlar ve öğrenme alanlarında eksiklik	1	5	15K20

Tablo 5.1. incelendiğinde katılımcılar güncel ortaöğretim BES programına yönelik 6 farklı tema belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcılar tarafından birden fazla oluşturulan tema sayısına göre; BES dersi ile ilgili bilgi (%40), açık ve anlaşılır olması (%35), öğrenci merkezli olma (%10), öğretmenlere rehber olma (%5), BES'e yönelik bilgi eksikliği (%5), kazanımlar ve öğrenme alanlarında eksiklik (%5)' dir.

Bazı katılımcılar BES öğretim programında BES dersi ile ilgili bütün bilgilerin yer aldığı aynı zamanda eğitim sistemi için temel varlıklardan olduğunu belirtmiştir.

Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: "Öğretmenlerin öğrencileri doğru yönlendirmesiyle dersin verimi ve kalitesi artmaktadır. Öğretim programı eğitim sisteminin yapı taşlarındandır. Çok detaylı olmaması bizler için açıklayıcı diye düşünüyorum" (3K10), "Programda başlangıç kısımda program, öğretim programı gibi genel öğelerden bahsedilmiş. Bu kısımdan sonra BES ile ilgili bilgiler yer alıyor. Motive edici olabilirdi diye düşünüyorum. Onun dışında yeterli bir program olduğunu söyleyebilirim" (19E8) şeklinde açıklamışlardır. Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu (2005), öğretim programlarının eğitim açısından önemini "hukuk sisteminde yasaların rolü ne ise eğitim sisteminde de öğretim programlarının rolü odur" biçiminde ifade etmektedirler. Eğitim sürecinin üç temel boyutu arasında öğrenci ve öğretmenle birlikte, öğretim programını da saymaktadırlar. Dolayısıyla, öğretim programlarında yapılacak değişikliklerin bütün eğitim sistemi üzerinde kapsamlı etkiler yapacağından bahsetmişlerdir.

Katılımcıların 2018 yılında uygulamaya başlanılan BES öğretim programı hakkındaki görüşleri incelendiğinde çoğunlukla programı açık ve anlaşılır olarak değerlendirmişlerdir. Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: "Program BES dersi ile ilgili bütün değerleri açıklayıcı bir biçimde ifade ediyor. Kazanımlar ve yapısına kadar bütün çalışmalara yer verilmiş bu program bilimsel bir dille yazılmış olmasına rağmen bir defa okuyanın bile rahat bir biçimde anlayacağı derecede sade ve anlaşılır diye düşünüyorum" (1K27), "Ortaöğretim BES dersi öğretim programının gayet açık ve anlaşılır bir program olduğunu düşünüyorum" (9E7), "Programın anlaşılır olduğunu düşünüyorum. BES ilgili her şey düşünülerek hazırlanmış bir program diyebilirim" (13E12), "Programda öğretim programı ve amaçları açıklandıktan sonra genelden özele doğru BES ile ilgili kapsamlı bir bilgi aktarılmıştır. BES'in alana özgü becerileri, BES'in yapısı ve kazanımlar gibi bizlerin bilmesi gereken tüm kavramlar açıklanmış bu anlamda program bizlere açık ve anlaşılır bir dille ifade edilmesi anlamında yeterli olduğunu düşünüyorum" (14K15), "Program BES dersi ile ilgili açıklayıcı, BES'in genel ve özel amaçlarını içeren, eğitim-öğretimin öğretmen, öğrenci gibi temel yapısını oluşturan kapsamlı bir yapıda diyebilirim" (20K25) şeklinde açıklamışlardır.

Katılımcıların bazıları BES öğretim programını öğretmenlere rehber olması ve öğretmenlerin doğru rehberlikleriyle dersin verimimin artması konusuna değinmişlerdir.

Bir katılımcı bu konuda: ”BES ortaöğretim programı bütün BES öğretmenlerine rehber olacak biçimde BES’le ilgili bütün özel ve genel amaçların yer aldığı bir çalışma bütünüdür (3K10) şeklinde görüş belirtmiştir. Arslan ve Altay (2008), uygulanan dersin verimi, öğretmenin meslekî yeterliliği ve derse ilişkin düşünce ve davranışları ile doğrudan ilişkili olmasından bahsetmiştir. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar programın öğrenci merkezli olma özelliğine değinmiştir. Örneğin bazı katılımcılar bu durumu: “Program öğrencileri merkeze alarak bütün halinde öğrenciyi geliştirmeyi hedefleyecek biçimde hazırlanmış diyebilirim” (4K2), “Öğrenci merkezli ve çok kapsamlı bir program olduğunu düşünüyorum” (12E4) şeklinde ifade etmişlerdir. Yüksel (2003), öğrenci fikirlerini önemseyerek, öğrencilerin davranışlarında istenilen değişiklikleri oluşturmak amacıyla yapılan planlamaların öğretim programını oluşturduğundan bahsetmiştir.

Program yeniden yazılacak olsa çoğu katılımcının herhangi bir önerisi bulunmazken bazı katılımcıların programın hazırlanmasına yönelik önerileri aşağıda sunulmuştur:

Katılımcıların bazıları BES öğretim programının BES’e yönelik daha çok bilgi içermesinin doğru olacağını ifade etmiştir. Örneğin katılımcılardan biri: “BES’le ilgili olan bölümler daha ön planda olup öğretim programı ile ilgili kısımlar azaltılabilir, BES kavramı daha derinlemesine ele alınabilir diye düşünüyorum” (2K11) şeklinde görüş ifade etmiştir.

Katılımcıların bir kısmı BES öğretim programında kazanımlar ve öğrenme alanlarının olduğu gibi yazıldığını o kısımlarla ilgili açıklayıcı birkaç cümle bulunmasının daha faydalı olacağını belirttiler. Örneğin bir katılımcı bu durum ile ilgili: “Programda öğrenme alanları, kazanımlar gibi kısımlar olduğu gibi yazılmış bununla ilgili açıklayıcı birkaç cümle olabilirdi” (15K20) şeklinde görüş belirtmiştir. Koç ve Mutlu (2020), ortaöğretim programı kazanımlarını inceledikleri çalışmalarında, BES dersi öğretim programı kazanımları yazılırken her öğretmen ve öğretmen adayının aynı anlamları yüklemeleri için kazanım ifadelerinin daha net ve açık cümlelerle yazılmasını önermişlerdir.

Katılımcılar programın daha iyi anlaşılıp uygulanması hususunda çoğunluk olarak herhangi bir öneri ifade etmezken bazı katılımcılar özellikle öğretmenlere yönelik öneriler sunmuşlardır. Bazı katılımcıların bu konu ile ilgili örneği: "BES bölümü okurken bu programın bir ders niteliğinde detaylı bir biçimde aktarılması ilerleyen yıllarda öğretmen olunca bizlere kolaylık sağlayabilir" (6E10).

Öğretmenlere seminerler verilebilir. BES ortaöğretim programı üniversitede daha detaylı bir biçimde ele alınabilir. Her ilden bir BES öğretmenine bu programla ilgili bir seminer verilip detaylı aktarım yapıldıktan sonra bu öğretmenler de bulunduğu ilde ki BES öğretmenlerine yüz yüze ya da uzaktan eğitim yöntemiyle programı anlatabilir" (13E12) şeklinde olmuştur. Yukarıda BES öğretmeni yeterlikleri adı altında belirtilen; BES öğretmeni adaylarının da BES öğretmenliği mesleğini başarılı bir şekilde yerine getirebilmelerinde hizmet öncesi eğitimlerindeki yeterlikleri önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarına sunulacak nitelikli bir eğitim ortamı ve yaşantısı; onlara mesleğin gereklerini yerine getirebilmeleri için yeterlik kazandırabileceği gibi öğretmen adaylarının mesleğe bakış açıları, meslek ile ilgili duygu ve düşüncelerini de etkilemektedir (Aydın ve Tekneci, 2013) şeklindeki görüşte öğretmenlerin düşüncelerini desteklemektedir.

Bu görüşlerin yanı sıra katılımcıların programın daha iyi anlaşılıp uygulanmasına yönelik diğer ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

"Programın daha iyi anlaşılması için il merkezlerinde seminer verilebilir. İlçede görevli öğretmenlere de BES komisyonlarında görevli öğretmenlerden oluşan bir kurul ilçelere gelerek sene başında bilgilendirme yapabilir" (2K11).

"Sene başlarında ve dönem ortalarında yapılan seminerlerde her öğretmenin kendi branşıyla ilgili bulunduğu ilde veya ilçede bir seminer alabileceğini düşünüyorum. Öğretmenler bir araya gelerek bu programı inceleyip yapacakları veya yaptıkları çalışmaları değerlendirebilir" (4K2).

"Ara tatillerde öğretmenlerin izlemesi gereken seminerlere bu program eklense bütün BES öğretmenlerinin bu videoyu izlemesi zorunlu olsa bilgilenme açısından yararlı olabilir diye düşünüyorum" (15K20).

Katılımcılar, BES dersi öğretim programı alana özgü becerileri dayanıklılık, çabukluk, esneklik, hareketlilik, koordinasyon, kuvvet ve ritmin temel motorik becerileri oluşturduğunu ve bu becerilerin dışında programa eklenmesi gereken herhangi bir beceri önerisi bulunmadığını ifade ettiler.

Program yeniden yazılacak olsa çoğu katılımcının herhangi bir önerisi bulunmazken bazı katılımcılar programın hazırlanmasında çevresel şartlara yönelik daha fazla dikkate alınması noktasında önerilerde bulunmuşlardır. Katılımcılardan bazılarının öneriler aşağıda sunulmuştur:

"BES'le ilgili olan bölümler daha ön planda olup öğretim programının kendisiyle ilgili kısımlar azaltılabilir, BES kavramı daha derinlemesine ele alınabilir diye düşünüyorum. Programın öğrenme alanları ve kazanım kısmı olduğu gibi yazılmış. Bu şekilde değil de öğrenme alanlarıyla kazanımların nasıl uygulanabileceği hakkında açıklama yapılsa daha iyi olurdu diye düşünüyorum" (2K11).

"Program yeniden yazılacak olsa okul şartlarını il ve ilçelerde bulunan okulların aynı imkânlarda olmadıklarını bazılarının spor salonu varken bazılarında olmadığını ön plana koyarak hazırlanabilirdi diyebilirim" (6E10).

"Program yeniden yazılacak olsa BES öğretmeni özelinde detaylı birkaç bilgi verilebilirdi. BES öğretmenleri programı incelerken motive olurdu diye düşünüyorum" (19E8).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

BES öğretmenlerinin ortaöğretim BES dersi öğretim programına ilişkin görüşlerinin incelenmesini amaçlayan bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Katılımcıların çoğunluğu BES dersi ortaöğretim programını dosyalarında bulundurmuşlardır ancak programa tam anlamıyla vakıf olmadıkları gözlemlenmiştir.

- Katılımcılar BES öğretim programını çoğunlukla eğitim-öğretimde uyguladıkları çalışmalarda yol gösterici olarak ifade etmişlerdir. Katılımcılar öğretim programını inceleyerek planlama ve uygulama aşamasında yararlandıklarını belirttiler. Katılımcıların yalnızca birkaçı öğretim programını tam anlamıyla doğru tanımlamıştır.

- Katılımcıların bazıları değerler ve yetkinliklerle ilgili bilgi sahibi olmazken bir kısmının da eksik bilgi sahibi olduğu görülmüştür.

- Katılımcılar öğretim programının perspektifinde yer alan kök değerleri derslerinde uyguladıklarını, kök değerlerin insanlığın temelini oluşturan davranışlar olduğunu belirtmişlerdir.

- Katılımcılar öğretim programının perspektifinde yer alan yetkinlikleri derslerinde zaman zaman uyguladıklarını belirtmişlerdir.

- Katılımcılar öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme kapsamında çok boyutlu ölçme ve değerlendirme yaptıklarını ifade etseler de içeriğe yönelik görüş beyan etmemişlerdir.

- Katılımcılar öğretim programında öğrencilerin bireysel gelişimlerini dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir.

- Özel öğrencisi bulunan katılımcılar planlamalarında özel öğrencileri dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir.

- BES dersinin özel amaçlarını katılımcılar genel olarak spor ile ilgili bilgi sahibi olma, milli manevi değerleri benimseme ve spor kültürü oluşturma şeklinde açıklamışlardır.

- Katılımcılar BES dersi öncesinde ısınma yaptırdıklarını soğuma egzersizlerini ders süresinin kısıtlılığından dolayı yapamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların soğumanın önemi konusunda yeterince duyarlı olmadığı gözlemlenmiştir.

- Katılımcıların çoğunluğu BES dersini uygularken; bütün öğrencilerin derse aktif katılımını sağladıklarını, sınıf mevcudu ve okul imkânlarını göz önünde bulundurduklarını ifade etmişlerdir.

- Zümre öğretmeni bulunan katılımcılar planlamalarda zümre öğretmenleriyle birlikte hareket ettiklerini ve gerektiğinde kazanımların seçilmesinde ve değiştirilmesinde istişare halinde olduklarını söylemişlerdir.

- Katılımcıların çoğunluğu öğrencilerin okul hekimi veya sağlık kurulları ile öğrencilerin sağlık kontrollerinden geçmesi ile ilgili bir çalışma yapamadıklarını ifade ettiler.

- Katılımcılar okul iş sağlığı ve güvenlik kurulları ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığını bu kurulların formalite icabı kurulduğunu belirttiler.

- Katılımcılar güncel ortaöğretim BES programını açık ve anlaşılır olarak ifade etmişlerdir. Program yeniden yazılacak olsa çoğu katılımcı herhangi bir öneri sunmazken bazı katılımcılar BES ile ilgili daha çok bilgi olması ve kazanımların daha açıklayıcı olması konusunda öneriler sunmuşlardır.

Araştırmadan elde edilen sonuca dayalı olarak öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Öğretmenlere güncel ortaöğretim BES dersi öğretim programını tanıtmak amacıyla, programların nasıl uygulayacaklarına ilişkin küçük kitapçıklar hazırlanıp, seminerler düzenlenerek programa yönelik bilgi düzeylerinin arttırılmasının sağlanması,

- Spor içinde oluşabilecek risk faktörleri göz önüne alındığında iş sağlığı ve güvenliği önemli olduğu için iş sağlığı ile ilgili denetim mekanizmasının arttırılması,

- BES öğretmenlerini yetiştiren eğitimcilerin, öğretim programını kavratmaya yönelik plânlama yapması, lisans programlarında öğretim programlarının daha iyi öğretilmesinin gerekliliği,

- Katılımcılar ısınma ve soğuma çalışmalarında yeterli zaman bulamadıklarını ifade ettikleri için ders saatlerinin arttırılması,

- Alanyazındaki çalışmaların sınırlı olduğundan yola çıkarak, bu alanda çalışan araştırmacıların farklı çalışmalar ile alana katkı sağlaması, farklı bölgelerdeki öğretmenlerle çalışılması, araştırma yapılan öğretmen sayısının arttırılması ve edinilen araştırma bulguları ile diğer paydaşların gerekli önlemleri alacak şekilde bilgilendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Ağaoğlu, E. (2006). *Sınıf yönetimiyle ilgili genel olgular*. Z. Kaya (Ed.). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem.

Ağırbaş, S.İ. ve Karakaya, Y.E. (2013). Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Motivasyon Düzeyleri, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2):349-360.

Akalın, F. (2006). *Sporcularda ani ölüm*. Türk Pediatri Arşivi.; 41: 131-8

Akgün, N.(1986). *Isınmanın Fizyolojisi. Egzersiz Fizyolojisi*. 2. Baskı, Bornova-İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi, 1986:330-2

Akyüz, Y. (2011). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi

Anderson, L. W. and Krathwohl, D. R. (Ed.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives.* New York: Longman

Aracı, H. (2006). *Öğretmen ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları

Arslan, Y. ve Altay, F. (2008). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders programı ve ders uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi, 19*(2), 63-79.

Aslan, S. (2018). *Ortaokul öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri*. Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanı. (516831)

Atlı, Y. (2019). Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile derste teknoloji kullanımına yönelik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Uşak Üniversitesi, Uşak.

Aydın, A. ve Tekneci, E. (2013). Zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 3(2), 1-12.*

Aygün, Y., ve Duyan, M. (2020). Çocuk ve Egzersiz. Baskı Uzunluğu. 215 sayfa · Dil. Türkçe · Yayıncı. Gece Kitaplığı.İnönü Üniversitesi

Bailey, R., Jones, S.M., Jacop, R., Madden, N. and Philips, D. (2012). Social, emotional and cognitive understanding and regulation in education (SECURE): Preschool program manual and curricula. *Doctoral Dissertation, Cambridge, MA*: Harvard University.

Bloom, B. S. (1979). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme* (Çev. Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Millî Eğitim Basım Evi.

Bloom, B. S. (2012). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, (Çeviren: Durmuş Ali Özçelik), Pegem Akademi, Ankara.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları*. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Caswell, H. L. and Campbell, D. S. (1935). *Curriculum development*. New York: American Book Co. 66.

Coyne, I. T. (1997). Sampling in Qualitative Research. Purposeful And Theoretical Sampling; Merging Or Clear Boundaries?. Journal of Advanced Nursing, 26(3), 623-630

Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. [*Qualitative research methods*]. M. Bütün & SB Demir, Trans.(Eds.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.

Çağlayan, G. N., ve Ağgön, E. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının temel felsefi ve genel amaçlarına yönelik öğretmen görüşleri, *Anatolia Sport Research, 2*(2), 26-32.

Çalışır, S.E. (2008). Sınıf öğretmenliği programında kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrenme stillerine uygunluğunun değerlendirilmesi (D. Kolb Örneği). *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Çapar, M. C., & Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22* (Özel Sayı 2), 295-312.

Çelenk, S., Tertemiz, N. ve Kalaycı, N. (Ed.). (2000). *İlköğretim programları ve gelişmeler.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Çiçek, Ş. (1998). ODTÜ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme Programının Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Çöndü, A. (1999). Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri. Ankara: Nobel.

Çumralıgil, B. (1995). Seçilmiş bazı illerdeki ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi öğretmeninin yapısı ve sorunları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dalaman, O. (2010). İlköğretim birinci kademede beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri. (*Doktora Tezi*). Niğde Üniversitesi https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Deacon, B. W. (2001). Physical education curriculum review *report*. (British Columbia: Ministry Of Education Curriculum Branch).

Demirel, Ö. (1992). Türkiye'de program geliştirme uygulamaları. H. O. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 27-43.

Demirel, Ö. (2014). *Eğitimde program geliştirme.* Ankara: Pegem Akademi.

Demirhan, G.(2003). Dünyada beden eğitimi öğretmeni yetiştirme. *Çağdaş Eğitim Der 300: 13-22. 121.*

Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A. ve Açıkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences, 19(3), 157–180.*

Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F. ve Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. Hacettepe Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(2), 57-68.*

Doğar, A. (2013). İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. Sınıflar) beden eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin yaklaşımlarının değerlendirilmesi. (Doktora tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Doğar, Y.ve Filiz, B.(2019). Beden eğitimi öğretmenleri ve örtük programı, Ankara, Gazi Kitabevi, 90-100.

Duman, T. (1991). Türkiye'de ortaöğretime öğretmen yetiştirme. M.E.B. (Milli Eğitim Bakanlığı) Yayınları. No: 2322. İstanbul

Eminoğlu, S. (2016). Öğrenme- Öğretme Yöntem ve Teknikleri. Çelenk, S. (Ed.). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Erdoğdu, M. (2009). İlköğretim 2. kademe beden eğitimi ders programının değerlendirilmesine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. (Doktora Tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Erdoğdu, M. ve Öçalan, M. (2010). İlköğretim 2.kademe beden eğitimi ders programının değerlendirilmesine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8(4), 151-162.*

Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Fink, J. and Siedentop, D. (1989). The development of routines, rules and expectations at the start of school year. *Journal of Teaching in Physical Education*, 8, 198-212

Gessmann, R.(1995). "Fair Play – Eine wichtige Erziehungsaufgabe und ihre Umsetzung im Sport Unterricht", Fairness und Fair Play, Hrsg.: Volker Gerhardt; Manfred Lämmer, 1. Aufl., Sankt Augustin: Academy-Verlag, s.138-155

Goddard, Y. L., Goddard, R. D. and Tschannen, M. (2007). A theoretical and empirical investigation of teacher collaboration for school improvement and student achievement in elementary schools. *Teacher's college record*, 109(4), 877-896

Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. New York: Sage Publications, Inc.

Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. The qualitative report, 8(4), 597-606.

Gözütok, F. D., Akgün, Ö. E. ve Karacaoğlu, Ö. C.(2005). İlköğretim programlarının öğretmen yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. Yeni ilköğretim programlarını değerlendirme sempozyumu. Kayseri, 14-16 Kasım.

Güllü, M.(2016). *Beden eğitimi öğretmenlerinden öğrencilerin beklentileri*. Ankara, Spor Yayınevi ve Kitabevi, 24

Güllü, M., Arslan, C., Görgüt, G. ve Uğraş, S. (2011). İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzunun incelenmesi. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi bildirileri, *Van/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 134-141. http:// ef dergi. yyu. edu. tr/ makaleler/ beden/ mehmet1. pdf* sayfasından erişilmiştir.

Gülpek, U. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının program okuryazarlık ve beden eğitimi öğretim yeterliliği düzeylerinin incelenmesi (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa

Gülüm, V. ve Bilir, P. (2011). Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(2).*

Gündoğdu, K. ve Şirinkan, A. (2011). Öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programı ve plânlarına ilişkin algıları. *İlköğretim Online Dergisi, 10(1), 144-159.*

Güneş, A. (2004). Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi. *İstanbul: Pegem*

Güngör, N. B. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyinin öğretmen profesyonelizmine olan etkisinde bilişsel esnekliğin aracılık rolü. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.

Gürol, M. ve Bavlı, B. (2015). Eğitim politikaları bağlamında eğitim programlarının değerlendirilmesi. A. Gümüş (Ed.), Türkiye'de eğitim politikaları içinde (s. 351-367). Ankara: Nobel.

Harmandar, H. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Hensley, L. (1997). Alternative assessment for Physical Education. *Journal of Physical Education. Recreation and Dance*. 68171. 19-24

Irzık, G. (2002). Bilgi toplumu mu enformasyon toplumu mu? Analitik-eleştirel bir yaklaşım. İ. Tekeli, S. Ç. Özoğlu, B. Akşit, G. Irzık, A. İnam (Yay. Haz.). Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar, Görüşler, Yorumlar, Eleştiriler Ve Tartışmalar içinde (ss. 57-62). Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları 3, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28261, 11 Nisan 2012. http://www.resmigazete.gov.tr /eskiler/2012.04.20120411-8.htm sayfasından erişilmiştir.

İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel.

Kale, R. ve Erşen, E. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Kandakai, T. L. ve King, K. A. (2002). Preservice teachers' perceived confidence in teaching school violence prevention. *American Journal of Health Behavior*, 26(5), 342-353.

Karaküçük, S.ve Yenel, F. (2000). Çevre ülkelerde beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğretimi veren yükseköğretim programlarının genel görünümü. İçinde: Yıldıran İ. (editör) 1. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Ankara, Sim Matbaacılık, 115-22

Kasapoğlu, K. (2020). Öğretmenlere yönelik algılanan eğitim programı okuryazarlığı ölçeği: bir ölçek geliştirme ve geçerleme çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2), 963-977.*

Koç, Y. ve Mutlu, A. (2021). Ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. Ö. Ağırbaş, İ. Uçan & B. Tatlısu (Editörler), *Her Yönüyle Spor Araştırmaları I* içinde (ss. 59-70). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Koçak, E. (1999). Erzurum ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. (*Yüksek lisans tezi*). Atatürk Üniversitesi https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Küçükahmet, L.(1997). *Eğitim programları ve öğretim*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Lincoln, Y. S. ve Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage

Lund, J. ve Tannehill, D. (2014). *Standards-Based Physical Education Curriculum Development.* (3. baskı). Burlington: Jones & Bartlett Publishers

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research. A guide to design and implementation.* San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Mesleki Yeterlik Kurumu. (2015). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. Ankara: Meslekî Yeterlilik Kurumu.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). İlköğretim beden eğitimi dersi (1–8. sınıflar) öğretim programı. http:// TTKB. MEB. Gov. tr/ www/ öğretim- programları/ icerik72 sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). Ortaöğretim beden eğitimi dersi (9–12. sınıflar) öğretim programı http://ttkb.MEB.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72 sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). Beden eğitimi ve spor dersi (ortaokul 5-8. sınıflar) öğretim programı. http:// TTKB. MEB. Gov. tr/ www/ öğretim- programları/ içerik /72 sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). (MEB) *Tebliğler Dergisi* (2017). http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuemsayilar/viewcategory/ 85.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). https:// sgb. meb. gov. tr/ meb_ iys_ dosyalar /2018_12/27095218_2018_ meb_ byte_ sunuyu_ genel_ kurul_ 2018

Morpa Spor Ansiklopedisi. (1997). İstanbul: Morpa Kültür.

Oliva, P. F. (2005). Developing the curriculum (sixth edition). United States of America: Pearson Education.

Özçelik, D. A. (1998). *Eğitim Programları ve Öğretim (Genel Öğretim Yöntemleri),* Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özden, Y. (2000). Öğrenme ve öğretme. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Pehlevan, Z., Temel, C. ve Kangalgil, M. (2019). Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin mezunların görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 27(3), 1209-1222. DOI: 10,24106/kefdergi.2948*

Sabah, S. ve Çankaya, S. (2020). "Kaynaştırma Eğitim Sistemine Yönelik Paydaş Görüşleri: Durum Çalışması". *Turkish Studies-Educational Sciences*. 15(3), 2019-2032.

Sallis, JF. ve McKenzie, TL. (1991). Halk sağlığında beden eğitiminin rolü. *Egzersiz ve Spor için Üç Aylık Araştırma*, 62, 124-137.

Schechter, C. ve Tschannen Moran, M. (2006). Teachers' sense of collective efficacy: An international view. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 480-489.

Seçer, İ. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci. SPSS ve Lısrel Uygulamaları*. 1.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Selvi, K. (2017, 26-28 Ekim). Öğretmenlerin Program Yeterlikleri. Paper presented at the 5. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Muğla Marmaris.

Singleton, E. (2003). Rules? Relationship? A feminist analysis of competition and fair play in physical education. *quest (Human Kinetics),* 55. 193-239.

Sural, S. ve Dedebali, N. C. (2018). A Study of curriculum literacy and information literacy levels of teacher candidates in department of social sciences education. *European Journal of Educational Research,* 7(2), 303-317.

Şimşek, F., Ulukol, B., Berberoğlu, M., Gülnar, S.B., Adıyaman, P. ve Öcal, G. (2005). Ankara'da Bir ilköğretim Okulu ve Lisede Obezite Sıklığı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası,* Sayı, 58, s. 163-166.

Şimşek, S. (2015). Eğitimle ilgili temel kavramlar. *Eğitim Bilimlerine Giriş*. (Ed: Saylan, N). (Gözden Geçirilmiş 9. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şirin, E. F. (2009). Yeni ilköğretim beden eğitimi dersi (6. sınıf) öğretim programının uygulanabilirlik düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *BESBD*, 4(2), 92-102.

Şirinkan, A. ve Erciş, S. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri ve ölçme–değerlendirme kriterlerinin araştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(3).*

Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. Beden Eğitimi Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (2017). https :// oygm. meb. gov. tr/ Meb_ iys_ dosyalar / 2017_ 11/ 06160702_ 11 öğretmen_ Yeterlikleri_ Kitabı_ beden_ eğitimi_ öğretmeni_ özel_ alan_ yeterlikleri ilköğretim _parça_14.pdf Son Erişim Tarihi 28.06.2020.

Tamer, K. ve Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan.

Tezcan, M.(1982). Atatürk ve Spor. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 40, 19-116.*

Tokat, S. (2013). Beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği üzerine görüşlerinin incelenmesi. (*Yüksek lisans tezi*). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Tutkun, Ö. F. ve Okay, S. (2012). Bloom 'un yenilenmiş taksonomisi üzerine genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education,* 1(3), 14-22.

Türkoğlu, Ç. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi dersi alan lise öğrencilerinin çevresel boş zaman etkinliklerine katılımlarının çevreye yönelik tutumları ile ilişkisi. Ankara ili Sincan ilçesi örneği. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi,* Ankara

Türkoğlu, Ç. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ünlü, H. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri ve sınıf yönetimi davranışları. *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünlü, H.,Sünbül, M. ve Aydos, L. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin birlikte çalışma yeterlikleri. *Milli Eğitim Dergisi, 39(184), 192-2002.*

Ürper, Y. (2015). *Girişimcilik kavramı, çeşitleri ve girişimcilikte etik. girişimcilik ve iş kurma.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Weatherson, KA., McKay, R., Gainforth, HL. and Jung, M. E. (2017). Barriers and facilitators to the implementation of a school-based physical activity policy in Canada: application of the theoretical domains framework. *BMC public health*, 17(1), 835.

Yavaş, M. ve İlhan, A. (1996). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Melisa Matbaacılık

Yenipınar, Ş. (2018) Okul Müdürlerinin Zümre Çalışmalarını Yönetebilme Durumu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(4), 2447-2474.*

Yetim, A. (2011). *Sosyoloji ve Spor*, Ankara, Berikan Matbaacılık, 167

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, D.D. (2004). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel.

Yıldız, E. ve Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî yeterlikleri ve kullandıkları öğretim yöntemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences, 5(1), 61-76.*

Yıldız, M.(2019).Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.

Yılmaz, H. (2018). İlkokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtma düzeyleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu

Yolcu, H. (2010). *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi*. Ankara: Anı.

Yolcu, İ. (1992). Eğitimin bütünlüğü içinde beden eğitimi ve sporun yeri ve önemi. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. Ankara: MEB.

Yüksel, S. (2003). *Türkiye'de program geliştirme çalışmaları ve sorunları*. *Milli eğitim dergisi, 158.*

EKLER

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ
1.2.1. Değerlerimiz
1.2.2. Yetkinlikler
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI
1.5. SONUÇ
2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI
2.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI
2.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ
2.3.ÖĞRETİM PROGRAMININ UGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR
2.4.ÖĞRETİM PROGRAMININ KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU
3. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI
3.1.KAZANIMLARIN YAPISI
3.2.ÖĞRETİM PROGRAMININ SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
9. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
10. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
11. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
12. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

1 MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızîdir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. "Eğitim programı"; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde* (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1) *Anadilde iletişim:* Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2) *Yabancı dillerde iletişim:* Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3) *Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler:* Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

   Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) *Dijital yetkinlik:* İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) *Öğrenmeyi öğrenme:* Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler:* Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) *İnisiyatif alma ve girişimcilik:* Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) *Kültürel farkındalık ve ifade:* Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin "herkese uygun", "herkes için geçerli ve standart olması" insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece "bilme (düşünce)" için değil, "hissetme (duygu)" ve "yapma (eylem)" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.

Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtımsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönlenme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki

farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

1.5. SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükûmet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- İllerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- Branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- Eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

2 BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Günümüzde beden eğitimi ve spor, yetişmekte olan nesillere fikren ve bedenen sağlık kazandıran bir faaliyet alanı olarak kabul edilmektedir. Beden eğitimi ve spor; eğitim programlarının bütünleyici bir parçası olması nedeniyle öğrencilerin fiziksel aktiviteler aracılığıyla psikomotor, bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanda gelişimine, sosyal yaşantısının içinde sporu hayat tarzı hâline getirmesine, okul dışı serbest zamanlarını kültürel ve sportif etkinliklerle değerlendirmesine katkıda bulunur.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencinin;

1. Dünyada ve Türkiye'de sporun tarihsel gelişimi hakkında bilgi sahibi olması,
2. Fiziksel etkinliklere katılım yoluyla hareket, bilgi ve becerilerini geliştirmesi ve bu becerileri alışkanlık hâline getirmesi,
3. Türk spor tarihinde başarılı olmuş sporcuları tanıması,
4. Sportif etkinlikler yoluyla spor kültürü edinmesi, spora özgü kuralları, bilgi ve becerileri uygulayabilmesi ve bu becerileri yaşantısında olumlu olarak kullanabilmesi,
5. Engellilerin ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin bedensel, sosyal ve ruhsal olarak gelişmesinde sportif etkinliklerin rolünü ve önemini kavraması,
6. Millî bayramların ve kurtuluş günlerinin anlamını, önemini kavraması ve bu kutlamalara katılmaya gönüllü olması,
7. Atatürk'ün ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spor ile ilgili düşüncelerini özümsemesi,
8. Spor organizasyonlarına katılım yoluyla spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetişmesi,
9. Düzenli etkin katılım ile sağlığı güçlendirici bilgi ve becerileri hayatında ve kişisel gelişiminde kullanabilmesi,
10. Beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen alışkanlık ve bağımlılıklardan uzak durması,
11. Başkalarının varlığını da kabul ederek onlara karşı her zaman dürüst, saygılı "adil oyun (fair play)" davranışta bulunması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi,
12. Spor alanında faaliyet gösteren meslek grupları hakkında bilgi sahibi olması amaçlanmaktadır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

- Dayanıklılık
- Çabukluk
- Esneklik
- Hareketlilik
- Koordinasyon
- Kuvvet
- Ritim

2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1- Hareket yetkinliği öğrenme alanında yer verilen seçili sporla ilgili kazanımlardaki branşlar; atletizm, badminton, basketbol, bisiklet, bocce, boks, dama, dağcılık, dart, eskrim, futbol, futsal, güreş, halter, halk dansları, hentbol, jimnastik, judo, karate, kayak, masa tenisi, modern danslar, oryantiring, okçuluk, satranç, su doku, su sporları, tenis, trekking, voleybol, yüzme, etnospor branşları vb. olarak belirlenebilir.

2- Her sınıf düzeyinde birden fazla branş seçilmeli; öğrencilerin ilgi ve istekleri, öğrencilerin maksimum seviyede katılımının sağlanması gerekliliği de dikkate alınarak yıllık plan yapılmalıdır.

3- Yapılacak çalışmanın türü ne olursa olsun çalışmaya aktif katılacak eklem ve kas gruplarına yönelik yeterli ısınma (aktif ısınma ağırlıklı olmak üzere) yaptırılmalı, ısınma hareketleri alışkanlık hâline getirilmeli ve asla ihmal edilmemelidir. Çalışmaların sonunda mutlaka soğuma egzersizleri yapılmalıdır.

4- Okul türüne ve okul şartlarına göre zümre öğretmenleri tarafından kazanımların seçilmesinde ve işleniş sıralamasında değişiklik yapılabilir.

5- Öğrencilerin, öğretim yılı başında okul yönetimi tarafından okul hekimi veya sağlık merkezleri ile iş birliği yapılarak sağlık kontrolünden geçirilmesi önerilir.

6- Öğretmenler, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereği okullarda kurulan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları ile iş birliği yapmalıdır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

2.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

9. SINIF

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran (%)
HAREKET YETKİNLİĞİ	HAREKET BECERİLERİ	8	22	31
	HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	12	26	36
	HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ	2	4	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK	2	3	4
	FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	6	7	10
	KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ	5	5	7
	SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI	6	5	7
TOPLAM		41	72	100

10. SINIF

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran (%)
HAREKET YETKİNLİĞİ	HAREKET BECERİLERİ	9	20	28
	HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	11	25	35
	HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ	2	4	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK	2	3	4
	FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	5	8	11
	KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ	4	6	8
	SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI	6	6	9
TOPLAM		39	72	100

11. SINIF

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran (%)
HAREKET YETKİNLİĞİ	HAREKET BECERİLERİ	4	16	22
	HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ İLE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	11	24	34
	HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ	2	4	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK	1	4	5
	FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	6	10	14
	KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ	2	6	8
	SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI	7	8	12
TOPLAM		33	72	100

12. SINIF

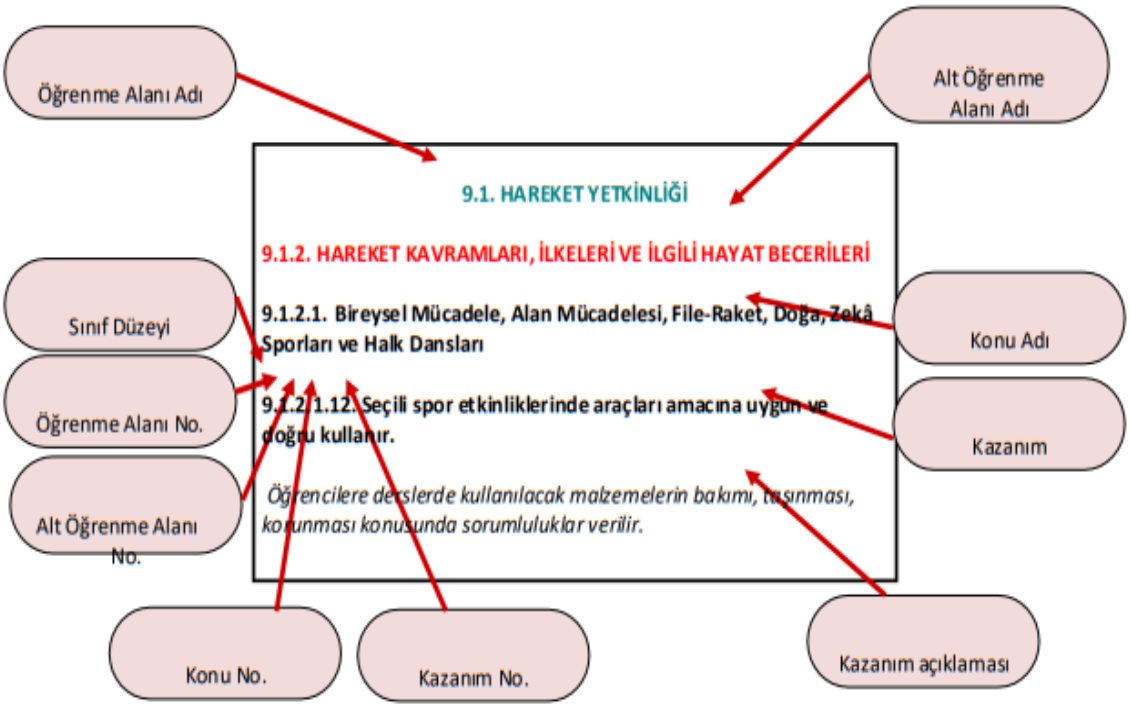
Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran (%)
HAREKET YETKİNLİĞİ	HAREKET BECERİLERİ	4	16	23
	HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	11	23	32
	HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ	2	4	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK	2	5	7
	FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ	5	10	13
	KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ	2	6	9
	SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI	5	8	11
TOPLAM		31	72	100

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

3 BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

3.1. ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARININ YAPISI

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nda 2 öğrenme alanı ve 7 alt öğrenme alanı bulunmaktadır. Öğretim Programının yapısı şematik olarak aşağıda sunulmuştur.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9.1. HAREKET YETKİNLİĞİ

9.1.1. HAREKET BECERİLERİ

9.1.1.1. Serbest Hareketler

9.1.1.1.1. Sporda ısınma ve soğuma egzersizlerinin önemini açıklar.

Isınmanın sakatlanmaları önleyici özelliğine ve performansa olan olumlu etkilerine vurgu yapılır. Soğumanın egzersiz sonrası toparlanmadaki etkisi vurgulanır.

9.1.1.1.2. Sıralanma ve dizilişleri açıklar.

Sıralanma ve dizilişlerin dersin başında, işlenişinde, sonunda ve törenlerde kullanılması hakkında yönlendirme yapılır.

9.1.1.1.3. Temel jimnastik duruşlarını açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak temel jimnastik duruşları ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

9.1.1.1.4. Serbest hareketleri bireysel olarak uygular.

Öğrencilerin değişik şekillerde yürüme, koşma, sıçrama alıştırmalarını bireysel olarak uygulamaları sağlanır.

9.1.1.2. Ritmik Hareketler

9.1.1.2.1. Ritmin önemini ifade eder.

Öğrencilerde dersin içinde yapılan hareketlerin belli bir ritmi olduğu konusunda farkındalık oluşturulur.

9.1.1.2.2. Görsel-işitsel uyaranlarla hareketleri uygular.

Görsel-işitsel uyaranlarla (zil, düdük, ses vb.) harekete geçme çalışmaları yapılır.

9.1.1.2.3. Zamana, dirence ve mesafeye karşı farklı ritim çalışmalarını uygular.

Görsel-işitsel uyaranlarla (zil, düdük, ses vb.) harekete geçme çalışmaları yapılır.

9.1.1.3. Oyun ve Drama

9.1.1.3.1. Oyun ve drama yoluyla kendini ifade etmenin önemini açıklar.

Öğrenciler, kişisel özelliklerinin ortaya çıkartılacağı doğaçlama oyunlara yönlendirilir.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

9.1.2. HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

9.1.2.1. Bireysel Mücadele, Alan Mücadelesi, File-Raket, Doğa, Zekâ Sporları ve Halk Dansları

9.1.2.1.1. Seçili spor dalına özgü ısınma hareketlerini uygular.

9.1.1.1.1. Kazanımı ile ilişkilendirilir.

9.1.2.1.2. Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak seçili spor dalı ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

9.1.2.1.3. Seçili spor dalına özgü kuralları uygular.

9.1.2.1.4. Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar.

9.1.2.1.5. Seçili spor dalına özgü temel hareketleri uygular.

9.1.2.1.6. Seçili spor dalına özgü birleşik hareketleri uygular.

9.1.2.1.7. Seçili spor dalına özgü etkinliklerde kendisi ve çevresi ile ilgili güvenlik önlemlerini alır.

Seçili spor dalına özgü etkinliklerde, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilir ve güvenlik önlemleri almaları konusunda rehberlik edilir.

9.1.2.1.8. Seçili spor etkinliklerinde kontrollü davranış ve adil oyun ilkelerini açıklar.

9.1.2.1.9. Seçili spor dalına özgü hareket kalıplarını ritim-müzik eşliğinde uygular.

a. İnsan hayatının rutin hareketlerinin (yürüme, oturma, kalkma, dönme, sıçrama vb.) abartılarak dans hâline getirilmesi istenir.

b. Spor etkinliği esnasında yapılan hareketlerin (koşma, atlama, alet kullanma vb.) abartılarak serbest figürler üretilmesi istenir.

9.1.2.1.10. Seçili spor etkinliklerinde rekabet ve iş birliği içerisinde hareket eder.

9.1.2.1.11. Seçili spor etkinliklerinde kendine güven duygusunun önemini açıklar.

9.1.2.1.12. Seçili spor etkinliklerinde araçları amacına uygun ve doğru kullanır.

Öğrencilere derslerde kullanılacak malzemelerin bakımı, taşınması, korunması konusunda sorumluluklar verilir.

9.1.3. HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ

9.1.3.1. Spor Dallarına Özgü Strateji ve Taktik

9.1.3.1.1. Seçili spor dalına özgü savunma hareketlerini uygular.

9.1.3.1.2. Seçili spor dalına özgü hücum hareketlerini uygular.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

9.2. AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT

9.2.1. DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK

9.2.1.1. Hayat Boyu Egzersiz

9.2.1.1.1. Sağlıklı hayatın önemini açıklar.

Düzenli fiziksel etkinlikler yapmanın hayat kalitesine olumlu etkileri hakkında araştırma yapılması ve bu araştırmaların paylaşılması istenir.

9.2.1.1.2. Fiziksel uygunluğu geliştirmek için düzenli fiziksel etkinlikler yapmanın önemini açıklar.

9.2.2. FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

9.2.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri

9.2.2.1.1. Serbest zaman kavramını açıklar.

Öğrencilerden serbest zaman etkinliklerinin kişisel faydaları hakkında araştırma yapmaları istenir.

9.2.2.2. Fiziksel Gelişim Gözlemi

9.2.2.2.1. Fiziksel gelişimi hakkında bilgi almanın gerekliliğini açıklar.

Fiziksel gelişim hususunda mahremiyete saygı duyulması gerekliliğinden bahsedilir.

9.2.2.3. Temel Sağlık Bilgisi

9.2.2.3.1. Sağlıklı beslenme ile fiziksel etkinlik arasındaki ilişkiyi açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak obezite, sağlıklı beslenme ve fiziksel etkinlikler ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

9.2.2.3.2. Temel ilk yardım uygulamalarını açıklar.

Koruma, kurtarma, bildirme kavramları üzerinde durulur.

9.2.2.3.3. Kişisel bakımın ve temizliğin önemini açıklar.

9.2.2.3.4. Spor yaparken uygun giyinmenin sağlık açısından önemini açıklar.

9.2.3. KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ

9.2.3.1. Atatürk ve Spor

9.2.3.1.1. Atatürk'ün sözlerinden hareketle Atatürk'ün spora ve sporcuya verdiği önemi açıklar.

9.2.3.2. Tören ve Kutlamalar

9.2.3.2.1. Tören ve kutlamalarda yapılan okul içi ve okul dışı etkinliklerin önemini açıklar.

9.2.3.2.2. Tören ve kutlamalarda verilen komutları uygular.

9.2.3.3. Türk Spor Tarihi ve Örnek Sporcularımız

9.2.3.3.1. Türk tarihinde yapılan spor türlerini açıklar.

"Tepük, gürz, kılıç-kalkan, avcılık, gökbörü, beyge, cirit, güreş, okçuluk, cündilik" gibi spor türleri üzerinde durulur.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

9.2.3.3.2. Türk spor tarihine katkıda bulunmuş şahsiyetleri tanır.

Türk spor tarihine katkıda bulunmuş spor şahsiyetleri tanıtılır. Spor dallarında başarılı olabilmek için çalışkanlığın, azmin ve kararlılığın gerekliliği vurgulanır.

9.2.4. SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI

9.2.4.1. Türkiye'de ve Dünyada Spor

9.2.4.1.1. Sporun tarihsel gelişimini açıklar.

Sporun dünyadaki gelişimi hakkında bilişim teknolojileri kullanılarak araştırma yapılması sağlanır.

9.2.4.1.2. Güncel spor olaylarını takip eder.

9.2.4.2. Spor Ahlakı

9.2.4.2.1. Sporda erdemlilik kavramını açıklar.

9.2.4.2.2. Spor ve ahlak arasındaki ilişkiyi açıklar.

9.2.4.3. Ulusal ve Uluslararası Spor Organizasyonları

9.2.4.3.1. Spor organizasyonunun amacını açıklar.

Spor organizasyonları hakkında bilişim teknolojileri kullanılarak araştırma yapılması sağlanır.

9.2.4.3.2. Olimpiyat oyunlarının tarihsel gelişimini açıklar.

Olimpiyat oyunlarının tarihçesi hakkında bilişim teknolojileri kullanılarak araştırma yapılması sağlanır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

10. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.1. HAREKET YETKİNLİĞİ

10.1.1. HAREKET BECERİLERİ

10.1.1.1. Serbest Hareketler

10.1.1.1.1. Sporda ısınma ve soğuma egzersizlerinin temel ilkelerini uygular.

Uyarılar ile ısınmanın belli bir sıra takip etmesi, kolaydan zora olması ve yapılan etkinlikler sonrası aktif soğuma egzersizlerinin yapılması sağlanır.

10.1.1.1.2. Sıralanma ve dizilişlerle ilgili komutları uygular.

10.1.1.1.3. Temel jimnastik duruşlarını uygular.

10.1.1.1.4. Serbest hareketleri eşli olarak uygular.

Öğrencilerin değişik şekillerde yürüme, koşma, sıçrama alıştırmalarını eşli olarak uygulamaları sağlanır.

10.1.1.2. Ritmik Hareketler

10.1.1.2.1. Ritimle hareketleri yapar.

Yürüme, koşma, sıçrama hareketlerini belli bir ritimle yapmaları istenir.

10.1.1.2.2. Fiziksel etkinlikleri ritmik bir şekilde uygular.

Sportif becerilerde kullanılan, ritimlerle ilişkili hareketlere benzer olanların bulunması ve gösterilmesi sağlanır (kayma adımı vb.).

10.1.1.2.3. Zamana, dirence ve mesafeye karşı bireysel hareketleri uygular.

Koordinasyon parkurunda motorik özelliklerin geliştirilmesi sağlanır.

10.1.1.3. Oyun ve Drama

10.1.1.3.1. Oyun ve drama yoluyla kendini ifade eder.

Öğrencilerden kendilerini etkileyen herhangi bir güncel olayı, müzik eşliğinde sadece vücut hareketlerini kullanarak kısa süreli drama örnekleri ile anlatmaya çalışmaları istenir.

10.1.1.3.2. Oyun yoluyla stratejiler geliştirmenin önemini açıklar.

Oyuna başlamadan önce gruplara kendi stratejilerini belirlemeleri için zaman verilir.

10.1.2. HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

10.1.2.1. Bireysel Mücadele, Alan mücadelesi, File-Raket, Doğa, Zekâ Sporları ve Halk Dansları

10.1.2.1.1. Seçili spor dalına özgü ısınma hareketlerini uygular.

10.1.2.1.2. Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak seçili spor dalı ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

10.1.2.1.3. Seçili spor dalına özgü kuralları uygular.

10.1.2.1.4. Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar.

10.1.2.1.5. Seçili spor dalına özgü temel hareketleri uygular.

10.1.2.1.6. Seçili spor dalına özgü birleşik hareketleri uygular.

10.1.2.1.7. Seçili spor dalına özgü etkinliklerde kendisi ve çevresi ile ilgili güvenlik önlemleri alır.

Seçili spor dalına özgü etkinliklerde, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilir ve güvenlik önlemleri almaları konusunda rehberlik edilir.

10.1.2.1.8. Seçili spor etkinliklerinde dürüstlük ve adil olma ilkelerini açıklar.

10.1.2.1.9. Seçili spor dalına özgü hareket kalıplarını kullanarak farklı kompozisyonlar oluşturur.

10.1.2.1.10. Seçili spor etkinliklerinde arkadaşlık ve dostluk ilkelerine uygun hareket eder.

Bireysel farklılıklara karşı saygılı ve anlayışlı davranmanın gerekliliği vurgulanır.

10.1.2.1.11. Seçili spor etkinliklerinde araçları amacına uygun ve doğru kullanır.

Derslerde kullanılacak malzemelerin bakımı, taşınması ve korunması hususunda öğrencilerin bilinçli hareket etmelerinin önemine vurgu yapılır.

10.1.3. HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ

10.1.3.1. Spor Dallarına Özgü Strateji ve Taktik

10.1.3.1.1. Seçili spor dalına özgü savunma hareketlerini uygular.

10.1.3.1.2. Seçili spor dalına özgü hücum hareketlerini uygular.

10.2. AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT

10.2.1. DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK

10.2.1.1. Hayat Boyu Egzersiz

10.2.1.1.1. Sağlıklı hayat için düzenli fiziksel etkinlikler yapar.

10.2.1.1.2. Hayat boyu spor için çevresindeki fırsatları kullanır.

10.2.2. FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

10.2.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri

10.2.2.1.1. Serbest zaman ve spor ilişkisini açıklar.

Serbest zamanlarını spor yaparak değerlendirmenin pozitif yönleri üzerinde durulur.

10.2.2.2. Fiziksel Gelişim Gözlemi

10.2.2.2.1. Fiziksel gelişimi hakkında bilgi almak için periyodik olarak testlere katılmanın önemini açıklar.

10.2.2.3. Temel Sağlık Bilgisi

10.2.2.3.1. Sağlıklı beslenme ile ilgili bilgilerin doğru bilgi kaynaklarından alınmasının önemini açıklar.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

10.2.2.3.2. Spor sakatlanmalarını önlemeye ilişkin ilkeleri uygular.

10.1.2.1.7. Kazanımı ile ilişkilendirilir.

10.2.2.3.3. Kişisel bakımını ve temizliğini yapar.

10.2.3. KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ

10.2.3.1. Atatürk ve Spor

10.2.3.1.1. Atatürk'ün sporla ilgili sözlerinden oluşan poster hazırlar.

10.2.3.2. Tören ve Kutlamalar

10.2.3.2.1. Tören ve kutlamalarda yapılan okul içi ve okul dışı etkinlik ve törenlerde görev alır.

10.2.3.3. Türk Spor Tarihi ve Örnek Sporcularımız

10.2.3.3.1. Tarihte kurulan Türk devletlerinde spora verilen önemi açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak tarihte kurulan Türk devletlerinde spora verilen önem ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

10.2.3.3.2. Olimpiyatlarda başarı elde etmiş Türk sporcularını tanır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak olimpiyatlarda başarı elde etmiş Türk sporcuları ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

10.2.4. SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI

10.2.4.1. Türkiye'de ve Dünyada Spor

10.2.4.1.1. Ulusal sporun tarihsel gelişimini açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak devletin ve özel sektörün ulusal sporumuzun geliştirilmesi için hangi çalışmaları yaptığı ile ilgili araştırma yapılması istenir.

10.2.4.1.2. Spor alanında faaliyet gösteren meslek gruplarını tanır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük, spor yöneticiliği gibi meslekler hakkında araştırma yapılması sağlanır.

10.2.4.2. Spor Ahlakı

10.2.4.2.1. Sporda adil oyun kavramını açıklar.

10.2.4.2.2. Sporda ahlaklı olmanın gerekliliğini açıklar.

10.2.4.3. Ulusal ve Uluslararası Spor Organizasyonları

10.2.4.3.1. Yurt içi spor organizasyonlarının amaçlarını açıklar.

10.2.4.3.2. Spor organizasyonlarına katılmanın önemini açıklar.

Öğrenciler okullarda ve ilde yapılacak organizasyonlara katılmaları konusunda teşvik edilir.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

11. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. HAREKET YETKİNLİĞİ

11.1.1. HAREKET BECERİLERİ

11.1.1.1. Serbest Hareketler

11.1.1.1.1. Serbest hareketleri grup hâlinde uygular.

Grupları oluştururken güç dengesine dikkat edilmelidir.

11.1.1.2. Ritmik Hareketler

11.1.1.2.1. Fiziksel etkinlikleri koordineli bir şekilde yapar.

Öğrencilerin koordinasyon parkurunda çalışmaları sağlanır.

11.1.1.2.2. Verilen ritme uygun hareketi kompozisyon içerisinde yapar.

Basit bir ritim eşliğinde dört veya sekiz sayılı hareketlerin tüm sınıfla uygulanması sağlanarak bir sonraki aşamada kendi ritim, hareket ve kompozisyonlarını yapmaları istenir.

11.1.1.3. Oyun ve Drama

11.1.1.3.1. Oyun yoluyla stratejiler geliştirerek uygular.

Öğrencilerin oyun içinde gelişen problemleri çözerek yeni stratejileri kurallara bağlı olarak uygulamasına dikkat edilmelidir.

11.1.2. HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

11.1.2.1. Bireysel Mücadele, Alan Mücadelesi, File-Raket, Doğa, Zekâ Sporları ve Halk Dansları

11.1.2.1.1. Seçili spor dalına özgü ısınma hareketlerini uygular.

11.1.2.1.2. Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak seçili spor dalı ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

11.1.2.1.3. Seçili spor dalına özgü kuralları uygular.

11.1.2.1.4. Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar.

11.1.2.1.5. Seçili spor dalına özgü temel hareketleri uygular.

11.1.2.1.6. Seçili spor dalına özgü birleşik hareketleri uygular.

11.1.2.1.7. Seçili spor dalına özgü etkinliklerde kendisi ve çevresi ile ilgili güvenlik önlemlerini alır.

Seçili spor dalına özgü etkinliklerde, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilir ve güvenlik önlemleri almaları konusunda rehberlik edilir.

11.1.2.1.8. Seçili spor etkinliklerinde takım ruhu ilkelerini uygular.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

11.1.2.1.9. Seçili spor dalına özgü yöresel müzikleri, geleneksel oyunları ve halk danslarını tanır.

Ülkemizin kültür zenginliği ve bu zenginliğe sahip çıkmanın gerekliliği vurgulanır.

11.1.2.1.10. Seçili spor etkinliklerinde empati kurarak hareket eder.

11.1.2.1.11. Seçili spor etkinliklerinde araçları amacına uygun ve doğru kullanır.

Derslerde kullanılacak malzemelerin bakımı, taşınması, korunması hususunda öğrencilerin bilinçli hareket etmelerinin önemi vurgulanır.

11.1.3. HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ

11.1.3.1. Spor Dallarına Özgü Strateji ve Taktik

11.1.3.1.1. Seçili spor dalına özgü savunma hareketlerini uygular.

11.1.3.1.2. Seçili spor dalına özgü hücum hareketlerini uygular.

11.2. AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT

11.2.1. DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK

11.2.1.1. Hayat Boyu Egzersiz

11.2.1.1.1. Fiziksel uygunluğu geliştirmek için düzenli fiziksel etkinlikler yapar.

11.2.2. FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

11.2.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri

11.2.2.1.1. Serbest zaman etkinliklerinin birey açısından yararlarını açıklar.

Serbest zamanları spor yaparak değerlendirmenin birey açısından pozitif yönleri üzerinde durulur.

11.2.2.1.2. Serbest zaman etkinliklerinin sosyal hayata etkisini açıklar.

11.2.2.2. Fiziksel Gelişim Gözlemi

11.2.2.2.1. Fiziksel gelişimi hakkında bilgi almak için periyodik olarak testlere katılır.

11.2.2.2.2. Kendisine uygun fiziksel etkinlik hedefleri belirler.

11.2.2.3. Temel Sağlık Bilgisi

11.2.2.3.1. Sağlıklı beslenmenin temel ilkelerini açıklar.

11.2.2.3.2. Beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen alışkanlık ve bağımlılıkların zararlarını açıklar.

11.2.3. KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ

11.2.3.1. Atatürk ve Spor

11.2.3.1.1. Atatürk'ün ilgilendiği spor dallarını tanıtan sunu hazırlar.

Atatürk'ün güreş, yüzme, futbol ve diğer spor dallarına olan ilgisi üzerinde durulur.

11.2.3.2. Tören ve Kutlamalar

11.2.3.2.1. Belirli gün ve haftalarla ilgili düzenlenen etkinlik ve törenlere katılır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

11.2.4. SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI

11.2.4.1. Türkiye'de ve Dünyada Spor

11.2.4.1.1. Sporun toplum üzerindeki etkisini açıklar.

Öğrencilerin tarih boyunca insanların neden spor yaptığı, sporu hangi amaçla kullandığı konularında araştırma yapmaları sağlanır.

11.2.4.2. Spor Ahlakı

11.2.4.2.1. Dopingin sporcular üzerindeki olumsuz etkilerini açıklar.

Uyarıcı etkisi olan maddelerin aşırı kullanılmasının insan vücuduna olan zararları hakkında bilgi verilir.

11.2.4.2.2. Sporda dürüst olmanın gerekliliğini açıklar.

11.2.4.3. Ulusal ve Uluslararası Spor Organizasyonları

11.2.4.3.1. Uluslararası spor organizasyonlarının amaçlarını açıklar.

11.2.4.3.2. Olimpiyat oyunları ve spor organizasyonlarının ev sahibi ülkeler üzerindeki etkilerini açıklar.

Olimpiyat oyunlarında ve spor organizasyonlarında spor federasyonlarına düşen görevler hakkında araştırma yapılması istenir. Olimpiyat oyunları ve spor organizasyonlarında kullanılan spor tesisleri hakkında araştırma yapılması ve bu araştırmaların paylaşılması sağlanır.

11.2.4.4. Sporda Centilmenlik

11.2.4.4.1. Centilmenlik kavramını açıklar.

11.2.4.4.2. Sporda centilmenliğin gerekliliğini ifade eder.

Sporda şiddet ve saldırganlığı önlemek için alınabilecek tedbirler, sporseverlerin sergilemeleri gereken tutum ve davranışlar hakkında görüş alışverişinde bulunulması sağlanır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

12. SINIF ÖĞRENME ALANI, ALT ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. HAREKET YETKİNLİĞİ

12.1.1. HAREKET BECERİLERİ

12.1.1.1. Serbest Hareketler

12.1.1.1.1. Serbest hareketleri aletle uygular.

Aletlerle çalışılırken gerekli güvenlik önlemlerinin alınması sağlanmalıdır.

12.1.1.2. Ritmik Hareketler

12.1.1.2.1. Fiziksel etkinlikler yaparak koordinasyonunu geliştirir.

Temel dans ve step hareketlerini kullanarak el-ayak ve vücut koordinasyonunun gelişmesi sağlanır.

12.1.1.3. Oyun ve Drama

12.1.1.3.1. Eğitsel oyunlar planlar.

Eğitsel oyunun seçilmesi ve planlanmasına öğrencilerle birlikte karar verilir.

12.1.1.3.2. Planladığı eğitsel oyunu uygular.

Eğitsel oyunu yönetme aşamasında sadece rehberlik yapılmalıdır.

12.1.2. HAREKET KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

12.1.2.1. Bireysel Mücadele, Alan Mücadelesi, File-Raket, Doğa, Zekâ Sporları ve Halk Dansları

12.1.2.1.1. Seçili spor dalına özgü ısınma hareketlerini uygular.

12.1.2.1.2. Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak seçili spor dalı ile ilgili araştırma yapılması sağlanır.

12.1.2.1.3. Seçili spor dalına özgü kuralları uygular.

12.1.2.1.4. Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar.

12.1.2.1.5. Seçili spor dalına özgü temel hareketleri uygular.

12.1.2.1.6. Seçili spor dalına özgü birleşik hareketleri uygular.

12.1.2.1.7. Seçili spor dalına özgü etkinliklerde kendisi ve çevresi ile ilgili güvenlik önlemlerini alır.

Seçili spor dalına özgü etkinliklerde, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilir ve güvenlik önlemleri almaları konusunda rehberlik edilir.

12.1.2.1.8. Seçili spor etkinliklerini sorumluluk alarak uygular.

Seçili spor etkinliklerinde, seçilecek branşa özgü hareketler uygulanırken öğrencilere görev verilerek öğrencilerin sorumluluk alması sağlanır.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

12.1.2.1.9. Seçili spor dalına özgü müzikleri, geleneksel oyunları ve halk danslarını tanır.

Öğrencilere değişik yörelere ait oyunlar oynatılarak farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanır.

12.1.2.1.10. Seçili spor etkinliklerini yardımlaşarak uygular.

12.1.2.1.11. Seçili spor etkinliklerinde araçları amacına uygun ve doğru kullanır.

Derslerde kullanılacak malzemelerin bakımı, taşınması, korunması hususunda öğrencilerin bilinçli hareket etmelerinin önemine vurgu yapılır.

12.1.3. HAREKET STRATEJİLERİ VE TAKTİKLERİ

12.1.3.1.Spor Dallarına Özgü Strateji ve Taktik

12.1.3.1.1. Seçili spor dalına özgü savunma hareketlerini uygular.

12.1.3.1.2. Seçili spor dalına özgü hücum hareketlerini uygular.

12.2. AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT

12.2.1. DÜZENLİ FİZİKSEL ETKİNLİK

12.2.1.1. Hayat Boyu Egzersiz

12.2.1.1.1. Bilinçsiz spor yapmanın sağlık açısından zararlarını açıklar.

Sürantrenman kavramı açıklanarak insan vücuduna etkisi hakkında bilgi verilir.

12.2.1.1.2. Hareketsiz hayatın vücut sağlığı açısından zararlarını açıklar.

Teknolojik aletleri kullanırken vücudun doğal duruşunda olmamasının ve hareketsiz kalmanın zararları üzerinde durulur.

12.2.2. FİZİKSEL ETKİNLİK KAVRAMLARI, İLKELERİ VE İLGİLİ HAYAT BECERİLERİ

12.2.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri

12.2.2.1.1. Kendisi için uygun olan serbest zaman etkinliklerine katılır.

12.2.2.2. Fiziksel Gelişim Gözlemi

12.2.2.2.1. Fiziksel gelişimi hakkında bilgi almak için periyodik olarak testlere katılır.

12.2.2.2.2. Kendisine uygun fiziksel gelişim hedeflerini uygular.

12.2.2.3. Temel Sağlık Bilgisi

12.2.2.3.1. Madde bağımlılığı ve zararlı alışkanlıkların sporcular üzerindeki olumsuz etkilerini açıklar.

12.2.2.3.2. Katıldığı sportif etkinliklerde uygun malzemeleri kullanır.

12.2.3. KÜLTÜREL BİRİKİMLERİMİZ VE DEĞERLERİMİZ

12.2.3.1. Atatürk ve Spor

12.2.3.1.1. Cumhuriyet Dönemi'nde Atatürk'ün sporla ilgili aldığı kararları ve spor politikalarını açıklar.

Ek-1. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Devamı)

Atatürk'ün 19 Mayıs 1919 Samsun'a çıkışını gençlere hediye ettiği ve gençlik ile sporun bu bayramda birlikte ele alındığı üzerinde durulur.

12.2.3.2. Tören ve Kutlamalar

12.2.3.2.1. Tören ve kutlamalarda yapılan okul içi ve okul dışı etkinliklerde sorumluluk alır.

12.2.4. SPOR BİLİNCİ VE ORGANİZASYONLARI

12.2.4.1. Türkiye'de ve Dünyada Spor

12.2.4.1.1. Dünyadaki spor politikalarının ülkemizdeki spor politikasına etkisini açıklar.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak dünyadaki spor politikalarının ülkemizdeki spor politikasına etkisi hakkında araştırma yapılması sağlanır.

12.2.4.2. Spor Ahlakı

12.2.4.2.1. Spor kültürü edinilmesi açısından sporda "adil oyunun" önemini açıklar.

12.2.4.3. Ulusal ve Uluslararası Spor Organizasyonları

12.2.4.3.1. Olimpiyat oyunları ve spor organizasyonlarının toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.

12.2.4.4. Engelliler ve Spor

12.2.4.4.1. Engelli kavramını açıklar.

Engellilere karşı sabırlı ve saygılı olmanın önemi vurgulanır.

12.2.4.4.2. Engelli sporu kavramını açıklar.

Paralimpik oyunlar hakkında araştırma yapılması sağlanır.

Ek-2. Kişisel Bilgi Formu ve Görüşme Soruları

Kişisel Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz: Erkek ( ), Kadın ( )

2) Mesleki Kıdeminiz: …….

3) Görev yaptığınız okul türü: Anadolu Lisesi (), Spor lisesi ( ), İmam hatip lisesi ( ), Meslek lisesi ( ), Fen lisesi ( ), Sosyal bilimler lisesi ( ).

4) Eğitim durumunuz: Ön lisans ( ), Lisans( ), Lisansüstü ( ).

5) Mezun olunan üniversite: …….

6) Mezun olunan bölüm: …….

Ek-2. Kişisel Bilgi Formu ve Görüşme Soruları (Devam)

Görüşme Soruları

1- Öğretim Programı sizde neyi ifade etmektedir? Öğretim programından haberi olmayan bir kişiye bunu nasıl tanımlarsınız?

2-Güncel Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını temin ettiniz mi?

A-Nereden temin ettiniz?

B-Etmediyseniz sebepleri nelerdir?

3-Öğretim Programı hakkında genel olarak neler söylersiniz?

4-Öğretim Programının amaçları hakkında neler söylersiniz?

5-Öğretim Programının perspektifi hakkında düşünceleriniz nelerdir?

A-Öğretim programının perspektifini oluşturan kök değerler hakkında neler söylersiniz?

B-Beden Eğitimi ve spor dersi kapsamında öne çıkan kök değerler nelerdir? Varsa hangileridir? Açıklar mısınız?

C-Bu kök değerler (Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) hakkında neler söylersiniz?

D-Öğretim programının perspektifin de yer alan Türkiye Yeterlikler Çerçevesi (TYÇ) içerisindeki yetkinlikler hakkında neler söylersiniz?

E-Beden Eğitimi ve spor dersi kapsamında öne çıkan yetkinlik/yetkinlikler var mıdır? Varsa hangileridir? Açıklar mısınız?

6-Öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşımı hakkında neler söylersiniz?

A- Derslerinizde programa uygun olarak çok boyutlu ölçme ve değerlendirme yapıyor musunuz?

7- Öğretim programında öğrencilerin bireysel gelişimleri hakkında neler söylersiniz?

A-Öğrencilerin bireysel gelişimlerinde nelere dikkat edilmesi gerekir. Örneklendirebilir misiniz?

B-Planlamanızda öğrencilerin sınıfları arasında gelişim farklılıklarını dikkate aldınız mı? Örneklendirebilir misiniz?

C- Planlamanızda özel öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate aldınız mı? Örneklendirebilir misiniz?

8- Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının özel amaçları nelerdir?

9- Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının alana özgü becerileri (Dayanıklılık, çabukluk, esneklik, hareketlilik, koordinasyon, kuvvet ve ritim becerileri) hakkında neler söylersiniz?

A-Programda alana özgü başka kazandırılması gereken beceriler var mıdır? Varsa Örnek verir misiniz?

10- Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar sizce neler olabilir? Açıklar mısınız?

A-Planlamada kazanımlarda verilen "seçili sporla ilgili branş" olarak hangi branşlara planda yer verdiniz?

B- Ders kapsamında her ders öncesi ısınma ve ders sonu soğuma egzersizlerini yapıyor musunuz? Yaptıklarınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

C-Okul türüne ve okul şartlarına göre varsa zümre öğretmenleri ile birlikte kazanımların seçilmesinde ve işleniş sıralamasında değişiklik yapıyor musunuz?

D- Öğretim yılı başında okul yönetimi tarafından okul hekimi veya sağlık merkezleri ile iş birliği yapılarak sağlık kontrolünden geçirilmesini sağlıyor musun?

E-Okul İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları ile iş birliği yapıyor musun?

11-Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının yapısı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

A-Öğrenme Alanları, Alt öğrenme alanları ve Kazanımların dağılımları ve ders ile ilişkisi hakkında düşünceleriniz nelerdir?

B-Etkinlik planlamada veya uygulamada zorlandığınız kazanım cümlesi var mıdır?

C-Eksik ya da gereksiz olduğunu düşündüğünüz kazanım cümlesi var mıdır?

12-Planlarınızın Beden Eğitimi ve Spor Dersi programına uygunluğunu kontrol ettiniz mi? Planlarınızın programa uygunluğu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

13- 2018 yılında uygulamaya başlanılan beden eğitimi ve spor öğretim programını nasıl değerlendiriyorsunuz?

A-Program yeniden yazılacak olsa önerileriniz neler olurdu? Açıklayınız.

B-Programın daha iyi anlaşılıp uygulanmasında lisans programlarına ve hizmet-içi eğitimlere yönelik önerileriniz var mı?

Ek-3. MEB İzin Yazısı

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-45468433-605.01-56070782 29.08.2022
Konu : Araştırma Uygulama İzni.

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarih ve 1563890 (Genelge 2020/2) sayılı yazısı.
b)Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 23/08/2022 tarih ve E-191145 sayılı yazısı.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Emre ÇALIK'ın **"Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi"** konulu araştırma çalışması yapmak istediklerine ilişkin, ilgi (b) yazı ve araştırma çalışması ilişikte sunulmuştur.

İlgi (a) Genelge esaslarına göre "İl Milli Eğitim Anket-Araştırma-Tez Çalışmalarını Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenen ilgililerin anket - ölçek çalışmasını ilimiz resmi ortaöğretim kurumlarında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hüseyin EROL
Şube Müdürü

OLUR

Aziz GÜN
İl Milli Eğitim Müdürü

Ek:
1-Komisyon Kararı (1 Sayfa)
2-Yazi ve Ekleri (16 Sayfa)

Ek-4. Etik Kurul Kararı

T.C
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI EĞİTİM BİLİMLERİ
ETİK KURULU KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi	30/06/2022
Protokol No	06/07
Araştırma Başlığı	Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırma Türü	Nitel- Diğer (Olgubilim)
Araştırmacılar	Emre ÇALIK (Sorumlu Araştırmacı) Doç. Dr. Yakup KOÇ (Danışman)
Karar	Başvuru dosyanıza ait araştırmanız etik açıdan uygun bulunmuştur.

Açıklama:

1. *Etik Kurul Onayı, uygulama ve/veya veri toplama için araştırmacının ilgili kurum veya kuruluşlardan izin alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.*
2. *Kurul üyelerine ait araştırma önerileri görüşülürken, ilgili yönerge gereğince, öneri sahibi üye görüşmelere katılmamış ve oy kullanmamıştır.*

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR
İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri
Etik Kurul Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Emre ÇALIK; [redacted] tarihinde [redacted] doğdu. İlköğrenimini Sultanbeyli Merkez İlköğretim Okulunda tamamladı. Ortaokulu Erzincan Merkez İlköğretim Okulunda okudu. Lise öğrenimini ise Erzincan Fatih Teknik Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2012 yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı ve 2016 yılında mezun oldu. 2018 yılında [redacted]Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde beden eğitimi ve spor Öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Evli ve bir kız babasıdır.